

**AKADEMIA
OBRONY NARODOWEJ**

NATO-JAWNE

KOPIA

Egz. Nr 1.0.0

**DOKTRYNA, DZIAŁANIA
KOMPONETU LĄDOWEGO ATP-3.2**

**(skrótowa wersja C tłumaczenia
dla potrzeb kształcenia w AON)**

Biblioteka Główna
Akademii Sztuki Wojennej

54308

09-054308-000-0

NATO-JAWNE

54308

WARSZAWA

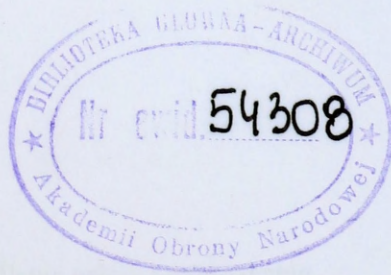
2002

KOPIA

Egz. nr 100

DOKTRYNA, DZIAŁANIA KOMPONETU LĄDOWEGO ATP-3.2

(skrótowa wersja C tłumaczenia
dla potrzeb kształcenia w AON)

Projekt wstępny zatwierdzony
w marcu 2000 r.

205/WW/

Niniejsze opracowanie wykonane zostało na podstawie tłumaczenia ATP 3.2. dokonanego w Dowództwie Wojsk Lądowych. Tłumaczenie ATP – 3.2. zostało przekazane do Akademii Obrony Narodowej podczas szkolenia zbiorowego Dowództwa Wojsk Lądowych w dniach 6-7.02.2002 w formie elektronicznej (plyta CD) za pokwitowaniem RWD i przekazane do kancelarii Wydziału Wojsk Lądowych.

Opracowanie niniejsze nie zawiera pełnej wersji Doktryny ATP –3.2., lecz wybrane jej fragmenty, których znajomość jest niezbędna w procesie kształcenia w Akademii Obrony Narodowej. Przeznaczone ono jest wyłącznie dla nauczycieli akademickich i studentów Wydziału Wojsk Lądowych AON.

80892

SPIS TREŚCI

Przedmowa**WSTĘP****Rozdział I Zasady ogólne**

Podrozdział 1. Podstawy ogólne

Wstęp

Zasady ogólne

1-4

Rodzaje wojsk

1-5

Organizacja wojsk

1-5

Podrozdział 2. Synchronizacja na polu walki

Zasady ogólne

1-6

Definicje

1-6

Zasady

1-6

Współdziałanie operacyjne

1-7

Planowanie

1-9

Rozdział II Zasady działań taktycznych**Wstęp**

2-1

Podrozdział 1 - Manewr

Zasady ogólne

2-1

Rola manewru

2-1

Siły zbrojne

2-2

Transport lotniczy

2-4

Śmigłowce

2-4

Podrozdział 2 - Wsparcie ogniowe

Zasady ogólne

2-5

Znaczenie planowania

2-5

Rola wsparcia ogniowego

2-6

Wsparcie ogniowe

2-7

Walka radioelektroniczna

2-9

Podrozdział 3 - Rozpoznanie

Zasady ogólne

2-10

Rola rozpoznania

2-10

Rozpoznanie, obserwacja, określanie celów i rozpoznanie

2-11

Rozpoznanie i obserwacja lotnicza

2-14

Podrozdział 7 - Dowodzenie i kierowanie

Wstęp

2-51

Zwroty i definicje

2-51

Ciągłość dowodzenia

2-52

Odpowiedzialność

2-52

Proces podejmowania decyzji

2-56

Proces wyboru celu

2-63

Kontrola przestrzeni powietrznej

2-65

Łączność i relacje	2-66
Zabezpieczenie działań	2-67
Planowanie operacyjne po zakończeniu konfliktu	2-67

Rozdział IV - Działania zaczepne

Podrozdział 1 - Postanowienia ogólne

Zasady ogólne	4-1
Cel	4-1
Zasady i czynniki	4-2
Struktura operacyjna	4-3
Rodzaje działań zaczepnych	4-5
Formy manewru w natarciu	4-5

Podrozdział 2 - Siły i zadania

Użycie rodzajów wojsk	4-9
Użycie sił wsparcia bojowego	4-10

Podrozdział 3 - Organizacja

Zasady ogólne	4-14
Kierowanie natarciem	4-15

Podrozdział 4 - Przygotowanie i planowanie

Planowanie	4-16
Przygotowanie	4-18

Podrozdział 5 - Prowadzenie natarcia

Rozpoczęcie natarcia	4-19
Prowadzenie natarcia	4-19

Podrozdział 6 - Dowodzenie i kierowanie

Dowodzenie	4-22
Kierowanie	4-22
Łączność	4-22

Podrozdział 7 - Zabezpieczenie logistyczne

Zasady ogólne	4-23
Uwarunkowania	4-23

Rozdział V - Działania obronne

Podrozdział 1 - Postanowienia ogólne

Cel	5-1
Cele działań obronnych	5-1
Zasady i czynniki	5-1
Wybór terenu	5-2
Wywiad	5-2
Głębokość obrony	5-3
Współdziałanie	5-3
Skupienie głównego wysiłku	5-3
Manewr	5-3
Ogień	5-4
Spoistość obrony	5-4

Kontratak	5-4
Odwody	5-4
Działania pozorne	5-5
Struktura operacyjna	5-5
Rodzaje obrony	5-5
Podrozdział 2 - Siły i zadania	
Użycie różnych rodzajów wojsk	5-7
Użycie sił wsparcia bojowego	5-8
Cechy boju spotkaniowego	7-7
Bój spotkaniowy z przeważającym przeciwnikiem	7-7
Prowadzenie działań	7-8
Dowodzenie i kierowanie	7-9
Zabezpieczenie logistyczne	7-9
Podrozdział 3 - Działania na połączenie	
Wstęp	7-11
Uwarunkowania działań	7-11
Prowadzenie działań	7-11
Dowodzenie i kierowanie	7-13
Zabezpieczenie logistyczne	7-13
Podrozdział 4 - Wycofanie z walki	
Wstęp	7-14
Uwarunkowania działań	7-14
Prowadzenie działań	7-15
Dowodzenie i kierowanie	7-18
Zabezpieczenie logistyczne	
Podrozdział 5 - Luzowanie wojsk	
Wstęp	7-20
Uwarunkowania działań	7-20
Prowadzenie działań	7-21
Dowodzenie i kierowanie	7-27
Zabezpieczenie logistyczne	7-28
Podrozdział 6 – Pokonywanie przeszkody wodnej	
Wstęp	7-28
Zasady ogólne	7-28
Rodzaje przeszkód i ich charakterystyka	7-28
Uwarunkowania działań	
Koncepcja działań	7-28
Czynniki planistyczne	7-29
Pokonywanie przeszkody wodnej	
Planowanie	7-29
Realizacja	7-31
Użycie sił wsparcia bojowego	7-33
Zabezpieczenie logistyczne	7-34
Dowodzenie i kierowanie	7-34
Dowódca	7-34
Kontrolne stanowisko dowodzenia	7-35

Komendy	7-35
Szef Saperów	7-35
Odpowiedzialność inżynierska	7-35
Dowódca punktu przeprawowego	7-35
Pododdziały przeprawowe	7-36
Plan przeprawy	7-36
Forsowanie	7-37
Planowanie	
Realizacja	7-38
Zabezpieczenie logistyczne	7-38
Dowodzenie i kierowanie	7-38
Pokonywanie innych rodzajów przeszkód	
Uwarunkowania	7-38

Wprowadzenie
Szczegół operacyjny działań wojennych
ZASADY OGÓLNE

1. **Informacje ogólne.**

- a. **Koncepcja strategiczna Sojuszu zdefiniowana jest (w AAP-6) jako:** „określenie tego, co należy zrobić, które jest wystarczająco elastyczne, by mogło być użyte w określaniu przedsięwzięć wojskowych, dyplomatycznych, ekonomicznych, psychologicznych i innych, które się z niego wywodzą”. Poniżej szczebla strategicznego, „sztuka operacyjna” zapewnia istotne powiązanie celów strategicznych z taktycznym wykorzystaniem wojsk.
- b. Chociaż AJP-1 skupia się na szczeblu operacyjnym połączonych działań wojennych, jest ważne, by przed omówieniem szczebla taktycznego opisać związek pomiędzy taktyką pola walki, a wojskowymi celami strategicznymi NATO. Dlatego też celem tego wprowadzenia jest podkreślenie i przypomnienie dowódcom i sztabom, na poszczególnych szczeblach, znaczenia istotnych powiązań pomiędzy szczeblem operacyjnym a taktycznym. Zrozumienie takie jest w sposób oczywisty ważne dla przekształcenia wojskowych celów strategicznych w efektywne działania taktyczne.

1. **Poziomy działań wojennych.** Prowadzenie współczesnych połączonych działań wojennych może być rozpatrywane w kontekście trzech poziomów: strategicznego, operacyjnego i taktycznego. Nie istnieją wyraźne rozgraniczenia między tymi trzema szczeblami połączonych działań i nie są one związane z żadnym konkretnym szczeblem dowodzenia, wielkością jednostki wojskowej, elementem wyposażenia czy rodzajem wojsk lub ich składem. Działania są definiowane jako strategiczne, operacyjne lub taktyczne w oparciu o ich skutek lub udział w osiągnięciu celów strategicznych, operacyjnych lub taktycznych. Koncepcja ta odnosi się nie tylko do konfliktów, ale i do działań innych niż konflikt zbrojny.

a. **Poziom strategiczny.** Na poziomie strategicznym siły zbrojne są rozmieszczane i używane w sposób zsynchronizowany z metodami wywierania nacisku tak, by zapewnić realizację strategicznych celów Sojuszu. Komitet Wojskowy NATO rozważa realny wkład, jaki siły zbrojne mogą mieć w osiągnięciu celów Sojuszu i doradza Radzie Północnoatlantyckiej (NAC) za pośrednictwem Rady Planowania Obronnego (DPC). Przy formułowaniu tych sugestii Komitet Wojskowy (MC) konsultuje się z Dowództwem Strategicznym (SC) aby:

- (1) Określić wojskowe cele strategiczne i zdefiniować cele kampanii, których osiągnięcie będzie stanowić o zwycięstwie.
- (2) Rozpoznać wszelkie polityczne, finansowe lub prawne ograniczenia użycia wojsk (ROE), ze szczególnym uwzględnieniem interesów partnerów Sojuszu.
- (3) Rozpatrywać rozmieszczenie sił i środków.
- (4) Uzgodnić cele operacyjne.
- (5) Ustanowić ogólne ustalenia dowódcze.

Dowództwo Strategiczne może więc otrzymać polecenie przygotowania planu kampanii, który po zatwierdzeniu przez Radę Północnoatlantycką, będzie przekazany dowódcy operacyjnemu do rozwinięcia w plan operacyjny. Następnie Dowództwo Strategiczne będzie nadzorować działania by zapewnić, że dowódca operacyjny stale otrzymuje właściwe zadanie, stosuje przyjęte ROE, itp.

b. **Poziom operacyjny.** Na poziomie operacyjnym zamierzonym efektem jest zagwarantowanie, że taktyczne użycie wojsk jest zharmonizowane na tyle, by osiągnąć cele strategiczne. Na tym poziomie działań wojska osiągają cele strategiczne przez zaplanowanie, zorganizowanie i prze-

- prowadzenie kampanii i operacji. Pojęcie „Sztuka operacyjna” używane jest, by opisać procesy myślowe oraz środki, które są używane przez dowódcę na tym poziomie działań.
- c. **Poziom taktyczny.** Na poziomie taktycznym zamierzony efekt jest związany z planowaniem, walką i zwyciężaniem bitew i potyczek przez synchronizację manewru i ognia. Sukcesy i porażki na szczeblu taktycznym tworzą warunki działań na szczeblu taktycznym.
3. **Działania wojenne.** Na szczeblu operacyjnym zasadniczymi działaniami lądowymi są działania zaczepne i obronne. Na szczeblu taktycznym wyszczególnia się trzeci rodzaj działań - działania opóźniające. Łącznie zapewniają one elastyczność i płynność walki na lądzie i pozwalają na różnicowanie tempa działań. Wszystkie rodzaje działań mogą mieć miejsce w styczności z przeciwnikiem i mogą być przeprowadzane równocześnie przez poszczególne elementy wchodzące w skład wojsk lub w określonej kolejności przez określony rodzaj wojsk. Aby zapewnić ciągłość operacji, działania są łączone przez etapy pośrednie, w których wojska wychodzą z walki lub dążą do ponownego kontaktu z przeciwnikiem. Etapami pośrednimi podczas działań są:
- Dążenie do styczności z przeciwnikiem.
  - Bój spotkaniowy.
  - Działania na połączenie.
  - Wycofanie.
  - Luzowanie wojsk.
4. **Zastosowanie.** Działania na poziomie operacyjnym łączą taktykę i strategię ustalając cele operacyjne i kolejność zdarzeń w osiąganiu celów operacyjnych, inicjując działania i wykorzystując siły i środki do rozpoczęcia i prowadzenia tych zdarzeń. Działania nadają szerszego znaczenia dla czasu i przestrzeni niż podczas działań na poziomie taktycznym. Zapewniają one wsparcie logistyczne i administracyjne dla wojsk na poziomie taktycznym oraz zapewniają środki, dzięki którym sukcesy taktyczne są wykorzystane do osiągnięcia celów strategicznych. Chociaż zasady ogólne (omówione w Rozdziale 1, Podrozdział 1) stosują się jednakowo do wszystkich poziomów działań wojennych, to trzy spośród tych zasad wymagają podkreślenia na szczeblu operacyjnym.
- Swoboda działania (freedom of action).** Dowódca na szczeblu operacyjnym ma szeroki zakres swobody w zakresie podejmowania decyzji, planowania i harmonizowania wszelkiej działalności w swojej strefie odpowiedzialności, w celu zdobycia i utrzymania inicjatywy w dążeniu do osiągnięcia celów strategicznych. Wpływa on więc na przebieg głównych operacji, bitew i potyczek. Dlatego niezwykle istotna jest swoboda działania w zakresie rozmieszczania odwodów, ustalania priorytetów, rozmieszczania morskich, powietrznych i lądowych środków walki oraz zasobów logistycznych. Ta swoboda działania jest przedmiotem zewnętrznych ograniczeń, zarówno o naturze politycznej, jak i wojskowej. Rozumiejąc te ograniczenia dowódca jednoznacznie określa: zamiar i koncepcję działania oraz cele, które mają być osiągnięte przez podległych mu dowódców w obszarze powierzonego mu teatru działań.
  - Ekonomia sił (economy of force).** Ekonomia sił wymaga rozważnego rozmieszczenia i użycia środków dla osiągnięcia celów. Narzuca to akceptację przez dowódców szczebla operacyjnego faktu powstania ryzyka w określonym obszarze po to, aby skoncentrować siły i środki w innym obszarze. Dowódca szczebla operacyjnego ma stale na uwadze potrzebę działań uprzedzających, przemieszczenia i przeszkodzenia przeciwnikowi w celu dotarcia do jego środka ciężkości. Uznaje on te metody za bardziej przydatne niż bezpośrednie zniszczenie przeciwnika w bitwie, która trwoni cenne zasoby i niesie ryzyko nieosiągnięcia postawionego celu. Jednakże gdy środek ciężkości przeciwnika zostanie rozpoznany i od-

słonięty, dowódca skupi wysiłek na gwałtownym zniszczeniu lub obezwładnieniu tej części sił bądź możliwości bojowych przeciwnika.

- c. **Ześrodkowanie sił i środków (concentration of effort)**. Dowódca szczebla operacyjnego musi zsynchronizować wszystkie elementy wojsk walczących, wsparcia, dowodzenia, łączności i rozpoznania oraz dokonać czasowej i przestrzennej koncentracji wysiłku w punkcie, w którym przyniesie to największy efekt. Ten punkt lub układ punktów może składać się z takich elementów wojsk przeciwnika, których zniszczenie lub obezwładnienie uniemożliwi tym wojskom osiągnięcie założonych celów. Elementami tymi mogą być elementy systemów: dowodzenie i łączność, rozpoznania, obrony powietrznej, wsparcia bojowego i logistycznego oraz odwody lub morale przeciwnika. Może to też dotyczyć połączeń między tymi ważnymi elementami. W walce na szczeblu taktycznym oddziały i pododdziały mogą otrzymać zadanie zniszczenia przeciwnika lub wyparcia go z ważnych rejonów. Na szczeblu operacyjnym jednak, skuteczność każdego przeciwnika może być zmniejszona dzięki kombinacji środków, wśród których fizyczne zniszczenie jest tylko jednym z elementów.
5. **Cechy dowodzenia na szczeblu operacyjnym**. Dowódcy i sztaby w działaniu na szczeblu operacyjnym powinni mieć świadomość określonych cech, które są właściwe dla funkcjonowania określonego dowództwa na tym szczeblu, a które często są czynnikiem komplikującym. Nie wszystkie te cechy są jednak tak samo widoczne we wszystkich teatrach działań i zmieniają się zależnie od natury prowadzonej kampanii.
  - a. **Stosunek do strategicznych celów wojskowych**. Szczebel operacyjny zajmuje się użyciem połączonych, a często wspólnych sił zbrojnych w celu osiągnięcia strategicznych celów wojskowych poprzez planowanie, podjęcie decyzji, i przeprowadzenie głównych operacji i kampanii. Działania na szczeblu operacyjnym muszą przyczyniać się bezpośrednio do osiągnięcia określonych celów strategicznych. Działania taktyczne nie mogą być świadomie przeprowadzane poza tym kontekstem. Działania muszą być tak planowane, aby podejmować racjonalne decyzje w toku ich trwania.
  - b. **Działania połączone (joint operations)**. Na szczeblu operacyjnym wojska prowadzą działania połączone. W ich skład mogą wchodzić działania powietrzne, kosmiczne, morskie, morsko-lądowe, lądowe lub działania sił specjalnych oraz agencji rządowych i cywilnych. W warunkach idealnych dowódca szczebla operacyjnego powinien dowodzić wszystkimi elementami swoich sił i być w stanie sprawnie kierować zasobami tak, by skupiać się na głównym zadaniu. Jeśli jednak dowódca szczebla operacyjnego nie ma, na przykład wystarczających sił i środków lotniczych pod swoim dowództwem, to koordynuje swoje działania z odpowiednim dowódcą lotnictwa w celu osiągnięcia celów kampanii.
  - c. **Działania wspólne (combined operations)**. Wojska są wysyłane do działań w ramach NATO. Zwiększa to potrzebę odpowiednich relacji osobistych pomiędzy dowódcami sił zbrojnych krajów Sojuszu, oraz osiągnięcia minimów standaryzacji: doktryn, procedur operacyjnych oraz sprzętu i uzbrojenia. W większości przypadków oczekuje się, że wojska poszczególnych krajów będą utrzymywane z zasobów tych krajów podczas współpracy operacyjnej przy działaniach na rzecz wykonania wspólnego planu. Wymiar polityczny wspólnej kampanii będzie bardziej złożony.
  - d. **Rozmach**. Rozmach działań na szczeblu operacyjnym jest zasadniczo odmienny od taktycznego co do czasu (na podjęcie decyzji, wzmocnienie i mobilizację), co do obszaru (na manewr) i co do sił. Dowódcy często podejmują subiektywne decyzje w oparciu o niekompletne dane z dużym wyprzedzeniem by pozostawić czas na niezbędne procedury walki i przegrupowanie dużych zgrupowań wojsk. Planowanie musi być więc ciągłe i jest przeprowadzane w skali długookresowej. Skala działań rozpoznawczych także jest zasadniczo odmienna niż na szczeblu taktycznym. Dowódcy muszą mieć wgląd poza czołowe elementy ugrupowania bojowego przeciwnika, aby określić zamiary w działaniach strony przeciwnej i podjąć odpowiednie przedsięwzięcia, które pozwolą na zakłócenie tempa działań przeciwnika.

- e. **Siły i środki (resource).** Dowódcy muszą otrzymać siły i środki potrzebne do osiągnięcia założonych celów operacyjnych. Mogą to być: zasoby materialne (wojska, środki logistyczne lub wsparcie przez kraj gospodarza) lub niematerialne, które mogą obejmować uprawnienia dowódcze na czas przeznaczony na wykonanie zadań szczebla operacyjnego. Zasoby powinny być zarządzane na szczeblu, który umożliwi ich jak najlepsze wykorzystanie. Mogą one być zdecentralizowane, bądź oddane pod dowództwo i zmieniane zgodnie z potrzebami. Mimo obowiązywania ogólnej zasady, że wsparcie logistyczne w ramach Sojuszu stanowi odpowiedzialność narodową, dowódca szczebla operacyjnego musi być upoważniony do użycia części infrastruktury państwa gospodarza (np.: portów, kolei i łączności) oraz zasobów logistycznych (np.: transportu, mps i służby zdrowia), w celu zapewnienia sobie odpowiedniego stopnia swobody działania.
- f. **Planowanie iadrowe.** Dowódca szczebla operacyjnego bierze udział w procesie planowania jądrowego. Zajmuje się on ogólną koordynacją działań konwencjonalnych z użyciem broni jądrowych. Decyzja o użyciu tej broni jest jednak podejmowana na najwyższym szczeblu politycznym.
- g. **Współpraca cywilno-wojskowa (CIMIC).** We wszystkich kwestiach dotyczących odpowiedzialności narodowych dowódca szczebla operacyjnego nawiązuje bliską współpracę z narodowym dowódcą na tym obszarze. Dowódca szczebla operacyjnego zajmuje się więc koordynacją interesów cywilnych i wojskowych w ramach swojego obszaru odpowiedzialności. Obejmują one zakres od korzyści wynikających ze wsparcia państwa gospodarza, do problemu uchodźców i unikania strat w ludności cywilnej. Wraz z zakończeniem działań władza wojskowa może stać się jedyną formą władzy w danym rejonie i dlatego odpowiedzialność za sprawy cywilne będzie nabierać znaczenia, co najmniej podczas przywracania pełnej cywilnej kontroli
- h. **Wpływy polityczne (Political Interface).** Swoboda działania dowódcy szczebla operacyjnego jest ograniczona kilkoma czynnikami znajdującymi się poza jego odpowiedzialnością. Względy polityczne w oczywisty sposób wpływają na działania na szczeblu operacyjnym. Mogą być to takie względy, jak utrzymanie lub ochrona obszarów o znaczeniu politycznym bądź psychologicznym, ale nie militarnym, ograniczenia co do użycia niektórych broni lub metod taktycznych. Mniej oczywistym jest, że działania wojskowe mogą wpłynąć niekorzystnie na sytuację polityczną, pogarszając ją zamiast ją rozwiązywać. Mając to na uwadze, dowódca szczebla operacyjnego może potrzebować doradztwa politycznego, nie uchyla to jednak zaleceń strategicznych otrzymanych drogą służbową.
- i. **Informacja publiczna (Public Information-PI).** Informacja publiczna należy do odpowiedzialności dowódcy i jest ważną częścią planowania i prowadzenia działań wojskowych. Rozdział 3, Podrozdział II podaje ogólny opis środowiska, cech i zasad informacji publicznej. Ważne jest, aby skuteczną politykę informacyjną ustalić przed rozpoczęciem działań. Dowódca i sztab powinni być pewni, że:
- (1) Komunikaty i oświadczenia wydawane przez siły zbrojne nie dostarczają informacji cennych dla przeciwnika.
  - (2) Na wszystkich szczeblach kontaktów z mediami prowadzona jest polityka kontroli przepływu informacji.
  - (3) Podwładni stosują się do ogólnych zasad polityki informacyjnej.
  - (4) Zasady ochrony tajemnicy są zachowane na wszystkich szczeblach kontaktów z mediami.
- Dowódcy i sztaby muszą być świadome konieczności utrzymywania pozytywnych stosunków z mediami.
6. **Podstawy modelu operacji (concepts of operational design).** W dążeniu do kształtowania głównych działań, bitew i potyczek tak, aby osiągnąć cel strategiczny, dowódca szczebla operacyjnego tworzy plan kampanii wokół pewnej liczby bloków konstrukcyjnych, które pomagają mu zobrazować, jak kampania ta będzie się rozwijać. Jego umiejętności na tym etapie stanowią

istotę sztuki operacyjnej. Zasadnicze pojęcia wchodzące w skład modelu operacji przedstawione są poniżej.

- a. **Cele operacyjne (operational objectives).** Są to cele wojskowe, które muszą zostać osiągnięte w kampanii, by doprowadzić do strategicznego stanu końcowego - są to warunki, których osiągnięcie determinuje sukces kampanii i które muszą być traktowane przez funkcyjnych planowania przez cały czas jako priorytetowe. Ważnym wstępnym zadaniem dla dowódcy na szczeblu operacyjnym jest więc ustalenie sytuacji stanowiących o sukcesie w świetle celu strategicznego. Analiza kierunku strategicznego, jako część procesu szczegółowej oceny, jest ważnym elementem wstępnym.
- b. **Środek/punkt ciężkości (center of gravity-CoG).** Środek ciężkości jest określany jako te właściwości, możliwości lub lokalizacje, z których wojska (własne lub przeciwnika) czerpią swobodę działania, siłę psychiczną lub wolę walki. Istnieje on na strategicznym, operacyjnym i taktycznym poziomie działań. Jest możliwe istnienie więcej niż jednego środka ciężkości. Środki ciężkości muszą być rozpoznane zarówno dla wojsk własnych jak i przeciwnika.
- c. **Punkty decydujące (decisive points).** Punkty decydujące to te zdarzenia, których pomyślny rezultat jest warunkiem skutecznej eliminacji środka ciężkości przeciwnika. Zdarzeniem takim nie jest koniecznie bitwa, może ono polegać na wyeliminowaniu możliwości i nie musi ono koniecznie posiadać odniesienia geograficznego. Kwestią kluczową jest tu efekt wyarty na przeciwniku. Odwrotnie też, pojęcie punktu krytycznego może być zastosowane, by opisać zdarzenie wymagane do ochrony własnego planu prowadzenia kampanii.
- d. **Linie działań (lines of operations).** Linie działań opisują użycie wojsk w czasie i przestrzeni poprzez punkty krytyczne w drodze do punktu ciężkości przeciwnika. Nie oznaczają one fizycznych osi rozwijania wojsk. Ustalają one zależności pośrednie między punktami krytycznymi w celu zbudowania ścieżki krytycznej do środka ciężkości i zapewniają, że zdarzenia są powiązane w logiczny ciąg.
- e. **Kolejność działań (sequencing).** Planowanie kolejności to ustawienie zdarzeń w ramach kampanii w kolejności, która z największym prawdopodobieństwem doprowadzi do neutralizacji środka ciężkości przeciwnika. Podczas rozpatrywania fizycznych linii operacji planowanie kolejności to ustanawianie logicznego następstwa działań, bitew i potyczek prowadzonych w punktach krytycznych.
- f. **Planowanie wariantowe (contingency planning).** Planowanie wariantowe to proces, dzięki któremu do planu kampanii wprowadza się warianty, by przewidzieć szanse lub zagrożenia. Proces ten daje dowódcy elastyczność potrzebną do zachowania inicjatywy. Kolejność zdarzeń prowadząca do pożądanego rezultatu końcowego nie jest niezmienna. Dowódca w planowaniu kolejności musi być gotów na dokonanie zmian w węzłowych punktach planu, zmianę kolejności dojścia do nich lub sformowanie nowych. W planowaniu kolejności działań dowódca przez ustawiczne planowanie wariantowe unika blokowania przyszłych opcji. Daje to pewność, że nie zabraknie mu wariantów działania i pozwala mu wymusić na przeciwniku wybrane tempo działań.
- g. **Manewr (manoeuvre).** Na polu walki manewr to wykorzystanie wojsk w ruchu w połączeniu z ogniem lub potencjałem ogniowym, w celu osiągnięcia przewagi w stosunku do przeciwnika. Manewr taki jest ukierunkowany na punkt krytyczny lub bezpośrednio na środek ciężkości. Jest to metoda koncentracji sił, a zwłaszcza kumulowania działania systemów uzbrojenia w celu osiągnięcia zaskoczenia, szoku psychologicznego, fizycznego impetu i przewagi moralnej, choć na szczeblu operacyjnym to coś więcej niż ruch, jest to podejście poszukujące sposobu na podważenie podstaw planu operacyjnego przeciwnika.
- h. **Tempo działań (tempo).** Tempo działań to prędkość lub rytm działań względem przeciwnika, w ramach taktycznych potyczek i walk oraz pomiędzy głównymi operacjami. Jego składnikiem jest zdolność wojsk do przechodzenia z jednego położenia operacyjnego w drugie. Poprzez tempo działań dąży do narzucenia zagrożenia, na które przeciwnik jest coraz

- mniej zdolny reagować, powoduje to, że jego reakcje są niewłaściwe co do miejsca lub czasu.
- i. **Przerwa operacyjna (operational pause).** Ponieważ działania nie mogą być prowadzone w sposób ciągły, może zaistnieć potrzeba robienia okresowych przerw, przy jednoczesnym zachowaniu własnej inicjatywy. Przerwa może być niezbędna na przykład gdy dojdzie do nadmiernego rozciągnięcia ugrupowania bojowego. W takim przypadku wojska doszły do momentu tymczasowego wyczerpania lub zużycia sił i środków. Przerwa operacyjna nie jest przeznaczona na przeformowanie danej jednostki w ugrupowaniu bojowym. Dzięki użyciu jednostek trzymanyh w odwodach, jednostki wycofane z walki mogą być wysłane do strefy tyłowej w celu wymiany sprzętu, uzupełnienia, amunicji i zapasów, nie dając w ten sposób przeciwnikowi czasu na przegrupowanie lub uzyskanie inicjatywy. Inicjatywa jest utrzymana przez zapewnienie, że gdy przerwa operacyjna jest zarządzona dla jednego elementu ugrupowania bojowego, działalność w innym rejonie jest intensyfikowana. Są to skuteczne metody pomagające zsynchronizować działania i nie rezygnować z dążenia do dużego tempa ogólnego.
  - j. **Punkt kulminacyjny (culminating point).** Operacja osiąga punkt kulminacyjny, gdy istniejąca sytuacja może być jedynie utrzymana lecz nie rozwinięta do zwiększenia przewagi. Jest to punkt w miejscu i czasie, gdzie siła walki strony atakującej nie przekracza już siły strony broniącej się albo gdzie strona broniąca się nie ma możliwości prowadzenia pomyślnej obrony. Rozpoznanie punktu kulminacyjnego w kategoriach miejsca i czasu jest jednym z najtrudniejszych zadań dowódcy szczebla operacyjnego, ponieważ zawsze stoi on przed pokusą podjęcia jeszcze jednego wysiłku, by osiągnąć cel. Ten dodatkowy wysiłek może przekroczyć jego obecne możliwości i ściągnąć na niego klęskę. Punkt kulminacyjny jest więc mimowolną przerwą operacyjną. Przerwą, którą dowódca musi przewidzieć i zidentyfikować.
7. **Wniosek.** Wstęp przedstawia założenia, na podstawie których mogą być tworzone sojusznicze zasady działania na szczeblu operacyjnym. Zrozumienie tej koncepcji i wspólnej doktryny działania jest konieczne dla efektywnego wdrażania wojskowych celów strategicznych przez skoordynowane działania taktyczne. Kluczowym czynnikiem pozostaje współdziałanie i wymienność w ramach Sojuszu.

Rozdział 1

Podstawy działań bojowych (The Fundamentals)

Podrozdział I Zasady Ogólne

101. Wstęp

a. Zdrowy rozsądek i zdolność podejmowania wyważonej oceny są niezbędnymi cechami dobrego dowódcy wojskowego, ale cechy te same w sobie rzadko gwarantują osiągnięcie sukcesu w obliczu surowych reguł wojny. Czas często jest parametrem krytycznym; informacja może być niepełna, niedokładna bądź trudna do zweryfikowania; niebezpieczeństwo i zmęczenie zwykle wpływają niekorzystnie na prawidłową ocenę, a nieprzewidziane okoliczności często niweczą najlepiej opracowany plan. Aby poradzić sobie w tych okolicznościach, zdrowy rozsądek i ocena dowódcy muszą być poparte dobrą znajomością określonych czynników, które decydowały o sukcesie dowódców podczas poprzednich wojen.

b. Stosowanie się jedynie do tych podstawowych czynników nie gwarantuje jednak sukcesu. Okoliczności dyktują zastosowanie poszczególnych czynników, a w niektórych przypadkach dowódca nie jest w stanie zastosować tylko jeden czynnik bez rozważenia innego. Nieustannie zmie-

niająca się technologia i umiejętności również mają wpływ na zmianę znaczenia i zastosowanie tych czynników. Wyzwaniem dowódcy jest więc wiedzieć gdzie położyć nacisk w danym momencie. Czynniki te nie są więc niezmiennymi prawami, lecz ukierunkowaniem działania.

102. Zasady ogólne

Następujące zasady są podstawą wszystkich działań i mają zastosowanie we wszystkich działaniach połączonych NATO.

a. Czynniki ludzkie

(1) **Przywództwo (leadership)** - Dowódcy na wszystkich szczeblach dowodzenia muszą posiadać odpowiednie kompetencje i determinację do osiągnięcia celu działań. Ponadto powinni być zdolni do inspirowania działań swoich podległych dowódców i żołnierzy w okresach zagrożenia i niebezpieczeństwa. Znaczenie roli przywódcy i trudność w efektywnym osiągnięciu przywództwa na nowoczesnym polu walki wzrasta w obliczu jego stałej cechy, tj. z prowadzenia ciągłej 24-godzinnej walki.

(2) **Morale (morale)**

(a) Morale jest prawdopodobnie najważniejszym czynnikiem w czasie wojny. Wysokie morale wyzwala ducha bojowego. Wola zwycięstwa musi być obecna w całych siłach zbrojnych, pochodząc od dowódcy, a kończąc na szeregowym żołnierzu, gdyż to ona często decyduje o wyniku walki.

(b) Wysokie morale jest wartością, która pozwala żołnierzom działać w najtrudniejszych warunkach lub wykazywać bezprzykładną odwagę w sytuacjach zmęczenia i niebezpieczeństwa. Opiera się ono na zaufaniu, dyscyplinie, zawodowych umiejętnościach, uwarunkowaniach fizycznych i szacunku. Cechy te mogą być wpajane poprzez realistyczne, wymagające i twórcze szkolenie, oraz poprzez rozumne dowodzenie. Przede wszystkim, morale jest wyzwalane przez koleżeństwo i poczucie lojalności wobec grupy, które to cechy dowódca powinien wykształcić w formie „esprit de corps” swojej jednostki.

(c) Najpewniejszym sposobem uzyskania wysokiego morale jest sukces na polu walki.

(3) **Inicjatywa (initiative)**. Indywidualna inicjatywa, wykazana w ramach zadania bojowego, połączona ze śmiałym działaniem jest decydującym wymogiem do osiągnięcia sukcesu podczas wojny.

(4) **Elastyczność (flexibility)**. Dowódca na każdym szczeblu dowodzenia musi wykazać elastyczność w myśleniu i szybkość w podejmowaniu decyzji. Jeśli nie posiada tychże cech, szybko utraci inicjatywę wobec przeciwnika i prawdopodobnie przegra walkę.

(5) **Wytrzymałość (endurance)**. Wojska muszą być psychicznie i fizycznie przygotowane do walki. Muszą posiadać wolę wykonania swoich zadań, nawet w sytuacji gdy muszą przeciwstawić się przeważającym siłom nieprzyjaciela, kiedy są odcięci od wojsk własnych oraz pomimo poniesionych dużych strat.

b. Wybór i Realizacja Celu

(1) W każdych działaniach bojowych bardzo ważnym jest wybór i jasne zdefiniowanie celu.

(2) Wybór celu jest jednym z najważniejszych zadań dowódcy. Wymaga to jasnego i logicznego myślenia. Cel może być ściśle określony, lub określony szerokimi pojęciami, lecz musi być niedwuznaczny i bezpośredni. Przede wszystkim musi być celem osiągalnym przez wojska, które są w dyspozycji dowódcy. Raz postawiony, musi być utrzymany przez cały okres działań bojowych.

(3) Cel musi być dostosowany do wymogów bezpieczeństwa, aby podwładni mogli uczynić go głównym punktem swojego planowania. Nie może być żadnej wątpliwości co wojska mają osiągnąć.

c. **Swoboda Działania (freedom of action)**. Dowódca potrzebuje określonego zakresu kompetencji dowodzenia, aby energicznie i odważnie wykorzystać możliwości i sprzyjające okoliczności na polu walki. Musi posiadać swobodę niezależnego działania w ramach swojego zadania i zgodnie z

zamiarem wyższego przełożonego. Obejmuje to potrzebę realizacji odpowiednich przedsięwzięć zabezpieczających zapobiegających osiągnięciu przez przeciwnika zaskoczenia, a tym samym wpływających na jego możliwość swobodnego działania i przejawiania inicjatywy. Posiadanie swobody działania ma poważne znaczenie, ponieważ łączność dowodzenia może być ograniczona poprzez okoliczności lub działania przeciwnika, czasami przerwana, a w krytycznych okresach zerwana.

d. Utrzymanie inicjatywy (agresive actions). We wszystkich działaniach bojowych, nawet w tych, gdzie początkowo przeciwnik ma swobodę działania, dowódcy na wszystkich szczeblach dowodzenia muszą poszukiwać okazji do przejęcia inicjatywy i zwalczania przeciwnika. Według ostatnich analiz sukces w walce zależy bezpośrednio od determinacji wojsk, indywidualnej i zespołowej, w dążeniu do bezpośredniego starcia z przeciwnikiem i zniszczenia jego woli walki. Niejednokrotnie możliwości osiągnięcia zwycięstwa w walce tworzone będą poprzez wykorzystanie sposobności stworzonych przez podległych dowódców, którzy rozpoznali i wykorzystali dogodną sytuację.

e. Skupienie wysiłku (concentration of effort). Sukces militarny będzie wynikał ze skupienia przeważającej siły w decydującym miejscu i czasie. Często będzie to tylko możliwe poprzez zmniejszenie potencjału wojsk gdzie indziej.

f. Ekonomia Sił. Dowódca musi przeznaczyć swoje siły do najważniejszych zadań, jednakże nie może angażować w nie więcej wysiłku niż to konieczne. Nie jest możliwe być silnym wszędzie, dlatego dowódca aby mógł skoncentrować swoje siły musi zaakceptować ryzyko użycia minimalnych sił gdzie indziej. Możliwe zastosowanie korzystnych właściwości terenu powinny być również użyte w celu zastosowania ekonomii sił tam, gdzie teren ogranicza działania przeciwnika.

g. Mobilność (mobility)

(1) Mobilność to zdolność przemieszczania sił w różnych warunkach i sytuacjach. Ma ona bezpośredni wpływ na możliwość realizowania zadań przez wojska. Wysoka mobilność może zrekomensować słabość liczebną wojsk.

(2) Mobilność jest konieczna do osiągnięcia odpowiedniego poziomu skupienia wysiłku. Jest również konieczna do szybkiego rozwinięcia ugrupowania w terenie do nawiązania kontaktu z przeciwnikiem.

(3) Teren, skuteczność uzbrojenia, niesprzyjające warunki atmosferyczne i przewaga przeciwnika w powietrzu będą miały wpływ na mobilność wojsk na polu walki. Dlatego różne stopnie mobilności muszą być brane pod uwagę.

h. Manewr. Manewr to poszukiwanie optymalnego ugrupowania wojsk własnych w stosunku do zagrożenia lub ataku ze strony przeciwnika. Jest to najważniejszy sposób zastosowania skupienia wysiłku, ekonomii sił i zaskoczenia. Przy tego rodzaju postępowaniu przeciwnik staje się podatny na działania skierowane przeciwko niemu, a to zachęca do szybkiego i dynamicznego natarcia, sprawiając że działania stają się bardziej nieprzewidywalne z punktu widzenia przeciwnika. Ostatecznie, manewr sprzyja uzyskaniu i utrzymaniu inicjatywy, a więc zmuszaniu przeciwnika do reagowania na to co się dzieje, oraz uzależnia sukces od zastosowania sił i środków przeciwko rozpoznanym, słabym punktom przeciwnika.

i. Zaskoczenie (surprise). Zaskoczenie jest skutecznym i silnym czynnikiem w użyciu wojsk. Jego wpływ na morale jest bardzo duży. Może sprzyjać inicjatywie, obniżyć morale przeciwnika, zmniejszać straty wojsk własnych i często daje materialną przewagę podobną do koncentracji sił. Kiedy inne czynniki są niesprzyjające, sukces może całkowicie zależeć od zaskoczenia. Zaskoczenie może być osiągnięte na każdym szczeblu dowodzenia poprzez wykorzystanie nowego sprzętu i

sposobów działania. Elementy zaskoczenia to tajemnica, ukrycie, mylenie, oryginalność, zuchwałość oraz szybkość.

j. Rozpoznanie (intelligence). Dowódca potrzebuje właściwych informacji we właściwym czasie w celu rozpoznania terenu, pogody i przeciwnika. Łącznie z podstawowymi danymi rozpoznawczymi jako stałej bazy danych potrzebna jest bieżąca informacja o przeciwniku i rejonie zainteresowania, w celu przedstawienia dowódcy aktualnej oceny możliwości i zamiarów przeciwnika. Bieżące informacje są pozyskiwane poprzez przetworzenie wielu rodzajów informacji z różnego rodzaju źródeł. Pełen zakres systemu rozpoznania powinien być użyty do otrzymania i rozpowszechnienia informacji rozpoznawczej.

k. Prostota (simplicity). Szybkość następowania wydarzeń oraz kompleksowość współczesnych działań wojennych mogą doprowadzić do chaosu, chyba że plany działania realizowane są tak prosto i bezpośrednio jak tylko to możliwe. Skomplikowany plan może przyczynić się do niepowodzenia operacji. Proste i logiczne plany są najlepsze i stwarzają większe szanse powodzenia.

l. Zachowanie (utrzymywanie) zdolności bojowej wojsk (maintenance of force). Dowódca musi podejmować wszelkie wysiłki, aby utrzymać zdolność bojową swoich wojsk, starając się osiągnąć swój cel przy minimalnej ilości strat własnych. Długotrwała i wyczerpująca walka w trudnym terenie i w niesprzyjających warunkach atmosferycznych może szybko zmniejszyć zdolność bojową jednostki. Należy także brać pod uwagę, że wojska w styczności i odwody mogą być odcięte i czasowo odizolowane, lub że wsparcie dla tych wojsk może być chwilowo zakłócone. Każda sposobność musi być wykorzystana do odpoczynku i zapewnienia odpowiedniego wsparcia logistycznego. Luzowanie wyczerpanych w walce wojsk oraz zaopatrywanie, uzupełnianie stanów osobowych i uzbrojenia (sprzętu wojskowego) są ważne podczas odtwarzania zdolności bojowej jednostki.

m. Elastyczność. Wszystkie plany wojskowe muszą być elastyczne, tak aby umożliwiały reakcję na nieprzewidziane sytuacje, oraz aby zapewniały maksimum przewagi przy zmianie sytuacji. Wojska muszą posiadać elastyczność, aby móc reagować na zmiany w planie i przejść łagodnie z jednego wariantu działania do drugiego. To wymaga odpowiedniego szkolenia, struktur organizacyjnych, systemu łączności, organizacji pracy sztabu i utrzymywania odwodów. Wymaga to również wysokiego stopnia mobilności, co pozwoli na szybkie i efektywne zmiany dotyczące podporządkowania i ugrupowania wojsk.

n. Współdziałanie (cooperation).

(1) Uzyskanie powodzenia w działaniach wojskowych wymaga ścisłego współdziałania i łączności pomiędzy wojskami sojuszniczymi, a poszczególnymi państwami członkowskimi; rodzajami sił zbrojnych i rodzajami wojsk; pomiędzy wojskami lądowymi i organizacjami cywilnymi, oraz respektowania władzy i praw suwerennych państw, w których wojska stacjonują lub działają.

(2) Współdziałanie może być osiągnięte jeśli wola i chęć pracy dla osiągnięcia wspólnego celu są obecne na wszystkich szczeblach dowodzenia. Oparte jest to na zespołowym wyszkoleniu i zgraniu oraz wymaga koordynacji wszystkich działań, aby w ten sposób osiągnąć maksymalny efekt działania.

o. Wsparcie logistyczne (combat service support-CSS)

(1) Żaden plan działania nie będzie miał szans powodzenia, jeżeli nie zawierał będzie odpowiednich uzgodnień dotyczących CSS. Uzgodnienia te muszą być elastyczne i opracowane w taki sposób, aby dawały dowódcy maksimum swobody działania. Pomyślne zrealizowanie CSS to możliwość najlepszego i najbardziej terminowego wykorzystania dostępnych zasobów.

(2) Wsparcie logistyczne nieodzownie służy działaniom i często jest decydującym czynnikiem w ocenie elastyczności działania lub wykonalności zadania. Od dowódcy wymaga się jasnego zrozu-

mienia czynników administracyjnych, które mogą wpływać na jego działania. Zobligowany narodowymi doktrynami i ograniczeniami, powinien on posiadać najwyższy możliwy stopień kontroli nad planem wsparcia logistycznego w celu realizacji zadań. Również ważne jest, aby szefowie (dowódcy) odpowiedzialni za wsparcie logistyczne i ich sztaby w pełni rozumieli charakter działań bojowych i wnioski z tego wynikające dla planowania i realizowania CSS.

p. **Bezpieczeństwo i Ochrona (Security and protection)**. Dowódca musi podjąć wszelkie środki ostrożności, aby zapewnić bezpieczeństwo i ochronę swoich wojsk, tak aby wykonać zadanie. Będzie on więc działał poprzez szeroki zakres przedsięwzięć obejmujących niektóre, lub wszystkie z wymienionych w - patrz Rozdział 2, Podrozdział IV i Rozdział 3, Podrozdział VII.

103. **Działania broni połączonych (combined arms)**. W działaniach wojennych używa się rodzajów wojsk według przyjętej koncepcji taktycznej. Oczywistym jest, że wspólne działanie różnych rodzajów wojsk jest bardziej efektywne, niż użycie tych rodzajów wojsk samodzielnie. Ugrupowanie bojowe składa się z następujących elementów: wojsk walczących, wsparcia bojowego (combat support-CS) i wsparcia logistycznego (CSS). Podstawą ugrupowania wojsk walczących są: pododdziały pancerne i zmechanizowane oraz śmigłowców bojowych. Zapewnia to elastyczne wykorzystanie sił i środków podczas prowadzenia działań. Dla przykładu, piechota wspólnie z czołgami naciera w trudnym terenie, pojazdy opancerzone dają ochronę w otwartym terenie, a śmigłowce mogą działać na dużych odległościach, lub zapewniać osłonę. Takie połączenie pododdziałów może wytworzyć efekt wzajemnego uzupełniania się jak i wzmacniania. Niezwykle ważnym jest, aby podczas tworzenia koncepcji działań, dowódca zsynchronizował wszystkie elementy swojego ugrupowania. Każdy z nich może mieć inny cel działania, ale głównym zamiarem będzie stworzenie zsynchronizowanego działania przeciwko przeciwnikowi. Celem tego jest przeciwstawienie się przeciwnikowi poprzez jednoczesne użycie wszystkich dostępnych środków walki i postawienie przeciwnika w sytuacji maksymalnego zagrożenia. Dowódca może użyć:

- a. wojska zmechanizowane i pancerne oraz śmigłowce - do prowadzenia walki
- b. artylerię i wsparcie powietrzne - do wsparcia walki
- c. środki OPL - do ochrony przed atakiem powietrznym
- d. wydzielone środki do rażenia artylerii przeciwnika
- e. wojska inżynieryjne - do zwiększenia mobilności i ochrony wojsk własnych oraz ograniczania swobody manewru przeciwnika
- f. środki Re - do zakłócania i zagłuszania systemów dowodzenia i łączności przeciwnika.

104. **Tworzenie zgrupowań bojowych (task organization)**. W zależności od treści otrzymanego zadania tworzy się odpowiednią strukturę organizacyjną zgrupowania bojowego. Celem tworzenia takich zgrupowań jest uzyskanie efektu synergii. Właściwości bojowe poszczególnych elementów struktury zgrupowania bojowego umożliwiają wykorzystanie uderzenia i ognia kierowanego przez odpowiedni/spójny system dowodzenia. Struktura zgrupowania bojowego musi być elastyczna i umożliwiająca prowadzenie różnego rodzaju działań w zmieniających się warunkach klimatyczno-terenowych. Największy potencjał bojowy zgrupowań uzyskuje się poprzez właściwe wyszkolenie i przywództwo, a w szczególności poprzez:

- a. Powszechną znajomość doktryny, taktyki, technik i procedur (TTPs) na wszystkich poziomach dowodzenia.
- b. Dążenie do prowadzenia działań zaczepnych w sytuacjach umożliwiających zaskoczenie przeciwnika.
- c. Utrzymanie wysokiego tempa działań (akcja-reakcja, decyzja-działanie)

Podrozdział II Synchronizacja pola walki (synchronization on the battlefield)

105. Ogólnie. Dział ten przedstawia koncepcję synchronizacji pola walki i jej znaczenie dla działań, które mogą wystąpić w całym obszarze konfliktu. Działania połączone wymagają dokładnej synchronizacji w celu osiągnięcia płynności wsparcia logistycznego między różnymi teatrami działań oraz wewnątrz danego teatru działań, wzajemnego wsparcia bojowego, racjonalnego wykorzystania wszystkich dostępnych sił i środków walki, a ostatecznie do osiągnięcia celu strategicznego.

106. Definicja. Synchronizacja to zdolność do skupienia wszelkich środków i działań w celu osiągnięcia maksymalnej siły bojowej w decydującym czasie i miejscu. Synchronizacja obejmuje skupienie głównego wysiłku (manewru i ognia) w decydującym punkcie poprzez skoordynowane użycie dostępnych sił i środków.

107. Zasady.

a. Synchronizacja zwykle wymaga wyraźnej koordynacji pomiędzy różnymi jednostkami, a działaniami prowadzonymi w danej operacji. Jednakże, sama koordynacja nie gwarantuje synchronizacji, jeżeli dowódcy nie uświadomią sobie najpierw stanów końcowych operacji oraz kolejności działań, które pozwolą im na osiągnięcie powyższego stanu. Synchronizacja rozpoczyna się w umyśle dowódcy, który musi precyzyjnie przedstawić swoją wizję prowadzenia działań swoim podległym dowódcom i sztabom.

b. Synchronizacja działań w powietrzu, na lądzie, morzu i w przestrzeni kosmicznej oraz działań specjalnych, musi obejmować całą strefę odpowiedzialności dowódcy danego szczebla dowodzenia. Operacje prowadzone w ramach Obszaru Odpowiedzialności (AOR) charakteryzują się trzema powiązаныmi ze sobą działaniami - działaniami głębokimi, bezpośrednimi i w tyłowej strefie działań. Dowódcy muszą synchronizować i prowadzić wymienione rodzaje działań jako jedną, ciągłą operację przeciwko danemu zgrupowaniu przeciwnika. Synchronizacja w operacjach głębokich, bezpośrednich i w tyłowej strefie działań jest złożonym przedsięwzięciem i wymaga jasnego zrozumienia zamiaru dowódcy. Wojska własne muszą dążyć do jednoczesnego uderzenia na całą głębokość ugrupowania bojowego przeciwnika oraz do skupienia głównego wysiłku w miejscu i czasie umożliwiającym realizację postawionego zadania. Działania głębokie, bezpośrednie i w strefie tyłowej są opisane szczegółowo w paragrafie 108.

c. Zrozumienie zamiaru dowódcy jest niezwykle ważne. Sztab ukierunkowany postawionym zadaniem i zamiarem dowódcy, stosuje proces wypracowania decyzji (MDMP), czynniki i narzędzia planowania operacyjnego, takie jak przygotowanie rozpoznawcze pola walki, możliwości wsparcia logistycznego i bojowego skoordynowane z planem walki w celu opracowania zsynchronizowanego planu operacyjnego (OPLAN). W procesie planowania operacyjnego (OPP) przedsięwzięcia, które są rozważane przez dowódców i ich sztaby, a następnie przekazywane podwładnym, to:

- (1) Określenie sposobu pokonania przeciwnika; co stanowi jego środek ciężkości (CoG).
- (2) Określenie punktów decydujących.
- (3) Przekazanie zamiaru dowódcy do jego sztabu i podległych mu dowódców.
- (4) Ustalenie, przekazanie i zrozumienie celu działania przez wszystkich żołnierzy.
- (5) Wypracowanie procedur kierowania tempem działań jako sposobu utrzymania inicjatywy.
- (6) Myślenie w kategoriach efektu synergii, a nie użycia tylko pojedynczych jednostek.
- (7) Zrozumienie wpływu możliwości danego elementu ugrupowania na synchronizację działań.

d. Synchronizacja polega na:

- (1) Planowaniu działań przed i w czasie ich prowadzenia.
- (2) Stosowaniu odpowiednich procedur postępowania zapewniających w szczególności terminowe wydawanie rozkazów.
- (3) Realizacji opracowanych planów działania.
- (4) Dowodzeniu i kierowaniu działaniami.

e. Wynika więc z tego, że stworzenie właściwego systemu dowodzenia przyczynia się do uzyskania efektu zakładanych podczas synchronizacji działań. Stanowi to podstawę koncepcji prowadzenia działań w ramach systemu dowodzenia i kierowania (**command and control warfare - C2W**).

108. Struktura działań bojowych (operational framework). Na poziomach operacyjnym i taktycznym działania prowadzone są w celu wykrycia przeciwnika, związania go walką i w ten sposób pozbawienia go swobody działania oraz wykonania uderzenia, aby doprowadzić go do klęski. Aby to osiągnąć, działania muszą być prowadzone jednocześnie (działania głębokie, bezpośrednie i w strefie tyłowej) i powinny być ściśle ze sobą skoordynowane.

a. Ogólnie. Powyższe pojęcia opisują w jaki sposób te trzy rodzaje działań wzajemnie na siebie oddziałują pod względem funkcjonalnym (co osiągnąć); pod względem geograficznym (gdzie to osiągnąć) oraz pod względem czasowym (kiedy to osiągnąć). Działania te muszą być rozpatrywane łącznie i rozumiane jako całość na każdym szczeblu dowodzenia począwszy od grupy bojowej wzwyż, zależnie od przyjętego scenariusza walki i sytuacji. Wymagają one ciągłej i dokładnej synchronizacji, ponieważ mają bezpośredni wpływ na siebie i całość operacji. Działania głębokie, bezpośrednie i w strefie tyłowej muszą także być zintegrowane pomiędzy szczeblami dowodzenia z powodu różnic w skali i natężeniu pomiędzy poszczególnymi elementami ugrupowania bojowego o różnym składzie i możliwościach. Podczas gdy wykrycie przeciwnika jest funkcją wspólną dla wszystkich działań, wiązanie walką i atakowanie go może być osiągnięte albo poprzez działania głębokie, albo bezpośrednie, zgodnie z przyjętym zamiarem walki. Działania w strefie tyłowej będą niezmiennie wspierać i zabezpieczać wojska, przez co zapewni się swobodę działania dla kolejnych operacji.

b. **Działania głębokie (deep operations).** Celem działań głębokich jest przede wszystkim wykrycie i wiązanie walką przeciwnika, utrzymywanie go z dala od jego obiektów działania oraz pozbawienie go swobody działania, a w ten sposób stworzenie sprzyjających warunków do prowadzenia działań bezpośrednich. Są one zwykle prowadzone z dużym rozmachem i w długim przedziale czasu. Działania głębokie są w zasadzie działaniami zaczepnymi i mogą doprowadzić do bezpośredniego starcia. Są one środkami ograniczania możliwości manewru przeciwnika do poprzez skupienie się na jego wrażliwych na uderzenia punktach, tak aby nie był on w stanie doprowadzić swoje wojska do gotowości do działań. Może to być wystarczające do opóźnienia go lub do zawrócenia go z jego głównego kierunku działania poprzez takie środki jak przeszkody i mylenie. Jednakże zasięg i możliwość rażenia nowoczesnego uzbrojenia, w powiązaniu z dokładnymi i odpowiednio wykorzystanymi systemami, pozwala aby działania głębokie przyczyniły się bezpośrednio do zaatakowania i związania walką przeciwnika.

c. **Działania Bezpośrednie (Close operations).** Celem działań bezpośrednich jest przede wszystkim angażowanie przeciwnika w walkę, stosując różne sposoby osiągnięcia celu, od niszczenia do wzięcia w niewolę, w celu wyeliminowania ważnej części jego ugrupowania. Działania bezpośrednie będą zwykle prowadzone na mniejszej głębokości i w krótszym przedziale czasu, dlatego też skoncentrowane są na wygraniu bieżących walk i bitew poprzez zaangażowanie wojsk w bezpośrednim starciu z przeciwnikiem. Poprzez zastosowanie bezpośredniego działania przeciwko sile bojowej przeciwnika, skutki działań prawdopodobnie będą zarówno natychmiastowe jak i wymierne. Działania te prowadzone są zarówno przez wojska walczące, jak i siły i środki wsparcia bojowego (CS) i logistycznego (CSS).

d. **Działania w strefie tyłowej (rear operations).** Celem działań w strefie tyłowej jest zapewnienie swobody działania wojsk własnych poprzez bezpieczeństwo i ochronę wojsk, zachowanie zdolności bojowej, zapewnienie swobody manewru wojsk w strefie tyłowej. Zwiększają one zarówno ogólną głębokość działań, jak i dostarczają sił i środków do zmiany tempa działań. Pomimo że działania CSS są ważnym składnikiem, działania w strefie tyłowej są znacznie szersze jeśli chodzi o zakres i obejmują następujące przedsięwzięcia:

(1) Ześrodkowanie, przemieszczanie i ochronę odwodów lub kolejnego rzutu sił.

- (2) Przemieszczanie się wojsk poza strefą działań bojowych
  - (3) Wsparcie przez Państwo Gospodarza (HNS).
  - (4) Organizację bezpieczeństwa i ochrony baz.
  - (5) Organizację dróg zaopatrywania i ewakuacji.
  - (6) Wsparcie i ochrona ludności i obiektów cywilnych.
  - (7) Współpraca Cywilno-Wojskowa (CIMIC), włączając współpracę z władzami narodowymi.
- Ponadto, celem działań w strefie tyłowej jest kierowanie zaopatrywaniem, wzmocnieniem wojsk oraz odtwarzaniem zdolności bojowej wojsk i ich przemieszczeniem.

e. Podsumowanie. Wojska mogą być użyte w działaniach głębokich, bezpośrednich i w strefie tyłowej. Podobnie mogą one działać na dużych czy małych odległościach, w zależności od rodzaju prowadzonych działań oraz użytych sił i środków. Działania bezpośrednie mogą, na przykład, skupione na ograniczonej przestrzeni, lub mogą obejmować znaczny obszar w głąb, w szerz lub w górę. Decydującym czynnikiem jest zadanie, jakie aktualnie realizują zaangażowane w działania wojska. Zwykle działania głębokie obejmują poszukiwanie i wiązanie walką, a działania bezpośrednie mają na celu zwalczanie przeciwnika. Działania w strefie tyłowej związane są ze wsparciem, zachowaniem zdolności bojowej oraz bezpieczeństwem i ochroną wojsk. Wszystkie rodzaje wojsk mogą być zaangażowane w prowadzenie działań głębokich, bezpośrednich lub w strefie tyłowej. Przykładowo, jednostki CSS mogą prowadzić działania głębokie lub bezpośrednie, jeżeli zadanie które wykonują wspiera i utrzymuje dotychczasowe tempo walki.

109. Planowanie (planning)

a. Zasady Ogólne. Synchronizacja w ramach realizacji planu operacyjnego musi być przemyślana pod względem głównych zadań bojowych oraz zasad sztuki walki. Dowódcy łączą i koordynują te funkcje aby zsynchronizować wyniki walki w czasie, przestrzeni i w stosunku do przyjętego celu działania. Podstawowymi zasadami walki są:

- (1) Manewr
- (2) Wsparcie ogniowe
- (3) Rozpoznanie
- (4) Mobilność, kontr-mobilność i żywotność (ochrona)
- (5) Obrona powietrzna
- (6) Wsparcie logistyczne
- (7) Dowodzenie i kierowanie

b. Manewr. Zastosowanie manewru na polu walki obejmuje:

- (1) Użycie wojsk na polu walki poprzez ich przemieszczenie połączone z ogniem bezpośrednim, a w tym systemów ognia bezpośredniego (broń strzelecka, broń pokładowa czołgów i bwp oraz śmigłowców szturmowych).
- (2) Planowanie, które obejmuje zarówno wojska w styczności, jak i bez styczności z przeciwnikiem.
- (3) Określenie stosownych miejsc do zaangażowania oddziałów rozwiniętych lub odwodów.
- (4) Przejęcie i utrzymanie inicjatywy poprzez kierowanie rażeniem oddziałów przeciwnika na przedniej linii własnych wojsk.
- (5) Planowanie działań w pasie przesłaniania, na pozycji przedniej i pododdziałów rozpoznawczych.

c. Wsparcie ogniowe (wsparcie ogniowe). Wsparcie ogniowe obejmuje:

- (1) Skoordynowane użycie: danych o celu, środków do ognia pośredniego, samolotów szturmowych i innych środków rażenia oraz środków walki przeciwko wojskom lądowym w celu wsparcia działań sił manewrowych.
- (2) Tworzenie jednolitych kryteriów w celu wsparcia zamiaru dowódcy i jego środków do pokonania przeciwnika.

(3) Opracowanie tabeli najbardziej opłacalnych i ważnych.

(4) Planowanie i koordynowanie użycia sił i środków walki radioelektronicznej, które są w dyspozycji dowódcy danego szczebla.

d. Rozpoznanie. Rozpoznanie obejmuje:

(1) Działania, które tworzą wymaganą przez dowódcę wiedzę o przeciwniku i otoczeniu.

(2) Pozyskiwanie informacji o przeciwniku, jego zamiarach, możliwościach, strukturach, morale, systemach uzbrojenia, punktach wrażliwych na uderzenia i innych ważnych informacji.

(3) Planowanie wsparcia działań głębokich – działań na zasięg własnych środków rażenia.

(4) Synchronizacja działania sił i środków rozpoznania, która musi być zaplanowana na wszystkich szczeblach dowodzenia w celu zapewnienia właściwego wsparcia dla wszystkich działań.

(5) Rozpowszechnianie i przekazywanie żołnierzom ważnych informacji z rozpoznania w celu terminowego podjęcia decyzji.

(6) Analizowanie uzyskanych i posiadanych informacji w celu rozpoznania, oceny zagrożenia i określenia własnych punktów wrażliwych na uderzenia.

e. Mobilność, kontr-mobilność i żywotność (ochrona) (mobility, counter-mobility, survivability/protection).

(1) Działania wojsk, które pozwalają na swobodę przegrupowania w stosunku do przeciwnika przy jednoczesnym utrzymaniu możliwości do wykonania zadania głównego.

(2) Przedsięwzięcia, które zabezpieczają wojska własne przed skutkami oddziaływania systemów uzbrojenia przeciwnika i naturalnymi wypadkami. Obejmuje aktywne i pasywne przedsięwzięcia ochrony, takie jak: umacnianie stanowisk bojowych i urządzeń pomocniczych, OPSEC, rozśrodkowanie sił i środków, oraz wprowadzanie przeciwnika w błąd.

(3) Planowanie mobilności i żywotności w taki sposób, by zapewnić integrację z skutkami użycia własnych systemów uzbrojenia w każdym rodzaju działań.

f. Obrona przeciwlotnicza (air defence). Obrona przeciwlotnicza jest istotnym elementem w osiąganiu mobilności i żywotności własnych wojsk. Obejmuje ona następujące czynniki:

(1) Taktyczną obronę powietrzną, którą stanowią wszystkie przedsięwzięcia przeznaczone do wyeliminowania lub obniżania skuteczności uderzeń samolotów przeciwnika.

(2) Ocenę zagrożenia i określenie zasad postępowania.

(3) Określenie środków do zwalczania celów.

g. Wsparcie logistyczne (CSS).

(1) Wsparcie i pomoc dostarczane w celu utrzymania gotowości wojsk, szczególnie w zakresie logistycznym, stanów osobowych i służby zdrowia.

(2) Określenie sposobów uzupełniania stanów osobowych, uzbrojenia, paliw, remontów oraz przemieszczania wojska w toku działaniach bojowych.

(3) Prognozowanie potrzeb wojsk, tak aby właściwe wsparcie mogło być realizowane we właściwym miejscu i czasie. Odpowiednie urzutowanie zaopatrzenia oraz sprzętu i uzbrojenia pozwala na utrzymanie wysokiego tempa działań.

(4) Zapewnienie Wsparcia przez Państwo Gospodarza (HNS).

h. Dowodzenie i Kierowanie (command and control –C2)

(1) Planowanie wszystkich funkcji C2 koniecznych do wykonania zadania.

(2) Odpowiedzialność za proces synchronizacji.

(3) Skuteczność systemu dowodzenia i łączności, w celu zapewnienia synchronizacji działań.

(4) Określanie w jaki sposób ochraniać własne systemy dowodzenia i jak obniżyć możliwości przeciwnika, tak aby przyczynić się do skutecznego dowodzenia i kierowania wojskami własnymi.

Rozdział 2

Zasady walki (combat functions)

Wprowadzenie

201. NATO definiuje siedem zasad walki: manewr, wsparcie ogniowe, rozpoznanie, ochrona i obrona, obrona przeciwlotnicza, wsparcie logistyczne, dowodzenie i kierowanie. Siły zbrojne szukają możliwości zastosowania i zintegrowania tych zasad w celu uzyskania przewagi nad przeciwnikiem, związaną z walką i pokonaniem.

Wskaźnik wartości bojowej jest zasadniczym środkiem zniszczenia i / lub zdezorganizowania takich sił jak jednostki lub formacje, który może być zastosowany przeciwko przeciwnikowi w danym czasie. Aby osiągnąć pożądany na przeciwniku efekt wartość bojowa jest stosowana nieodłącznie jako kombinacja dwóch sił: związania przeciwnika i niedopuszczenia go do przemieszczenia oraz uderzenia.

1. MANEWR

202. Manewr to przemieszczenie sił poprzez ruch powiązany z prędkością i siłą ognia w celu przyjęcia korzystnego ugrupowania w stosunku do przeciwnika zgodnie z otrzymanym zadaniem. Manewr jest, poprzez zaskoczenie, działania psychologiczne i moralną dominację, środkiem do skoncentrowania wojsk lądowych w punkcie decydującym w celu przeciwdziałania manewrowi, rozmieszczeniu lub rozdzieleniu sił przeciwnika.

Oprócz wymiaru fizycznego manewr może mieć również efekt moralny taki jak: niepewność, zamieszanie, paraliż.

Manewr stawia: szybkość przeciw obronie, szerokość przeciw głębokości, koncentrację przeciwko rozproszeniu. Pod tym względem stopień podejmowanego ryzyka i śmiałości jest dostrzegany.

203. Funkcje manewru.

W ramach struktury operacji wojska walczące prowadzą:

- a) **Działania głębokie**, są zwykle działaniami przeciwko siłom lub środkom przeciwnika, które nie są aktualnie zaangażowane w bezpośrednią walkę. Działania głębokie zapobiegają użyciu środków przeciwnika w miejscu mu odpowiadającym. Zintegrowane zastosowanie siły ognia, manewru i działań informacyjnych może być czynnikiem zespalaającym zastosowanie działań głębokich. Dowódca zwykle prowadzi działania głębokie używając organicznych i przydzielonych mu sił i środków w celu wykonania postawionych zadań i stworzenia warunków do przyszłych działań bezpośrednich.

b) **Działania bezpośrednie** są przede wszystkim związane z wykonaniem uderzenia na przeciwnika, ale ich cele również zawierają związanie walką wybranych elementów ugrupowania bojowego przeciwnika i stworzenie warunków do wykonania uderzenia przez inny element ugrupowania bojowego wojsk własnych. Działania bezpośrednie są zazwyczaj działaniami bieżącymi szczebla korpusu i dywizji wykonywanymi przez brygady i bataliony bezpośrednio zaangażowane w walce. Działania bezpośrednie mają wymiar czasowy i są ważne w perspektywie tworzenia warunków dla przyszłych działań.

c) **Działania w strefie tylowej** umożliwiają swobodę manewru i zapewniają ciągłość działań. Muszą być skupione na wsparciu zamiaru dowódcy. Odpowiedzialność za decyzje oddziaływania na działania bieżące w strefie tylowej pozostaje w rękach dowódcy, ponieważ efekt osiągnięty w czasie działań w strefie tylowej może mieć wpływ na działania bezpośrednie i głębokie. Wojska w strefie tylowej mogą prowadzić walkę w celu wyeliminowania zagrożenia ze strony przeciwnika.

204. Wojska walczące (combat forces)

a) **Wojska walczące** to siły, które w celu rażenia przeciwnika i prowadzenia z nim walki stosują manewr i ogień bezpośredni. Pozostałe siły realizują zadania wsparcia i zabezpieczenia działania wojsk walczących m.in. poprzez manewr i ogień pośredni.

Wojska walczące to przede wszystkim: wojska pancerne i zmechanizowane, zmotoryzowane, aeromobilne, rozpoznawcze oraz śmigłowce bojowe.

b) Rozróżnia się dwa typy wojsk pancernych i zmechanizowanych (armoured forces): ciężkie i lekkie.

(1) Ciężkie wojska pancerne i zmechanizowane mają przede wszystkim charakter zaczepny. Manewrowość, siła ognia, ochrona przed ogniem przeciwnika i efekt szoku czynią je doskonałym rodzajem sił do wtargnięcia w ugrupowanie przeciwnika, rozwijania natarcia, głębokich uderzeń w strefę tyłową przeciwnika i prowadzenie pościgu. Ciężkie wojska pancerne i zmechanizowane mogą również powstrzymać atak przeciwnika i wykonywać kontrataki w ramach działań obronnych. Czołgi mogą niszczyć pancerne pojazdy przeciwnika, pododdziały piechoty, przeciwpancerne pociski kierowane i pod pewnymi ograniczeniami angażować się w walkę ze śmigłowcami przeciwnika.

(2) Lekkie wojska pancerne i zmechanizowane mogą być użyte w różnorodnym środowisku. Ich zadania taktyczne obejmują: ubezpieczenie, rozpoznanie, ogień przeciwpancerny w celu wsparcia działań jednostek zmotoryzowanych i aeromobilnych. Jednostki lekkich wojsk pancernych i zmechanizowanych mogą prowadzić standardowe działania bojowe w celu niszczenia przeciwnika we współdziałaniu z innymi rodzajami wojsk, ale niedostatek siły ognia i opancerzenia może uniemożliwić efektywne wsparcie pododdziałów piechoty w starciu z ciężkimi jednostkami przeciwnika.

(3) Jednostki piechoty zmechanizowanej mają taką samą manewrowość, jak wojska pancerne, ale mniejszą ochronę i siłę ognia. Piechota wyposażona w bojowe wozy piechoty, może towarzyszyć czołgom w ataku, ale ich dowódcy muszą ostrożnie określić kiedy i gdzie piechota może się spieszyć, aby wykonać zadanie. W czasie ataku piechota może działać w ugrupowaniu mieszanym. W obronie piechota działa jako punkt centralny (obrotu) dla manewrujących ciężkich wojsk pancernych. Dodatkowo oddziały (pododdziały) piechoty zmechanizowanej wyposażonej w przeciwpancerne pociski kierowane dalekiego zasięgu może być użyta do prowadzenia ognia obserwowanego i wsparcia działań opóźniających w kombinowanym ugrupowaniu bojowym. Jednostki piechoty zmechanizowanej

wanej i jednostki pancerne powinny działać jako zgrupowanie, żeby pokonać wojska pancerne przeciwnika w różnorodnym terenie.

c) **Wojska nieopancerzone (non-armoured forces).** Wojska nieopancerzone składają się z jednostek piechoty zmotoryzowanej i aeromobilnych

(1) **Jednostki piechoty zmotoryzowanej** mogą działać w różnym terenie i warunkach pogodowych. Są zdolne do realizowania wielu zadań w całym spektrum konfliktu, szczególnie w działaniach innych niż wojna. Z powodu ich zdolności przetrwania mogą być dominującym ogniwem w szybko rozwijających się działaniach. W takich przypadkach mogą wcześniej przejmować inicjatywę, opanować i utrzymać teren oraz zmasowanym ogniem zatrzymać przeciwnika w trudnym terenie. Jednostki piechoty zmotoryzowanej działają przede wszystkim w nocy oraz w warunkach ograniczonej widoczności. Są one szczególnie przydatne do działań w trudnym terenie, miastach lub terenie zabudowanym. Jednostki te mogą przenikać i szybko poruszać się w strefie tylowej przeciwnika w celu wykonania zadań w połączeniu z wojskami pancernymi. Jednostki piechoty zmotoryzowanej osiągają zamierzone efekty poprzez zastosowanie organicznych i wspierających sił i systemów uzbrojenia.

(2) **Wojska aeromobilne** posiadają największe taktyczne i operacyjne możliwości manewrowe. Ich zdolności przetrwania oraz możliwość rażenia środków opancerzonych przeciwnika czynią je szczególnie predysponowanymi do szybkiego wejścia do walki. Jednostki te szkolą się i walczą jako zespoły w połączeniu z artylerią aeromobilną oraz lotnictwem bojowym i transportowym. Wojska aeromobilne są zdolne do głębokiego wtargnięcia w ugrupowanie przeciwnika, przecięcia jego dróg zaopatrzenia i ewakuacji, opanowania lotnisk, niszczenia elementów dowodzenia, blokowania jednostek oraz zdobycia kluczowych obiektów terenowych.

(3) **Wojska powietrzno-desantowe** są zdolne do przetrwania na duże odległości. Jednostki te mogą być przeznaczone do działania w większości warunków pogodowych. Dowódcy muszą rozważyć fakt, że przetrwanie na duże odległości może wykluczać wyposażenie sił desantowo-szturmowe w dodatkowe systemy broni przeciwpancernej. Na ziemi ich możliwości i efektywność jest podobna do innych jednostek piechoty.

(4) **Wojska piechoty górskiej** prowadzą walkę w podobny sposób jak jednostki piechoty zmotoryzowanej. Są wyposażone i zorganizowane do prowadzenia działań bezpośrednich w terenie górzystym oraz w ekstremalnych warunkach pogodowych (np. arktycznych).

d. **Wojska rozpoznawcze (reconnaissance – recce)**

Podstawowym zadaniem jednostek rozpoznania jest prowadzenie rozpoznania, ochrona i ekonomia sił. Jednostki rozpoznania są zdolne do znalezienia przeciwnika wykorzystując podstęp lub walkę w celu pozyskania informacji opierając się na otrzymanym zadaniu i strukturze organizacyjnej jednostek rozpoznania co zapewnia dowódcy, w miarę rozwoju sytuacji, czas na reakcję i obronę. Jednostki rozpoznania mogą opóźnić atakującego przeciwnika jak również brać udział w wycofaniu.

e. **Śmigłowce szturmowe i przeciwpancerne (armed or attack helicopters).** Podczas działań ofensywnych i defensywnych śmigłowce realizują następujące zadania: uderzenia z powietrza i walki powietrzne. Śmigłowce biorą udział w działaniach głębokich, bezpośrednich oraz w strefie tylowej.

(1) **Atak.** Siła ognia, manewrowość i zwrotność śmigłowców przeciwpancernych czynią je idealnym narzędziem dla natychmiastowego reagowania w działaniach głębokich, bezpośrednich i w strefie tylowej. Jednostki śmigłowców przeciwpancernych dysponują wysoce ma-

newrowym, precyzyjnym bezpośrednim ogniem. Prędkość i manewrowość śmigłowców oraz wykorzystanie naturalnej rzeźby terenu rekompensuje ich podatność na zniszczenie. Śmigłowce przeciwpancerne są idealnym rozwiązaniem tam gdzie ważne są: natychmiastowa reakcja, wymagana głębokość ataku oraz trudny teren dla sił lądowych. Śmigłowce przeciwpancerne mogą być użyte do wykonania następujących zadań:

- a) obrony przeciwpancernej
- b) walki powietrznej
- c) obrony powietrznej
- d) działań połączonych lotniczych zespołów atakujących (JAAT)
- e) wsparcia ogniowego
- f) niszczenia siły żywej
- g) zwalczania obrony plot. przeciwnika (SEAD)

(2) **Walka powietrzna (air combat).** Śmigłowce biorą udział w obronie przeciwlotniczej oraz połączonym wysiłku środków lotniczych w ramach operacji powietrznej. Powietrzne operacje bojowe są planowane i wykonywane w celu ochrony lądowych operacji manewrowych. Działania sił powietrznych mogą być ofensywne i defensywne. Powietrzne działania bojowe muszą być zgodne z planem działania dowódcy komponentu lądowego. W tych działaniach bojowych siły powietrzne stanowią część wysuniętej obrony przeciwlotniczej. Dowódcy komponentów (lądowy i powietrzny) mogą kontrolować powietrzne operacje.

205. Mieszany transport lotniczy (fixed wing air transport).

Na poziomie taktycznym lotnictwo transportowe wykorzystuje samoloty do:

- a. operacji powietrzno-desantowych
- b. operacji wsparcia logistycznego
- c. ewakuacji rannych

206. Działania śmigłowców wielozadaniowych i transportowych.

Zasady użytkowania transportu obejmują:

- a. Specjalne działania lotnicze takie jak: Patrole Dalekiego Zasięgu
- b. Operacje aeromobilne (obejmujące rajd oraz uchwycenie kluczowego terenu i zasobów)
- c. Rozmieszczenia wysuniętych punktów amunicyjnych i tankowania w celu zwiększenia zasięgu, skali czasowej oraz tempa działania śmigłowców przeciwpancernych.
- d. Rozwinięcie powietrznych punktów dowodzenia.
- e. Wsparcie sił broniących tyłową strefę działań.
- f. Wsparcie działań inż.-sap.
- g. Wsparcie przemieszczenia wojsk oraz działań logistycznych.

II. Wsparcia ogniowe (fire support)

207. Wsparcie ogniowe to zespołowe i skoordynowane użycie lądowych i morskich środków ogniowych, oparte o system ognia pośredniego, śmigłowców uzbrojonych, lotnictwa oraz system rozpoznania a także użycie nieśmiertelnych środków bojowych, skierowanych przeciwko celom naziemnym, celem wsparcia działań bojowych, zarówno na szczeblu operacyjnym jak i taktycznym. Wsparcie ogniowe polega na zintegrowanym użyciu ognia oraz wykorzystaniu jego skutków celem opóźnienia, zakłócenia funkcjonowania lub zniszczenia sił przeciwnika, obniżenia jego wartości bojowej oraz zniszczenia jego infrastruktury w dążeniu do osiągnięcia operacyjnych i taktycznych celów.

208. Uwarunkowania planowania (planning considerations)**a. Zdobywanie danych o celach (acquiring the target).**

Aby być efektywnym, systemy uzbrojenia muszą być połączone z odpowiednimi przekaznikami dostarczającymi dane zarówno dla potrzeb uderzeń ogniowych jak i oceny skutków ich wykonania. Fundamentalnym wymogiem jest ich łączenie z systemami rozpoznania i kierowania ogniem. Dla osiągnięcia wymaganych rezultatów walki, cel może być rażony natychmiast po jego wykryciu. Pozyskiwanie danych o celach oraz ich zwalczanie jest procesem, który wymaga szczegółowej koordynacji, tak, aby- w połączeniu z manewrem walczących wojsk- uzyskać żądane efekty w zakresie walki z przeciwnikiem. Dowódca ogólnowojskowy, w porozumieniu z właściwym dowódcą wspierających rodzajów wojsk, wydaje wytyczne co do sposobu zwalczania celów. Dowódca sił i środków wsparcia, biorąc pod uwagę wymagania walki oraz własne możliwości, wyznacza odpowiednie środki do zwalczania wybranych celów. Procedura ta, znana jako „targeting process”, jest jedną z podstawowych zasad w realizacji wsparcia ogniowego. Jest ona szczegółowo omówiona w sekcji VII niniejszego rozdziału.

b. Zwalczanie celów (engaging the target).

Po wydaniu odpowiednich wytycznych oraz rozpoczęciu selekcji celów, następuje ich zwalczanie. W zależności od zadania cel może być rażony amunicją bojową lub nieśmiercionośną (np. środkami elektro-magnetycznymi).

c. Wyznaczniki koordynacji wsparcia ogniowego (fire support coordination measures – FSCM).

Celem osiągnięcia odpowiednich rezultatów walki system wsparcia ogniowego musi być w pełni zintegrowany z planem operacji. System ten zawiera wsparcie realizowane przez wszystkie komponenty sił połączonych, w szczególności lotnicze wsparcie ogniowe. Linie i obszary koordynacji wsparcia ogniowego są ustanawiane przez dowódcę komponentu lądowego (morsko-desantowych). Wyróżnia się dwie grupy wyznaczników koordynacji wsparcia ogniowego:

- (1) zezwalające; wraz z ich ustanowieniem dalsza koordynacja- w zakresie zwalczania celów w obszarach, których wyznaczniki te dotyczą- nie jest konieczna. Wyznaczniki zezwalające zawierają: rubieże bezpiecznego prowadzenia ognia (Fire Support Safety Line- FSSL) i obszary wolnego ognia (Free Fire Area - FFA).
- (2) zabraniające; ich ustanowienie nakłada pewne, specyficzne wymagania w zakresie koordynacji ognia do celów, które znajdują się w zasięgu tychże wyznaczników. Przykładem ich jest linia koordynacji wsparcia ogniowego (Fire Support Coordination Line – FSCL). Podstawowym celem ustanowienia wyznaczników zabraniających jest zapewnienie bezpieczeństwa wojsk własnych.
- (3) Linia Koordynacji Wsparcia Ogniowego. Linia ta jest jednym z głównych wyznaczników stosowanych w operacji powietrzno- lądowej. Aż do tej linii dowódca ogólnowojskowy kieruje uderzeniami powietrznymi. Jeśli nie występują szczególne okoliczności, uderzenia poza tą linię muszą być koordynowane ze wszystkimi zaangażowanymi w walkę dowódcami celem uniknięcia strat i harmonijnego osiagania wspólnych celów. Koordynację tą osiąga się poprzez działalność zespołów łącznikowych wymienianych pomiędzy poszczególnymi komponentami wojsk oraz wspólnych zespołów analizy celów. Dla operacji powietrznych zasady koordynacji odzwierciedlone są w rozkazie bojowym dla sił powietrznych (Air Task Order). Ustalenie i zmiana linii koordynacji wsparcia ogniowego należy do zakresu odpowiedzialności dowódcy komponentu lądowego (sił morsko- desantowych), lecz dla celów efektywnego wsparcia powietrznego musi być ona koordynowana z odpowiednim dowódcą komponentu lotniczego.

209. Funkcje wsparcia ogniowego. W ramach całej struktury operacyjnej, jednostki realizujące wsparcie ogniowe są zobowiązane do działań w:

- a. **Działaniach głębokich.** Prowadząc działania głębokie, dowódca wykorzystuje zwykle zarówno organiczne, jak i przydzielone mu do wykonania szczególnych zadań, środki wsparcia. Działania głębokie obniżają możliwości ogniowe przeciwnika, dezorganizują dowodzenie, niszczą jego urządzenia logistyczne, obniżają jego morale i przez to naruszają jego spójność. Jakkolwiek wsparcie ogniowe odgrywa zasadniczą rolę w prowadzeniu operacji głębokich, to jednak zintegrowane użycie ognia i manewru czyni operację tą bardziej efektywną. Sukces operacji głębokiej oparty jest na zsynchronizowanym użyciu środków rażenia wszystkich elementów ugrupowania bojowego. Zasięg i efektywność współczesnych środków rażenia, połączone z dokładnością poszczególnych systemów kierowania ogniem, pozwala w tym rodzaju operacji także na bezpośrednie uderzenia na siły przeciwnika, nie dopuszczające do jego przemieszczenia. Głównymi środkami wsparcia bojowego, pozwalającymi przeprowadzić izolację rejonu działań bojowych, pozostaje ogień pośredni i lotnictwo.
- b. **Działania bezpośrednie.**
- (1) Realizacja wsparcia bezpośredniego w działaniach bezpośrednich niesie za sobą zarówno konieczność przekazania środków do podległych wojsk celem zwiększenia ich własnych możliwości, jak i ogólne wsparcie operacji zgodnie z planem dowódcy. Przydział sił i środków musi uwzględniać zasadę równowagi, wbrew wymaganiom koncentrowania ich celem uzyskania maksymalnych efektów, tak, aby mieć możliwość ich odzyskania w trakcie zmieniającej się sytuacji operacyjnej oraz przy zmieniających się priorytetach dowódcy. Niejednokrotnie wydaje się być lepszym utrzymywanie środków wsparcia ogniowego na wyższym szczeblu i przydzielanie ich – celem realizacji tych priorytetów – tylko na dane okresy walki czy też do wykonania określonych zadań. Umożliwia to dowódcy zachowanie elastyczności i wywierania decydującego wpływu na wynik operacji; zdolność ta mogłaby być zmniejszona w przypadku przydzielenia sił i środków do podległych wojsk.
  - (2) Użycie wojsk w działaniach bezpośrednich wymaga uwzględnienia potrzeby wykorzystania środków posiadających zdolność izolowania pola walki. Użycie sił i środków wsparcia ogniowego, takich jak artyleria, w wiązaniu przeciwnika walką, służy wzbranianiu swobody działania przeciwnika i ograniczenia jego zdolności do wsparcia wojsk własnych przez co stwarza się warunki, w których operacja bezpośrednia prowadzona jest w sposób bardziej przewidywalny a jej wynik jest bardziej pewny. Nie oznacza to jednak preferowania ognia pośredniego w stosunku do ognia na wprost; każdy z nich pełni swoją rolę i nie można zastępować jednego drugim.
  - (3) W działaniach bezpośrednich i mogą występować luki w ugrupowaniu. Jeżeli oddziały i pododdziały ogólnowojskowe nie są w stanie ich zabezpieczyć, jednostki wspierające mogą być użyte do ich obserwowania i osłaniania ich ogniem.
  - (4) Dowódcy winni zawsze dążyć do utrzymywania odwodu. Uniwersalność środków wsparcia ogniowego, w szczególności ich zasięg, szybkość reakcji i zdolność zarówno koncentracji jak i przeniesienia ognia, stwarzają możliwość wykorzystania tych sił do wypełniania wielu nieprzewidzianych zadań.
- c. **Działania w strefie tylowej.** Tak, jak obiekty w działaniach w strefie tylowej przeciwnika stanowią cele uderzeń dla sił i środków naszych wojsk podczas prowadzenia przez nich operacji głębokich, tak też nasze cele w operacjach tylowych są

objektami uderzeń dla przeciwnika. Dlatego też osłona jest ważną częścią działań w strefie tyłowej; z tego też tytułu winna być zachowana równowaga między działaniami aktywnymi i pasywnymi. Działania aktywne zawierają użycie sił i środków wsparcia ogniowego do obezwładnienia lub zniszczenia sił przeciwnika realizującego operację głęboką, jak również wydzielenie środków do zabezpieczenia sił własnych, stanowiących prawdopodobne cele uderzeń dla przeciwnika. Zabezpieczenie sił przewidzianych do działań w strefie tyłowej poprzez wsparcie ogniowe zależy od zadania dowódcy oraz sił i środków które ma on do dyspozycji. Podobnie, jak w działaniach bezpośrednich, musi on zachować równowagę pomiędzy zasadą przydziału podwładnym sił i środków a zasadą ich koncentrowania celem osiągnięciażądanego efektu a także zdolności przemieszczania ich w toku operacji.

210. Wsparcie ogniowe.

- a. **Artyleria.** Artyleria ma znaczący wkład w proces wykrywania celów i ich zwalczania ogniem pośrednim na całym polu walki.

(1). **Artyleria polowa.** Artyleria polowa zapewnia bezpośrednie wsparcie walczących wojsk, zwalcza artylerię przeciwnika, tłumy obronę przeciwlotniczą a także realizuje – w razie potrzeby – wsparcie ogniowe w operacji głębokiej oraz przyczynia się do osiągnięcia przewagi nad zasadniczymi elementami ugrupowania bojowego przeciwnika w toku całej walki. Ogień artylerii tłumy, obezwładnia, niszczy lub nęka atakującego lub broniącego się przeciwnika; utrudnia przeciwnikowi prowadzenie obserwacji lub też w inny sposób zmniejsza zdolność przeciwnika do rozpoznania i wykonywania uderzeń na cele w ugrupowaniu naszych wojsk. Artyleria może także niszczyć cele przeciwnika położone w głębi jego strefy tyłowej wykorzystując rakiety i artylerię dalekiego zasięgu. Artyleria polowa winna być gotowa do niespodziewanych przemieszczeń, zarówno w dzień jak i w nocy, we wszystkich warunkach atmosferycznych, celem ześrodkowania ognia w decydującym miejscu i czasie.

- (2). **Moździerze.** Moździerze nie występują zwykle na wyposażeniu wojsk powyżej struktur batalionowych i są traktowane jako ich nieodłączne wsparcie ogniowe. Pomimo tego istnieje potrzeba integracji tego rodzaju wsparcia ogniowego z ogniem innych środków wsparcia wykorzystywanych przez batalion.

- b. **Wsparcie ogniem artylerii MW (naval gunfire support – NGS).** Niektóre operacje lądowe mogą być wspierane przez rozlokowane na okrętach systemy ognia pośredniego. Obserwacja i poprawianie ognia artylerii morskiej leży w zakresie odpowiedzialności artylerii polowej. Celem realizacji tego zadania koordynatorzy z artylerii morskiej mogą być oddelegowani do pododdziałów artylerii polowej.

c. **Śmigłowce.** Śmigłowce zabezpieczają szeroki zakres rozpoznania i rozpoznania walką i zdolności obronnych. Są one często niezbędne w wykrywaniu i identyfikacji sił przeciwnika na polu walki i dostarczają dowódcy rzeczywiste informacje z pola walki. AH są przystosowane do wykorzystania różnych rodzajów uzbrojenia, do ataku i niszczenia celów przeciwnika. AH mają dużą siłę ognia, krótki czas reakcji, możliwość i zdolność do precyzyjnego atakowania celów podczas dostarczania ugrupowaniu dowódcy żywo reagującego i zdolnego do śmiertelnych głębokich uderzeń. Mogą być wykorzystywane do niszczenia dużych koncentracji sprzętu pancernego przeciwnika lub jakichkolwiek bardzo opłacalnych celów, w szczególności, kiedy ich działania są zsynchronizowane ze wsparciem lotniczym, artylerią i walka radioelektroniczną.

- d. **Siły powietrzne.** Stałe skrzydło lotnictwa udostępnia szeroką różnorodność uzbrojenia i efektów, takich jak precyzja, niszczenie broni pancernej i przenikanie

umocnionych celów. Również zapewnia osiągnięcie, zaskoczenie i koncentrowanie siły oraz zdolność atakowania wielu celów jednocześnie. Lotnictwo może być elastyczne i żywo reagujące, ale brak kluczowych aktywów i szerokie zagrożenie konieczną odpowiedzialnością wiele operacji jest centralnie kontrolowanych na poziomie dowódcy komponentu lotniczego. W wyniku przydzielenia wsparcia lotniczego do lądowego komponentu operacji wymaga znacznego czasu realizacji. Aktywne wsparcie lotnicze może zawsze być dostarczane w bardzo krótkich informacjach, szczególnie w przypadkach nagłej potrzeby: jakkolwiek , jest to bardzo ważne będzie wzrastał z ilością wydawanych informacji. Dwoma zasadniczymi formami wsparcia lotniczego w operacjach lądowych są Powietrzna Izolacja (AI) i Bezpośrednie Wsparcie Lotnicze CAS).

(1) **Izolacja Powietrzna (air interdiction - AI)**. AI są to „działania prowadzące do zniszczenia/unieszkodliwienia lub powstrzymania zdolności bojowej przeciwnika zanim będzie mógł przeprowadzić efektywne działanie przeciwko sprzymierzonym z jako takiej odległości od sił sprzymierzonych, to jest uszczegółowiona integracja każdej misji powietrznej gdy ogień i ruch sił przyjaznych nie jest wymagany” (AAP-6). Podczas zsynchronizowanych lądowych działań manewrowych AI może stwarzać przeciwnikowi problemy nie do rozwiązania: odpowiadając na zagrożenie manewrem wystawi go na AI; broniąc się przed AI robi go wrażliwym na manewr. Dowódcy wojsk lądowych powinni sprecyzować ich potrzeby względem izolacji powietrznej – warunki amunicji, wymagane efekty, priorytety i wymagania synchronizacyjne – w czasie rozważania stosownie do zasadniczych wspólnych celów. Krótkie wzmianki z prośbami względem AI mogą być przesyłane przez międzyskładowe zespoły łączności, ale cel szczegółowego planowania potrzebnego dla niektórych rodzajów AI może zapobiegać akceptacji ich przez komponent powietrzny.

(2) **Bezpośrednie wsparcie lotnicze (close air support - CAS)**. Bezpośrednie wsparcie lotnicze jest „działania powietrzne przeciwko celom przeciwnika, które są w bezpośredniej odległości od naszych przyjaznych sił i które wymagają szczegółowej integracji każdej misji powietrznej z ogniem i ruchem tych sił” (AAP-6). CAS lotnictwa może być utrzymane na różnych stopniach gotowości z różnorodnym uzbrojeniem szybko ładowanym, elastyczne w użyciu i może dostarczać natychmiastowe efekty w walce bezpośredniej, albo w obronie albo w natarciu. Uszczegółowiona integracja” jest osiągana poprzez pozytywną kontrolę CAS poprzez wykwalifikowanego oficera kierowania lotnictwem (FAC). Dowódca komponentu wojsk lądowych decyduje, czy procedury CAS są wymagane i precyzuje te okoliczności pomocy kiedy niewykwalifikowany kontroler może kierować CAS. Dowódcy powinni prognozować swoje oczekiwania wobec CAS wewnątrz skali czasowej dla wyznaczenia wsparcia lotniczego („Wcześniej planowane CAS”). W wypadku nagłej konieczności „Natychmiastowe wsparcie lotnicze” może być wzywane poprzez międzyskładowe zespoły łączności i dowódca lotnictwa będzie dążył do odwrócenia uwagi lotnictwa od innych zadań w celu zaspokojenia potrzeby

e. Ofensywne działania informacyjne (offensive information operations). Ofensywne działania rozpoznawcze są definiowane jako akcje prowadzące do zapobiegania efektom C-2 sił przeciwnika przez zaprzeczanie informacjom poprzez wpływanie, degradowanie lub niszczenie systemu wywiadu przeciwnika. Ofensywna operacja wywiadowcza może również być wykorzystana do wpływu na przekonania wrogich osób i do ataku na poziom moralny. Ofensywne działania rozpoznawcze osiągają te cele w następujący sposób:

(a)przez zaprzeczanie informacjom przeciwnika, niszczenie jego środków gromadzenia, przez wpływanie na informacje, które przeciwnik otrzymuje lub przez powodowanie, że nie zgromadzi ich wcale

(b)przez wpływanie i manipulowanie percepcją przeciwnika i dezorientowanie jego cyklu decyzyjnego

(c)przez degradowanie operacji wywiadowczych przeciwnika, przez selektywną dezorganizację systemu informatycznego, dowodzenia i kontroli

(d)przez neutralizację lub fizyczne zniszczenie węzłów i połączeń komunikacyjnych przeciwnika

(2) Ofensywne elementy działań rozpoznawczych obejmują:

(a)ograniczenie zdolności środków łączności przeciwnika

(b)atak na sieci komputerowe

(c)fizyczne zniszczenie

h. **Nieśmiercionośna broń (non-lethal weapons – NLW).** Nieśmiercionośna broń jest przeznaczona i stosowana w celu unieruchomienia personelu lub materiałów, minimalizację śmiertelności, trwałych ran i nieprzewidzianych zniszczeń rzeczy i środowiska. Efekt działania tej broni może być osiągnięty przez atak artylerii lufowej, raketowej i samolotów bojowych.

211. Walka elektroniczna (electronics warfare – EW). Dla walki elektronicznej spektrum elektromagnetycznym jest pole walki. Funkcją wojny elektronicznej jak i innych operacji wojskowych jest znaleźć przeciwnika, zaatakować go, związać walką i nie dopuścić do przemieszczenia się jego sił broniąc wojska własne przed próbą tej samej działalności ze strony przeciwnika. Walka elektroniczna jest definiowana jako wojskowe działanie obejmujące użycie energii elektromagnetycznej w celu określenia, wykorzystania, zredukowania lub ochrony przed wrogim użyciem spektrum elektromagnetycznego i działania w celu odzyskania jego efektywności przez wojska własne.

ROZPOZNANIE (intelligence)

212. Wstęp

- a. Celem niniejszej sekcji jest przedstawienie roli, jaką odgrywa w walce rozpoznanie i analiza działań rozpoznania w strefie walki. Bardziej szczegółowe wskazówki na temat NATO-wskiej doktryny rozpoznania i terminologii z nim związanej można znaleźć w AINTP-1 i STANAG'ach 2433, 2149, i 2844.
- b. Dowódcy wszystkich szczebli muszą traktować rozpoznanie jako integralną część działań gdyż dostarcza on podstaw do podejmowania decyzji, planowania działań i prowadzenia walki. Sztab (szczególnie G2) musi dostępne informacje oceniać i dostarczać dowódcom informacje oraz rady istotne z punktu widzenia ich wymagań. Jednak wskazywanie kierunku działań rozpoznawczych pozostaje w zakresie odpowiedzialności dowódcy – rozpoznanie jest elementem dowodzenia.

213. Funkcje rozpoznanie

- a. W warunkach wojskowych, rozpoznanie jest sumą wiedzy o faktycznym (lub potencjalnym) przeciwniku i zrozumienia jego działań, możliwości i zamiarów, a także znajomości otoczenia i pogody.
- b. Poza kierowaniem rozpoznanie i służbami bezpieczeństwa, dowódca musi zapewniać ścisłą współpracę między działaniami operacyjnymi a rozpoznawczymi.
- c. Dowódca zwykle będzie zainteresowany informacjami z następujących obszarów:

- (1) Obszar wpływu. Geograficzny obszar odpowiedzialności dowódcy mający wpływ na operacje, manewr, wsparcie systemu ognia – zwykle pod jego rozkazami lub kontrolą.
  - (2) Obszar odpowiedzialności rozpoznania. Obszar, w którym odpowiedzialny za niego dowódca, dostarcza niezbędne siły i środki rozpoznania, jakimi dysponuje. Wysiłki dotyczące własnych sił rozpoznania będą skupione głównie a tym obszarze.
  - (3) Obszar zainteresowania rozpoznania. Obszar, którym interesuje się dowódca (w tym obszar wpływu, obszary graniczące z nim i ciągnące się w głąb terytorium przeciwnika) ze względu na aktualne cele lub planowane działania. Obszar ten obejmuje również obszary zajmowane przez siły przeciwnika, które mogłyby narażać wykonanie misji na niepowodzenie. Aby móc dostarczyć wymagane informacje, służby wywiadu będą musiały prosić o informacje wyższe albo sąsiednie jednostki i formacje.
- d. Nie da się przewidzieć gdzie, jak i w jakich okolicznościach będą zaangażowane siły NATO, dlatego mogą być wprowadzane różnorodne szczeble dowodzenia, teatry operacyjnych, role, obszary i rodzaje przeciwnika. To z kolei będzie wymagać wielkiej elastyczności myślenia, koncepcji obszaru rozpoznania, zainteresowania, rozpoznania i odpowiedzialności, a w szczególności rozmieszczenia baz danych rozpoznania i personelu analitycznego.
- e. Rozpoznanie i informacja o przeciwniku rzadko (o ile kiedykolwiek), będą kompletne i aktualne. Dowódca musi być jednak gotowy do działania wykorzystując dostępne danych zapewniając wystarczającą giętkość własnych planów pozwalającą na szybką i efektywną modyfikację w przypadku napływu świeżych informacji.

214. **Rozpoznanie. Obserwacja. Określanie Celów i Przekazywanie Danych. (intelligence, surveillance, target aquisition and reconnaissance - ISTAR).** Działania te są prowadzone przez poszczególne państwa podczas pokoju, kryzysu i wojny. Skutecznie łączone w jedną całość elementy ISTAR będą tworzyć współdziałanie rozpoznania tworząc dynamiczny i ciągły proces gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji. Wymagania narodowe, doktryna, sojusze polityczne i porozumienie między sprzymierzonymi określą szczebel, intensywność i środki do realizacji tych działań.
- a. Koncepcja. Możliwość szybkiego otrzymania informacji o składzie, przegrupowaniach i możliwościach przeciwnika w powiązaniu z terenem i danymi meteorologicznymi jest istotna dla powodzenia prowadzonych działań lądowych. Informacje te odpowiednio przetworzone będą dawać dowódcy wartościowy przyczynek, na podstawie którego może on rozmieszczać siły i zasoby, określać priorytety oraz ustalać odpowiednie kryteria zanim jeszcze rozpocznie działania. Wchodzące w skład ISTAR części są dokładnie połączone i często ząbiają się. Obejmują one:
- (1) Obszar obserwacji. Obszar bezustannego nadzoru gdzie przebiega gromadzenie ogólnych informacji o przeciwniku (potencjalnym przeciwniku). Może być wykorzystany do:
    - (a) Dostarczania podstawowych informacji o rozmieszczeniu, poziomie aktywności, możliwościach i ogólnych zamiarach przeciwnika.
    - (b) Wskazań rozpoznania i określania celów na każde zapotrzebowanie, znajdowanie określonych pozycji albo uzyskiwania bardziej szczegółowych danych o wybranej obserwacji.
    - (c) Dostarczania ograniczonego bezpieczeństwa dla sił sprzymierzonych przez wcześnie ostrzeżenie o działalności przeciwnika w styku, na skrzydłach lub w obszarach tyłowych.
    - (d) Uczestniczenia w początkach rozpoznania i identyfikacji.

- (2) Rozpoznanie w głębi. Rozpoznanie w głębi ma na celu dostarczanie szczegółowych informacji w obszarach poza zasięgiem bezpośredniego ognia. Jego początkiem może być obszar inwigilacji lub dedukcja wywiadu. Może obejmować:
  - (a) Identyfikowanie znanych lub przewidywanych sił przeciwnika, w tym składu i działalności.
  - (b) Określanie celów dla środków przenoszonych powietrzem, lotnictwa i pośrednich systemów broni.
  - (c) Znajomość rozmieszczenia i śledzenie jednostek przeciwnika, szczególnie tych określonych jako cele, elementów, lub innej działalności.
- (3) Rozpoznanie walką. Rozpoznanie walką pozwala na uzyskanie informacji i określanie celów istotnych dla wojsk w kontakcie z przeciwnikiem albo bliskich kontaktu.
- (4) Określanie celu. Określanie celu jest procesem pozyskiwania szczegółowej informacji o przeciwniku i lokalizacji jego sił z dokładnością umożliwiającą systemom broni zaangażowanie się, znoszenie, lub niszczenie elementów wybranych jako cele. Obejmuje ono:
  - (a) Określanie celów dla ognia bezpośredniego - zwykle powiązane z ściśle określoną bronią, system dostarcza istotnych informacji bojowych o przeciwniku, który został dostrzeżony, zlokalizowany i może być związany walką.
  - (b) Określanie celu dla ognia pośredniego - zwykle gromadzenie danych albo informacji o środkach działających w obszarze niedostępnym dla obserwacji wzrokowej dla jednego albo wielu pośrednich systemów broni.

b. Podstawowe zadania

- (1) Wszystkie systemy ISTAR dostępne dowódcy powinny być kontrolowane i koordynowane przez najbardziej doświadczonych fachowców, aby zapewnić ekonomiczność wysiłku w działaniach na obszarach krytycznych. Będą jednak występować pewne nakładki w planie inwigilacji mające na celu dostarczanie potwierdzeń, uniknięcie oszustwa i pokonanie urządzeń OPSEC przeciwnika.
- (2) Systemy ISTAR powinny uzupełniać się nawzajem w obszarach:
  - (a) Przestrzeń - pokrywać wszystkie interesujące obszary, umożliwiając wykrywanie obecności przeciwnika przez użycie systemów uzupełniających.
  - (b) Czas - zapewniać stałe pokrycie.
  - (c) Współdziałanie - wszędzie gdzie to możliwe.
  - (d) Różnorodność - różne dyscypliny, takie jako HUMINT, IMINT, ISIGINT i ACINT, aby zapewnić pełne pokrycie wobec urządzeń OPSEC przeciwnika.
- (3) Rzeczywiste lub bliskie rzeczywistnienia systemy ISTAR muszą być ściśle powiązane z odwetowymi systemami broni, aby:
  - (a) Zapewnić początkową efektywność systemu broni.
  - (b) Dostarczać analizę trafień stanowisk.
  - (c) Unikać dublowania zadań stawianych systemom broni.
  - (d) Pozwalać na szybkie ponowne określenie celów przez system ISTAR.
- (4) Systemy ISTAR muszą być ściśle powiązane z systemem/cykiem wywiadu zapewniając maksymalną korzyść z dostarczanych informacji.
- (5) Systemy przetwarzające i rozprowadzające związane z bazami danych ISTAR muszą dostarczać najlepszy produkt w użytecznym formacie.
- (6) Zadania dla systemu ISTAR muszą być stawiane w taki sposób, który uwydatni jego szczególne właściwości (takie jako zdolność dostarczać informacji w czasie rzeczyw-

stym lub bliskim rzeczywistego) pomniejszając jednocześnie potencjalne słabości (takie jak wrażliwość na środki odwetowe przeciwnika).

- (7) Systemy ISTAR muszą być chronione na odpowiednim stopniu bezpieczeństwa, aby zapewnić im przetrwanie i skuteczną pracę.
  - (8) Zawsze, gdy to możliwe, stawiający zadanie powinien zapewnić, że jeden albo więcej systemów ISTAR zachowują zdolność do udzielenia szybkiej odpowiedzi na wypadek nieprzewidzianego zadania lub potrzeby potwierdzenia lub uszczegółowienia informacji dostarczanych przez inne systemy albo środki.
- c. Planowanie i wykonanie.
- (1) Podstawą dla efektywnego budowania baz danych ISTAR jest zbiorczy plan gromadzenia danych. Przed postawieniem jakiegokolwiek zadania dowódca i jego sztab muszą:
    - (a) Przeanalizować i autoryzować potrzebę prowadzenia działań przez ISTAR.
    - (b) Określić priorytety wymagań.
    - (c) Przeprowadzić przegląd wszystkich dostępnych baz danych ISTAR i wybrać najbardziej odpowiednie.
    - (d) Dla obszarów poza obszarem odpowiedzialności wywiadu prosić o wsparcie odpowiednie (o odpowiednim priorytecie) służby informacyjne oraz wywiadu wyższych i sąsiednich formacji.
  - (2) Jeśli zadanie dla ISTAR zostało autoryzowane i zatwierdzone, jeden lub więcej systemów gromadzenia danych musi również otrzymać zadanie. Aby gromadzić dane od zewnętrznych źródeł (elementy nie będące w danej strukturze organizacyjnej), prośba musi przejść przez nadrzędne dowództwo. Źródła te mogą uruchomić:
    - (a) Systemy naziemne. Bierne, czynne, albo hybrydowe (bierne do momentu uruchomienia).
    - (b) Systemy powietrzne. Bierne lub czynne.
    - (c) Systemy satelitarne/kosmiczne.
  - (3) Szybkie przetwarzanie, początkowe szacowania i pełne przetwarzanie wywiadowcze wraz z postępowaniem technologicznym, stały się integralnymi częściami każdego działania ISTAR. Wewnętrzne możliwości przetwarzania określonych baz danych ISTAR są takie, że wartościowa informacja może być wyprowadzana z systemu niezwykle szybko. Pewne zastrzeżenie powinno być jednak postawione systemowi rozprawiania informacji nieprzetworzonych jak również końcowemu produktowi przetwarzania wywiadowczego.
  - (4) Po ukończeniu działania ISTAR wyniki muszą być oszacowane ponownie według pierwotnych wymagań ustanowionych w planie gromadzenia danych. Musi być podjęta decyzja czy wymagania były spełnione, czy też nie. Plan jest następnie aktualizowany i zapoczątkowywane jest dalsze działanie służb, jeśli to konieczne.
  - (5) Pomimo powyższego, cykl wywiadowczy jest dynamicznym i bezustannym procesem. Wymagania wywiadu i priorytety będą się zmieniać stale i wymagają regularnego śledzenia.

212. Bezpieczeństwo strefy tyłowej (rear area security)

- a. Wstęp. Dla zapewnienia bezpieczeństwa swojej strefy tyłowej dowódca szczebla taktycznego NATO musi respektować suwerenność państwa gospodarza i, wraz z jego sztabem, podejmować wszystkie wysiłki, żeby zapewnić koordynację zabezpieczenia obszaru tyłowego

działań prowadzonych przez siły NATO z działaniami władz i sił narodowych państwa gospodarza.

- b. Definicja. Strefa tyłowa jest definiowany jako "obszar rozpoczynający się od tylnej granicy (określonego szczebla dowódcy) do tylnej granicy obszaru odpowiedzialności dowódcy niższego szczebla. Obszar jest wyznaczany głównie dla określenia funkcji zabezpieczenia logistycznego" (AAP-6).
- c. Ograniczenia nałożone na dowódców NATO. Dowódca NATO nie może tworzyć planów dla obszaru bezpieczeństwa tyłowego jako oddzielnych. Musi kontaktować się ściśle z władzami wojskowymi i cywilnymi oraz mieć na względzie porozumienia, które (w kilku przypadkach) mogą ograniczać działania NATO w granicach państwa gospodarza. Większość jednostek i dowództw będzie w kontakcie z G9 albo komórką Współpracy Cywilno-Wojskowej (CIMIC) oraz większość jednostek skieruje oficerów łącznikowych do stosownych władz państwa gospodarza.
- d. Pojęcie i zasady.
  - (1) Cel. Celem działań w strefie tyłowej jest ochrona ważnych urządzeń, instalacji i obszarów przed oddziaływaniem przeciwnika i utrzymanie kontroli nad tyłową strefą, żeby zapewnić dowódcom szczebla taktycznego swobodę działania. Typ i zakres wymaganego lub narzuconego bezpieczeństwa będzie zależeć od natury i znaczenia tych urządzeń i obszarów, potencjalnego zagrożenia oraz ilości wojsk własnych w strefie tyłowej.
  - (2) Zagrożenie. Możliwość oddziaływania przeciwnika w strefie tyłowej jest znaczna. Zagrożenie rozpoczyna się od pojedynczych agentów przeciwnika lub sabotażystów, a kończy się na dużych formacjach bojowych przeciwnika, w tym również działań informacyjnych przeciwnika. Przeciwnik może próbować zakłócić system wsparcia bojowego, przejąć linie zaopatrywania i ewakuacji oraz może powodować odwrócenie wysiłku oddziałów walczących od głównego kierunku działania. Prawdopodobnymi celami w obszarze tyłowym są bazy zaopatrzenia, odwody, elementy systemu dowodzenia, miejsca rozmieszczenia środków WRE, artylerii przeciwlotniczej, lotniska, bazy logistyczne, urządzenia portowe i główne mosty i przeprawy rzeczne. Polityczni i wojskowi liderzy też mogą być zagrożeni.
  - (3) Zasady.
    - (a) Współpraca NATO – Siły narodowe. Wszystkie plany dotyczące stref tyłowych i działania w tych strefach muszą być wypracowywane, przygotowywane, koordynowane i wykonywane w ścisłej współpracy ze stosownymi władzami narodowymi i sąsiednich jednostek.
    - (b) Rozlokowanie w strefie tyłowej. Dyslokacja elementów ugrupowania bojowego w granicach strefy tyłowej i organizacja zaopatrywania musi być koordynowana przez sztaby operacyjne i logistyczne.
    - (c) Dowodzenie i kierowanie. W obszarze odpowiedzialności władza planistyczna i wykonawcza całej strefy tyłowej powinna być w ręku jednego dowódcy. Siły państwa gospodarza mogą wspierać go w tym zadaniu albo przyjąć odpowiedzialność za pewne obszary zgodnie z porozumieniami.
    - (d) Odwody. Dowódca powinien utrzymywać mobilne odwody zdolne do szybkiego odparcia zagrożenia w obszarze tyłowym.
    - (e) Samoobrona. Każda jednostka i pododdział w obszarze tyłowym jest odpowiedzialna za obronę własną oraz bezpieczeństwo i ochronę wszystkich wojskowych

- i/lub cywilnych urzędów, których używa. Od jednostki oczekuje się również samoobrony przed sabotażem i atakami przeciwnika.
- (f) Reagowanie. Ataki przeciwnika muszą być odparte szybko i z wystarczającą do zniszczenia przeciwnika siłą, ażeby zapewnić stałą swobodę działania wojsk własnych. Dowódca zawsze musi mieć na uwadze wpływ działań na miejscową ludność.
  - (g) Tranzyt jednostek. Jednostki poruszające się przez albo czasowo zlokalizowane w obszarze tyłowym powinny być wykazane w planie tyłowego obszaru bezpieczeństwa dowódcy.
- (4) Planowanie. Kluczowe czynniki rozważane podczas procesu planowania zawierają:
- (a) Relacje dowodzenia i kierowania, a w tym sprecyzowane obszary odpowiedzialności.
  - (b) Koordynacja, współdziałanie i łączność z siłami narodowymi, innymi rodzajami sił zbrojnych, władzami cywilnymi i wojskami sąsiadów.
  - (c) Dostępność odpowiednich połączeń.
  - (d) Pewność systemów ostrzegania i alarmowania.
  - (e) Zadania do rozpoznania i patrolowania.
  - (f) Utrzymywanie sił i środków przeciw zagrożeniu ze strony przeciwnika poczynając od pojedynczych sabotażystów do ataku dużych zgrupowań.
  - (g) Zdolność przyjęcia wzmocnienia ze szczebla nadrzędnego lub innego zgrupowania.
  - (h) Obronę przeciwlotniczą.
  - (i) Ubezpieczenia bezpośrednie i pododdziały dyżurne
  - (j) Obronę przed BMR.
- (5) Odpieranie zagrożeń.

Paragraf VII - Dowodzenie i kierowanie (command and control)

237. **Wprowadzenie.** Dowodzenie jest procesem, za pomocą którego dowódca wyraża swoją wolę i zamiary dla podwładnych. Proces ten obejmuje zakres władzy i odpowiedzialności dowódcy za właściwe rozmieszczenie i wykorzystanie podległych mu sił i środków w celu wykonania postawionego przed nim zadania. Kierowanie jest procesem pozwalającym dowódcy - wspomaganemu przez jego sztab - na właściwe zorganizowanie, kierowanie i nadzór nad działalnością przydzielonych mu wojsk. Aby to osiągnąć, dowódca i jego sztab musi ujednoczyć procedury (dowodzenia) wraz z posiadanym systemem łączności i informacji. Obydwa powyższe procesy tworzą łącznie system dowodzenia i kierowania (C2 = *Command & Control*), który jest wykorzystywany przez dowódcę, jego sztab i podwładnych do planowania, kierowania, koordynacji prowadzonych działań (operacji). Lepszy system dowodzenia i kierowania może zapewnić istotną przewagę podczas przeprowadzanych działań, szczególnie przeciwko silniejszemu (większemu) przeciwnikowi.

238. **Terminy i definicje.** Żeby efektywnie wykorzystać proces dowodzenia i kierowania, dowódca musi być świadomy wzajemnych powiązań, które istnieją pomiędzy nim a jednostkami przydzielonymi mu do wykonania zadania. Poniższe terminy i definicje dotyczą przede wszystkim umiejętności (zdolności) dowódcy przydzielenia (wyznaczenia) poszczególnych zadań, utworzenia ugrupowania bojowego stosowanie do przydzielonych zadań. Wyszczególnione poniżej terminy zostały zdefiniowane w słowniku oraz AAP-6

a. Dowodzenie

1. Dowodzenie pełne - FULLCOMD
2. Dowodzenie operacyjne - OPCOM
3. Dowodzenie taktyczne - TACOM

b. Kierowanie

1. Kierowanie operacyjne - OPCON
2. Kierowanie taktyczne - TACON
3. Zarządzanie administracyjne (Administrative Control)
4. Środki koordynujące (Coordinating Authority)

c. Terminy dotyczące jednostek ogniowych i wsparcia działań bojowych

1. *Assign* - przydzielać, wyznaczać (na całą operację)
2. *Attach* - podporządkowywać, wyznaczać (na czas realizacji określonego zadania)
3. *Support* - wsparcie, zabezpieczenie
4. *In Support Of* - (wsparcie, zabezpieczenia dla)
5. *Direct Support* (DS.) - wsparcie bezpośrednie
6. *General Support* (Gen Sp) - wsparcie ogólne
7. *General Support Reinforcing* (Gen Sp Rft) - wzmocnienie wsparciem ogólnym (zobacz STANAG 2887)
8. *Reinforcing* (Rft) - wzmocnienie

239. **Ciągłość.** Dowódcy, ich sztaby oraz siły i środki łączności są celami o najwyższym stopniu ważności. Niezbędne środki muszą zostać podjęte, aby zapewnić ich przetrwanie, ochronę oraz dublowanie. Ciągłość dowodzenia i kierowania musi zostać utrzymana przez cały czas trwania działań. Dowódcy muszą ustalić jasny i zrozumiały łańcuch dowodzenia i jego przejmowania.

240. Zakres odpowiedzialności.**a. Dowódcy**

1. **Autorytet i odpowiedzialność.** Dowodzenie jest władzą powierzoną jednostce (osobie, dowódcy) w celu kierowania, koordynacji i kontroli sił zbrojnych. Dowódca sprawuje władzę nad podwładnymi z racji mianowania (na dane stanowisko). Władzy tej, wywodzącej się z przepisów prawnych i wojskowych, towarzyszy przyjęcie przez dowódcę związanej z nią odpowiedzialności, która nie może być przekazana (innej osobie).
2. **Sprawowanie dowodzenia.** Sprawowanie dowodzenia związane jest przede wszystkim z procesem planowania i wypracowywania decyzji. Proces ten musi być zarówno dynamiczny i wielowymiarowy. Dostępny czas i informacje są w tym procesie ważnymi czynnikami i niezbędne jest podejmowanie w porę (na czas) decyzji w stosunku do procesu decyzyjno-wykonawczego przeciwnika, jeżeli inicjatywa jest przejmowana (zyskiwana) lub utrzymywana. Dlatego dowódcy i ich sztaby muszą dążyć do działania w trakcie procesu podejmowania decyzji przez przeciwnika. Sprawowanie dowodzenia będzie osłabiane brakiem jednego z trzech istotnych (zasadniczych) składników: informacji, kierowania i łączności. Ujmując to w skrócie, dowódca potrzebuje informacji do podjęcia decyzji, kierowania do koordynowania i nadzoru działań własnych sił i środków oraz łączności do przekazywania informacji, umożliwiając dowódcy wypracowanie i wprowadzenie w życie decyzji zmierzających do osiągnięcia zamierzonego celu.
3. **Kierowanie.** Dowódca wydaje wytyczne, rozkazy i instrukcje zarówno przed, jak i podczas działań (operacji). Jeżeli tylko jest to możliwe, rozkazy powinny być wydawane osobiście, i często będą potwierdzane pisemnie. Normalnym procesem po rozpoczęciu działań jest wprowadzanie do planu przez dowódcę niezbędnych poprawek za pomocą zwięzłych, jasnych rozkazów, wydawanych często z wykorzystaniem łączności radiowej i telefonicznej, włączając w to również elektroniczne systemy przetwarzania danych.

4. **Funkcje (rola) dowódcy**. Rola dowódcy wyraża się pod względem ilości funkcji do wykonania, i jest specyficzną funkcją zmieniającą się w zależności od poziomu dowodzenia i dostępnych sił:
- Znajomość zamiaru wyższego przełożonego
  - Ocena sytuacji
  - Podjęmowania decyzji
  - Przydzielenie zadań
  - Przydział sił i środków
  - Kierowanie siłami (pododdziałami)
  - Utrzymanie zdolności bojowej wojsk
  - Motywowanie wojsk
  - Zapewnienie przywództwa

b. Sztaby

- Cele i zakres władzy**. Zadaniem sztabu jest zapewnienie dowódcy doradztwa i pomocy oraz zapewnienie wsparcia (pomocy) podległym dowódcom. Sztab (jako komórka) nie posiada władzy; pochodzi ona od dowódcy i sztab sprawuje ją w jego imieniu.
- Funkcje (rola) sztabu**. Rolą sztabu jest zasadniczo kierowanie oraz wypełnianie jego dwóch podstawowych funkcji - koordynowania i nadzoru. Sztab musi się upewnić, że zastosowane środki kierowania nie utrudnią (ograniczą) swobody działania podległych dowódców. Zgodnie z pierwszą rolą koordynowania (działań), sztab wspiera dowódcę w pozyskiwaniu, przetwarzaniu i przedstawianiu informacji w sposób pomocny dowódcy w wybraniu odpowiedniego wariantu działania. Postępując tak, sztab jest odpowiedzialny za szczegółowe przygotowanie i rozpowszechnienie środków kierowania normalnie ogłaszanych w formie rozkazów. Zgodnie z drugą, zązębiającą się funkcją nadzoru (**monitoring**), sztab zapewnia dynamiczną reakcję niezbędną na wypracowanie na czas odpowiednich decyzji. Bardziej szczegółowe zadania sztabu to:
  - Zbieranie informacji
  - Ocena sytuacji
  - Przewidywanie, oczekiwania
  - Informowanie, powiadamianie
  - Zalecanie, polecanie
  - Wydawanie poleceń w imieniu (zastępstwie) dowódcy
  - Nadzór
  - Koordynacja
- Zakres odpowiedzialności**. Dowództwo (HQ) zostanie podzielone na określoną ilość komórek sztabowych, mających wyraźnie określoną rolę (funkcję) i zakres odpowiedzialności. Nie mogą one jednakże działać niezależnie od siebie i ich wysiłek (praca) musi być koordynowana, aby zapewnić dostarczenie dla dowódcy niezbędnych danych do podjęcia decyzji. Zakres odpowiedzialności poszczególnych komórek sztabowych jest następujący:
  - G1 – Kadry i Administracja:
    - Zarządzanie zasobami osobowymi
    - Zarządzanie kadrami (włączając rezerwy i uzupełnienia)
    - Oficer ds. dyscypliny
    - Administracja jeńców wojennych, oraz
    - Procedury związane ze stratami
  - G2 - Rozpoznanie, które składa się z:
    - Centrum Rozpoznania, zapewniającego oparte na wielu źródłach wsparcie analityczne dla sztabu operacyjnego oraz monitoring sytuacji

- II. Sekcja Operacyjna Rozpoznania, zapewniająca zarządzanie zapotrzebowaniami na informację i ich rozpowszechnianiem, oraz
- III. Sekcja Wsparcia Rozpoznania, zapewniająca wspomaganie systemu rozpoznania oraz zarządzania informacjami rozpoznawczymi.
- c. G3 – oddział operacyjny, koordynujący pracę wszystkich komórek organizacyjnych sztabu, posiada komórki zajmujące się w szczególności:
  - I. Działaniami bieżącymi, zapewniające kierowanie działaniami oraz komórki odpowiedzialnej za **C2W** (wliczając **EWCC** - dowodzenie i kierowanie walką radioelektroniczną, **OPSEC** - bezpieczeństwo działań, **PSYOPS** - działania psychologiczne oraz **Deception** - dezinformacja. Niektóre kraje zaliczają **EW** - walka radioelektroniczna w zakres funkcji G6).
  - II. Wsparcie Operacyjne (*Operations Support*), zapewniające (doradztwo w tak istotnych dziedzinach jak: **ROE** (zasady użycia wojsk i środków walki w działaniach bojowych), **NBC Defence**, meteorologia, **SAR** - misje poszukiwawczo-ratunkowe
  - III. Komórka sprawozdawczo-meldunkowa, która przygotowuje meldunki dla dowódcy, dostarcza streszczeń (podsumowań) operacyjnych oraz przygotowuje/utrzymuje (archiwizuje) wszystkie znaczące materiały oraz
  - IV. Komórka zajmująca się działaniami z użyciem broni jądrowej oraz obroną przed bronią masowego rażenia.
- d. G4 - Logistyka i Wsparcie Medyczne:
  - I. Wsparcie logistyczne
  - II. Wsparcie Medyczne oraz
  - III. Wsparcie państwa-gospodarza (HNS) - koordynacja wsparcia logistycznego przez państwo-gospodarza (jeżeli nie jest zapewnione przez narodowe lub połączone dowództwo)
- e. G5 - Planowanie i Polityka, dotyczące:
  - I. Proces planowania i przewidywania kampanii
  - II. Planowanie wyprzedzające (*forward planning*) i koordynacja
  - III. Planowanie wariantowe (*contingency planning*) oraz
  - IV. Analiza Operacyjna (**OA** - *Operational Analysis*)
- f. G6 - Systemy łączności i informatyki, w skład którego wchodzi:
  - I. Zarządzanie systemami łączności i informatyki
  - II. Zarządzanie częstotliwościami oraz
  - III. Kryptografia
- g. G7 - (Doctrines & Training) Szkolenia i Doktryn (zwykle jest to część dowództwa w warunkach pokojowych, lecz niekoniecznie musi być częścią operacyjnie rozwiniętego dowództwa na czas W):
  - I. Doktryny (*Doctrine Management*) oraz
  - II. Planowanie ćwiczeń i szkolenia (*Exercise Planning*)
- h. G8 - Zasoby i Finanse, odpowiedzialne za:
  - I. Sekretariat Cywilny (*Civil. Secretariat*)
  - II. Zarządzanie personelem cywilnym (*Civilian personnel management*)
  - III. Planowanie finansów i budżetu (*Finance & budget planning*) oraz
  - IV. Przetargi i kontrakty (*Contract Authority*)
- i. G9 - Współpraca Cywilno-Wojskowa, które zapewnia obszar wzajemnego oddziaływania (cywilno-wojskowego), obejmując:
  - I. Negocjacje dotyczące ustaleń i uzgodnień na temat koordynacji i wsparcia
  - II. Koordynacja współpracy cywilno-wojskowego
  - III. Koordynacja z Narodowym Cywilnym (Biurem) Planowania na wypadek stanów wyjątkowych (*National Civil Emergency Planning*)

- j. Rodzaje wojsk (*Arms & Services*) – przedstawiciele rodzajów wojsk dostarczają niezbędnych informacji dla dowódcy i poszczególnych komórek sztabu. W skład tej komórki wchodzi:
- I. Artyleria
  - II. Wojska Inżynieryjne
  - III. Lotnictwo
  - IV. Obrona przeciwlotnicza oraz
  - V. Łączność

241. Proces podejmowania decyzji

a. Ogólne

1. Chociaż wiele w procesie podejmowania (wypracowywania) decyzji może być przekazane, dowódca pozostaje ostatecznie odpowiedzialny za określenie, w jaki sposób mają działać jego wojska. Dowódca jest odpowiedzialny za realizację zadania, dla którego tworzy zamiar działań bojowych. Sztab wspomaga dowódcę w rozwinięciu i wprowadzeniu planu w życie, zapewniając mu odpowiednie informacje. Dowódca powinien brać pod uwagę dwa poziomy dowodzenia wyżej i dwa poziomy niżej.
2. Najważniejszym punktem tej działalności jest proces oceny czy, sytuacja, zadanie czy jakakolwiek istotna informacja została rozpatrzone przed podjęciem przez dowódcę decyzji dotyczącej rozpoczęcia jakichkolwiek działań Plan działań powinien być pomysłowy w zamiarze i prosty do wykonania. Elastyczny plan powinien pozwolić dowódcy wykorzystać wszystkie sposobności, gdy tylko pojawią się (zaistnieją) w trakcie bitwy i umożliwić mu właściwą reakcję w nagłych (niespodziewanych) okolicznościach.
3. Gdy tylko dowódca wyrazi swój zamiar i przedstawi koncepcję działań (operacji) w formie własnej decyzji, sztab tworzy ostateczną wersję planu wraz z niezbędnymi szczegółami. Rozkaz operacyjny jest opracowywany na podstawie tego planu.
4. Procedura użyta do określenia zadań, opracowywania planów i wydawania wytycznych podwładnym w celu realizacji zadania nazywa się procesem planowania i podejmowania decyzji (military decision making process - MDMP). Najważniejszym czynnikiem stojącym przed dowódcą i jego sztabem w tym procesie jest czas. Aby osiągnąć sukces, należy wziąć pod uwagę trzy kluczowe czynniki:
  - a. Jasność wytycznych dowódcy
  - b. Właściwa koordynacja prowadzonej w tym samym czasie pracy sztabowej przez szefa sztabu/oficera operacyjnego (COS/EXO)
  - c. Zrozumienie szczegółów procesu (działań) przez wszystkich funkcyjnych sztabu.Zwykle odbiór (potwierdzenie otrzymania) zadania od wyższych przełożonych rozpoczyna MDMP, jednakże zarządzenie przygotowawcze (*warning order*) powinno być wydane wcześniej w celu spowodowania szybszej reakcji.

b. Główny wysiłek (Main effort)

1. Główny wysiłek jest zdefiniowany jako koncentracja sił i środków, w wyznaczonym rejonie, gdzie dowódca zamierza (dąży) do wykonania (wprowadzenia w życie) swojej decyzji. Jest to działanie, które dowódca uznaje (uważa) w tym momencie za decydujące. W chwili otrzymania zadania dowódca jest informowany o głównym celu działania swojego przełożonego. Określenie głównego wysiłku pozwala podległym dowódcom skupić swoje działania na celu działania przełożonego, utrzymaniu tego celu oraz zapewnieniu mu elastyczności w jego osiągnięciu. Jest to określone w zamiarze działań bojowych przełożonego i nie może zostać zmienione z wyjątkiem sytuacji koniecznych do wykonania zadania. Jednakże w różnych etapach walki można zmieniać położenie głównego wysiłku. Na początkowym etapie działań wojska własne mogą

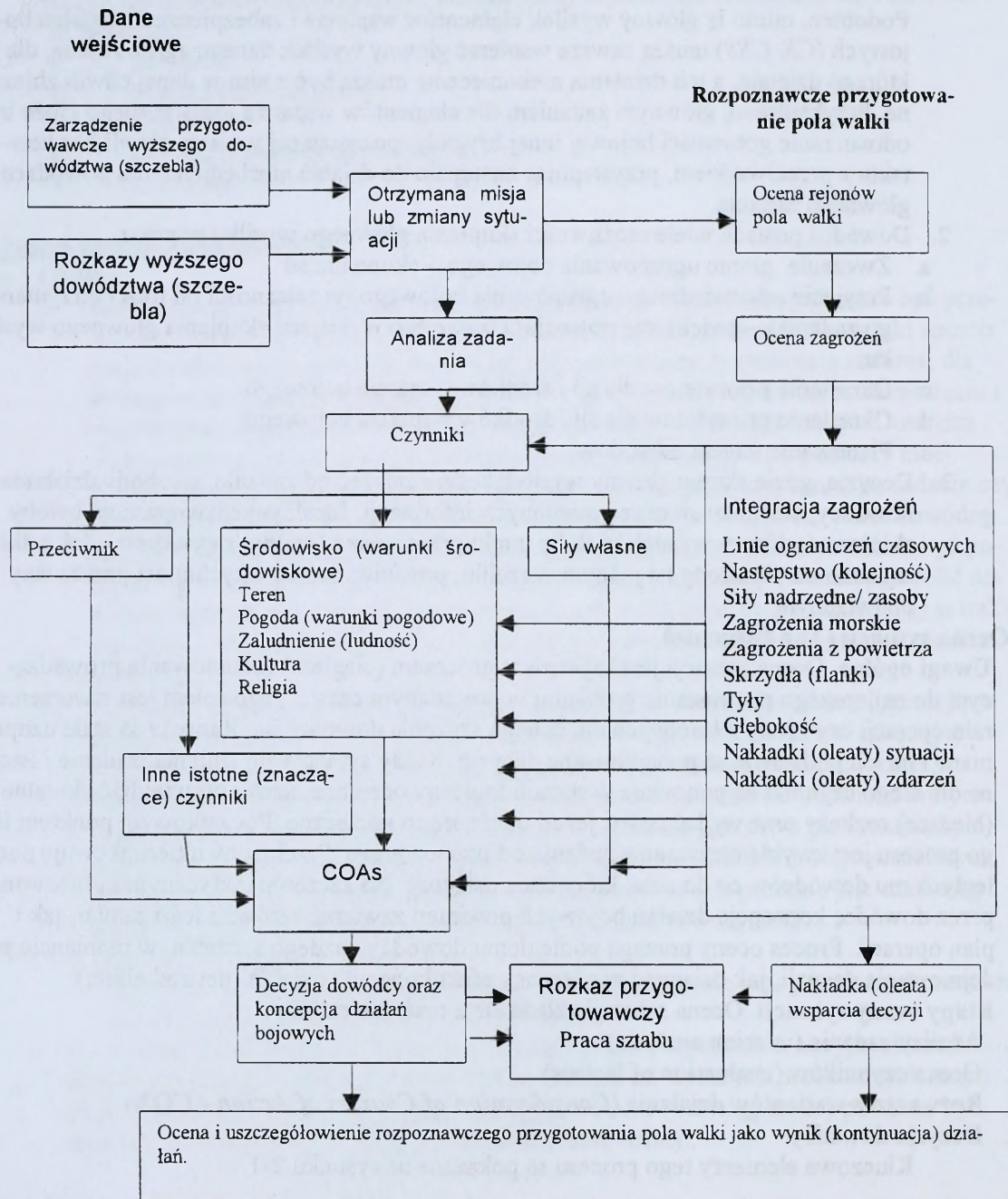
wiązać przeciwnika pozorując działania głębokie, a następnie powrócić do sił głównych zaangażowanych w działania bezpośrednie, które wykonują główne uderzenie. Podobnie, mimo iż główny wysiłek elementów wsparcia i zabezpieczenia działań bojowych (CS, CSS) muszą zawsze wspierać główny wysiłek danego zgrupowania, dla którego działają, a ich działania niekoniecznie muszą być z nim w danej chwili zbieżne. Przykładowo, głównym zadaniem dla elementów wsparcia logistycznego może być odtworzenie gotowości bojowej innej brygady, pozostającej w danej chwili bez kontaktu z przeciwnikiem, przystępując następnie do działań niezbędnych dla powodzenia głównego zadania.

2. Dowódca posiada wiele możliwości skupienia głównego wysiłku poprzez.
  - a. Zwężenie granic ugrupowania bojowego – ekonomia sił
  - b. Przyjęcie odpowiedniego ugrupowania bojowego (w zależności od treści otrzymanego zadania) – zwiększeni potencjału bojowego w miejscu skupienia głównego wysiłku
  - c. Określenie priorytetów dla sił i środków wsparcia bojowego.
  - d. Określenie priorytetów dla sił i środków wsparcia bojowego.
  - e. Planowanie użycia odwodów.
3. Decyzja, gdzie skupić główny wysiłek będzie zależeć od zadania, swobody działania dowódcy, stosunku sił oraz posiadanych informacji. Idealnym rozwiązaniem byłoby skierować główny wysiłek w słaby punkt przeciwnika (*enemy's weakness*). Jak tylko zostanie on określony na jednym szczeblu, powinien zostać natychmiast przekazany podwładnym.

c. Ocena sytuacji (The Estimate)

1. **Uwagi ogólne.** Ocena sytuacji jest logicznym procesem (ciągim) rozumowania prowadzącym do najlepszego rozwiązania problemu w posiadanym czasie. Jego celem jest stworzenie ram operacji czy bitwy właściwych dla danego szczebla dowodzenia. Ramy te są stale uzupełniane i na ich podstawie są podejmowane decyzje. Kiedy sytuacja się zmienia, zadanie i istotne dla niego czynniki są ponownie w sposób logiczny oceniane, ażeby potwierdzić aktualne (bieżące) rozkazy oraz wydać nowe, jeżeli okaże się to konieczne. Początkowym punktem tego procesu jest zwykle otrzymanie zadania od przełożonego. Przełożony ukierunkowuje podległych mu dowódców co do celu, który chce osiągnąć. Na szczeblu taktycznym opracowana przez dowódcę koncepcja działań bojowych powinien zawierać zarówno jego zamiar, jak i plan operacji. Proces oceny pomaga podległemu dowódcy każdego szczebla, w momencie podejmowania decyzji, jak osiągnąć zamierzony efekt końcowy działań (*desired effect*).
2. **Etapy oceny sytuacji.** Ocena sytuacji składa się z czterech etapów:
  - a. Analizy zadania (*mission analysis*)
  - b. Ocena czynników (*evaluation of factors*)
  - c. Rozważanie wariantów działania (*Consideration of Courses of Action - COA*)
  - d. Decyzja dowódcy

Kluczowe elementy tego procesu są pokazane na rysunku 2-1.

Rys. 2-1

Uwagi:

1. Proces ten stosuje się dla wszystkich działań sztabowych.
2. Informacje pochodzące ze źródeł zewnętrznych są uzupełniane przez cały czas.
3. Powyższy proces jest działaniem ciągłym.

3. Analiza zadania

a. Zadanie jest kluczowym (najważniejszym) elementem każdego rozkazu i określa jak "przejrzyste, zwarte jest zadania przełożonego". Podwładny nie powinien odstępować od otrzymanych zadań z wyjątkiem sytuacji wyjątkowych. Jednak we wszystkich przypadkach powinien działać zgodnie z zamiarami przełożonego. Dlatego otrzymane zadanie powinno zostać przeanalizowane, żeby określić odpowiedzi na 4 pytania:

- (1) Jaki jest zamiar przełożonego wyższego szczebla i jaka jest moja rola w całym planie ?
- (2) Co jest mi potrzebne do wykonania zadania i jakie niezbędne działania (przygotowania) muszę poczynić, żeby wykonać zadanie? Prowadzi to do rozważenia najistotniejszych działań niezbędnych do realizacji zadania i zawiera zarówno *wyszczególnione*, jak i *sugerowane* zadania.
- (3) Czy istnieją jakiegokolwiek ograniczenia?
- (4) Czy sytuacja się zmieniła (w zasadzie, zasadniczo) i czy wydając te rozkazy przełożony wyższego szczebla wiedział o zmienionej sytuacji ?

b. Praca myślowa. Analiza zadania jest integralną (nieodłączną) częścią procesu oceny sytuacji, nie stanowi zatem oddzielnej działalności. Określając punkty wyszczególnione powyżej i dokonując niezbędnej analizy można postawić pytania i określić wymagania przełożonemu jak również pomóc w określeniu zadań określonych w danych rozpoznawczych oraz ustalić priorytety wsparcia logistycznego. Gdy zamierzenia, zadania, ograniczenia oraz swoboda działania zostaną określone, wygenerowane wnioski powinny pomóc w opracowywaniu planu. Na tym etapie zbyteczne lub niemożliwe do wykonania zadania powinny zostać wyeliminowane.

c. Wytyczne do planowania. (*Commanders Planning Guidance*). Analiza zadania jest zakończona w momencie sprecyzowania zadania własnego. Dowódca powinien również dać wskazówki dotyczące kontynuowania oceny sytuacji oraz opracować listę problemów, które sztab będzie potrzebować (wymagać), żeby zwrócić uwagę na najistotniejsze aspekty występujące podczas procesu oceny. Dowódca lub, bardzo często, jego szef sztabu (COS) wydaje *wytyczne do planowania*, które stanowią wskazówkę dla sztabu dotyczącą zakończenia oceny oraz termin jego ukończenia. Czynniki czasu musi być dotrzymany, aby dać dowódcy czas niezbędny do podjęcia decyzji.

4. Ocena czynników. Przeprowadzając analizę zadania, wiele czynników jest rozważanych w sposób, który pozwala przeanalizować zadania i ograniczenia, a następnie je modyfikować, eliminując takie zadania, które są zbyteczne lub niemożliwe do wykonania. Czynniki wyszczególnione poniżej będą nieustannie rozpatrywane, chociaż wykonywane zadanie i sytuacja będą na nie wywierać nacisk. Niektóre z nich mogą być rozpatrywane równolegle. Na przykład, w chwili gdy funkcjonariusze G2 oceniają przeciwnika, funkcjonariusze G3 i G4 będą rozpatrywali wojska własne, włączając w to wliczając wsparcie logistyczne działań. Zadania, które będą wynikały głównie z działalności przeciwnika oraz warunków otoczenia (w szczególności terenu), wojsk własnych oraz środków bezpieczeństwa. Ograniczenia wynikają przeważnie z czynników bezpieczeństwa i czasu. Ocena czynników zawiera następujące elementy:

- a. Przeciwnik
- b. Czynniki środowiskowe (teren, pogoda, zaludnienie (ludność), religia, kultura)
- c. Wojska własne (łącznie z wsparciem logistycznym - CSS)

- d. Środki bezpieczeństwa (Bezpieczeństwo)
- e. Czas
- f. Inne istotne czynniki (HNS, ograniczenia prawne, media, morale itp.)

W tym momencie zakończona została ocena możliwości bojowych, wymaganych do wykonania postawionego zadania. Zadania zostały przeanalizowane na takim samym szczeblu dowodzenia, jaki użyty został podczas oceny czynników, tj. dwa szczeble w dół. Możliwości bojowe wymagane do wykonania każdego zadania często przekraczać będą ilość dostępnych wojsk prowadząc do wniosku, że zadania powinny być stopniowane. Jednakże ocena wariantów działania (COA - *Courses of Action*) może eliminować potrzebę podejmowania niektórych zadań lub przeznaczyć do ich wykonania znaczącą liczbę dostępnych sił i środków. A zatem wstępne sprawdzenie możliwości bojowych niezbędnych do wykonania każdego zadania powinno zostać podjęte przed dokonaniem oceny COA. Powinno ono określić ilość niezbędnych wojsk do wykonania zadania, mimo iż podczas opracowywania COA może okazać się konieczne dostosowanie równowagi ilości wojsk do różnych zadań, oszczędzając wojska zaangażowane na jednym kierunku działań i skoncentrować wojska na innym. Zadania mogą być wzajemnie powiązane w COA i dlatego szczegółowy przydział wojsk lub środków walki do poszczególnych działań musi wynikać z decyzji dowódcy, a nie poprzedzać ją.

5. **Rozważenie wariantów działania (COA).** Kilka COA może być opracowywanych jako rezultat procesu oceny. Kontrastujące ze sobą elementy każdego z nich powinny być porównane również jako siła bojowa niezbędna do ich przeprowadzenia (wykonania). Każdy COA powinien godzić dostępne wojska z wymaganą ilością wojsk wynikającą z rozpoznania, zadań i zawierać zarys zamiaru działań bojowych z jasnym wskazaniem głównego wysiłku. Zalety i wady COA są rozpatrywane w stosunku do zadania i prawdopodobnej linii postępowania przeciwnika, biorąc pod uwagę jego prawdopodobną reakcję w stosunku do COA wojsk własnych. Jakakolwiek COA, który nie jest w stanie sprostać zamiarowi przełożonego, powinien być wyeliminowany. Na szczeblu taktycznym praktyczność COA zostaje sprawdzona przy użyciu zasad walki (*Combat Functions*). Jeżeli czas pozwala, można również rozważyć COA rozgrywając grę wojenną (*war game*) w celu określenia prawdopodobnych reakcji na działania przeciwnika oraz wojsk własnych.
6. **Decyzja dowódcy.** Jako końcowy etap procesu oceny dowódca rozpatruje COA. Dowódca wybiera COA i wygłasza swoją decyzję. Następnie rozwija koncepcję działań bojowych, która musi zawierać jego zamiar. Decyzja dowódcy powinna zawierać w sobie jego wolę do przeprowadzenia operacji.

d. Plan

1. Kiedy dowódca podejmie decyzję, jego sztab może rozpocząć opracowywanie planu. Obejmuje on:
  - a. Rozwinięcie *koncepcji działań bojowych* dowódcy, jeżeli zachodzi taka potrzeba. Będzie ono zawierać zamiar dowódcy i plan manewru wojskami (zarys działań głębokich, bezpośrednich i w strefie tyłowej z określeniem głównego wysiłku) wymaganych do osiągnięcia celu.
  - b. Wypracowanie zadań dla podwładnych (dowódców niższego szczebla) (zwykle ukończony lub sprawdzony osobiście przez dowódcę).
  - c. Przeprowadzenie wszystkich niezbędnych prac sztabowych, obejmujących potwierdzenie prawidłowości podziału zadań cząstkowych i utworzenia ugrupowania bojowego do celu głównego działań.
  - d. Wyznaczenie i określenie elementów koordynacyjnych, potrzebnych do wykonania zadania.
  - e. Koordynowanie napływu danych z poszczególnych komórek sztabu.
  - f. Zakończenie planu wsparcia bojowego (CSS).

2. Po podjęciu decyzji sytuacja musi być starannie obserwowana/monitorowana przez cały czas trwania operacji, podczas gdy rozkazy są przygotowywane lub rozpowszechniane, w celu potwierdzenia zasadności zadania. Może się również okazać konieczne przeprowadzenie planowania w przypadku potrzeby zaistnienia jakichkolwiek zmian.
  3. Gdy operacja jest w toku, dowódca i jego sztab będą przede wszystkim zajmować się prowadzeniem walki oraz zapewnieniem niezbędnego wsparcia logistycznego dla podtrzymania działań (operacji). Jednakże pewne oceny (analizy) muszą zostać wypracowane dla przyszłych działań (operacji). Na przykład, analizy zadań mogą być prowadzone w celu dokonania przeglądu sytuacji i zadań w świetle bieżących działań w celu zapoczątkowania (procesu) planowania nowych działań (operacji).
- e. Dyrektywy i rozkazy (directives and orders).** Końcowym etapem w procesie dowodzenia jest *wykonanie*. Dyrektywy i rozkazy dostarczają głównych środków, dzięki którym zamiary dowódcy są przekazywane do jego podwładnych, tworząc ważne ogniwo w łańcuchu dowodzenia.
- f. Planowanie operacji i rozkazy / instrukcje**
1. **Uwagi ogólne.** Plany operacyjne i rozkazy są wyrazem decyzji dowódcy i jego koncepcji. Powinny być proste, jasne i zwięzłe. Plany dla przyszłych działań (operacji), które mogą lub nie dojść do skutku, są normalnie (zwykle) przygotowywane na piśmie. Po ukończeniu plan musi być przekazany do tych ugrupowań i oddziałów, które potrzebują go wydając wytyczne i rozkazy. Rozkazy są wydawane na piśmie gdy zachodzi taka potrzeba, lecz najlepiej ustnie i najlepiej osobiście przez dowódcę. W przypadku braku czasu może okazać się niezbędne przeprowadzenie działań (operacji) bazując jedynie na rozkazach radiowych zawierających zarys (szkic) zadań. Wyróżnia się następujące typy rozkazów dla operacji taktycznych:
    - a. Zarządzenie przygotowawcze (*Warning Orders*)
    - b. Rozkazy operacyjne (*Operations Orders*)
    - c. Zarządzenie bojowe (*Fragmentary Orders*)
  2. **Nadzór.** Nadzór dowódcy i sztabu nad wykonaniem rozkazów jest procesem ciągłym.
  3. **Korekta planów.** Udokładnianie planów i rozkazów jest procesem stałym. Jeżeli sytuacja się zmienia, dodatkowe decyzje są wymagane i cały proces planowania rozpoczyna się od początku.

242. Proces określania i rażenia celów (the targeting process)

- a. **Uwagi ogólne.** Wyznaczanie celów jest zdefiniowane jako "proces określania i rażenia celów", biorąc pod uwagę uwarunkowania operacyjne i własne możliwości bojowe". (AAP-6). Jest to mechanizm łączący środki (aktywa) ISTAR i STRIKE takie jak lotnictwo, LWL ogień pośredni i walkę radioelektroniczną (EW), zapewniający ich koordynację oraz wybranie najbardziej odpowiedniego systemu uzbrojenia do ataku na każdy cel. Jest to zatem narzędzie wydajnego (sprawnego) i efektywnego zarządzania zasobami, które jest podstawą szybkiej reakcji przeciw nieprzyjacielowi. Za wyznaczanie celów odpowiedzialne jest G3 oraz nie wprost G2 - proces zbierania danych rozpoznawczych. Proces wyznaczania celów musi być skoordynowaną częścią składową koncepcji operacji. (*concept of operations*).
- b. **Koncepcja.**
  - (1) Zasady wyznaczania celów mogą być zastosowane do wszystkich typów działań wojennych i na wszystkich szczeblach dowodzenia. Jednakże pełny proces wymaga czasu, zaangażowania sztabu oraz dostępu do pełnego zakresu zasobów żeby być w pełni efektywny i może być łatwiej używany na szczeblu dywizji i wyżej. Ponadto ukierunkowany jest raczej na atakowanie celów w głębi niż przemieszczających się celów w strefie działań bezpośrednich.

- (2) Wyznaczanie celów nie jest oddzielnym procesem, lecz integralną częścią procesu planowania i wymaga skoordynowanego współdziałania kilku oddziałów sztabu kierowanych przez G3. Żeby działać sprawnie, musi istnieć centralny organ koordynujący, jednakże może okazać się niezbędne sformowanie "komórki targetingu". Komórka taka nie musi być stałym zespołem, ale mogłaby spotykać się tak często, jak to będzie konieczne.
- (3) Proces wyznaczania celów rozpoczyna się potwierdzeniem otrzymania zadania i trwa w trakcie rozwijania planu. Proces nie może być odizolowany od innych procedur planowania i jest nierozdzielnie powiązany z oceną sytuacji. Podstawą procesu wyznaczania celów jest cykl *Decydować (Rozstrzygać), Wykrywać, Przekazywać (deliver) i Oceniać*. W ten sposób tak dużo decyzji, jak to tylko możliwe, jest podejmowanych podczas etapu planowania żeby - po rozpoczęciu operacji - sztab bez stałego (*referral*) mógł podjąć działania niezbędne dowódcy do podjęcia decyzji; cel powinien zostać zaatakowany natychmiast po zidentyfikowaniu.
- c. **Metodologia.** Wyróżnia się dziewięć odrębnych etapów (kroków) w procesie wyznaczania celów:
- (1) **Decydować (decide)**
- (a) **Krok 1.** Określenie głównych rejonów celów.
- (b) **Krok 2.** Wyznaczyć (określić) typy celów. Powinno ono zawierać:
- I. Cele wysoko wartościowe (HVTs). Cel wysoko wartościowy jest celem niezbędnym nieprzyjacielskiemu dowódcy do pomyślnego zakończenia zadania. Utrata takiego celu mogłoby obniżyć zdolność bojową przeciwnika w całym rejonie zainteresowania sojuszniczego dowódcy.

Cele wysoko opłacalne (HPTs)

ROZDZIAŁ 4

NATARCIE (offensive operations)

DZIAŁ I. PODSTAWY

401. Zasady ogólne

- a. Ostateczny sukces w walce jest osiągany poprzez natarcie. Nawet w obronie, dowódca musi wykorzystać każdą okazję do przejęcia inicjatywy i uderzenia na przeciwnika. Operacje ofensywne są decydującym przedsięwzięciem w wojnie.
- b. Poszczególne zasady wyszczególnione w tym rozdziale na równi dają się zastosować przy kontratakach rozpoczynanych jako część działań obrony lub w bojach spotkaniowych, jeśli dowódca zdecyduje zaatakować przeciwnika w celu przejęcia inicjatywy. Elementami ataku dającymi mu istotną przewagę, są:
- (1) Możliwość wyboru czasu ataku.
  - (2) Wybór kierunku (obiektów) ataku oraz określenie głównego wysiłku.
  - (3) Synchronizacja i tempo ataku.

402. **Cel.** Celem natarcia jest pokonanie przeciwnika poprzez zastosowanie skupionego uderzenia, nie tylko na przednie elementy przeciwnika lecz także w głębi jego ugrupowania. Manewr w głębi powoduje trwające i narastające zagrożenie, na które przeciwnik musi zareagować. Jest on zmuszany do reagowania a nie do przejmowania inicjatywy. Fizyczne zniszczenie przeciwnika jest, jednym ze środków osiągnięcia sukcesu, nie celem samym w sobie. Należy zatrzymywać i parali-

zować działania przeciwnika, skutkiem tego musi być utrata łączności, wprowadzenie chaosu w prowadzonych działaniach oraz rozbić jego siły głównych. Dalszym celem natarcia może być:

- a. Zajęcie terenu.
- b. Zdobywanie informacji – rozpoznanie walką.
- c. Pozbawienie przeciwnika zasobów i zaopatrzenia.
- d. Zwodzenie i odwracanie uwagi od Głównego Wysiłku.
- e. Kierowanie przeciwnikiem zapobiegając przegrupowaniu jego sił.
- f. Zapobieganie przejęcia inicjatywy przez przeciwnika.
- g. Rozbijanie działań ofensywnych przeciwnika.

403. **Zasady i czynniki.** Zasady i czynniki szczególnie ważne podczas prowadzenia natarcia:

- a. **Rozpoznanie.** Dowódca potrzebuje wszystkich możliwych informacji o przeciwniku i terenie, wliczając w to szczegóły dotyczące dróg podejścia, obiektów i otoczenia.
- b. **Zdecydowanie** Dowódca musi być przygotowany do zdecydowanego wykorzystania sprzyjającej sytuacji.
- c. **Zaskoczenie.** Atakujący posiada inicjatywę i może osiągnąć zaskoczenie poprzez wybór czasu i kierunku ataku.
- d. **Koncentracja.** Konieczne jest szybkie skoncentrowanie dostatecznych sił i środków do wykonania ataku, poprzez szybkie podjęcie decyzji o ataku, uzyskuje się element zaskoczenia, który musi być wykorzystany do szybkiego i zdecydowanego przełamania obrony przeciwnika oraz jej spenetrowania. Siły powinny być koncentrowane tam gdzie przeciwnik jest najsłabszy lub tam gdzie teren stwarza najlepsze możliwości maksymalnego wykorzystania mobilności i siły ognia.
- e. **Szybkość i rozped.** Szybkość i tempo natarcia mają zasadnicze znaczenie.
- f. **Kontrola.** Dowódca musi być w stanie kontrolować wszystkie fazy ataku.
- g. **Głębokość.** Natarcie powinno być prowadzone na całą głębokość ugrupowania przeciwnika (Głębokość jest wymagana w organizacji ataku).
- h. **Bezpieczeństwo.** Atak musi być rozpoczęty z bezpiecznego rejonu, z bezpiecznej linii wyjściowej. Należy zwrócić uwagę na zabezpieczenie skrzydeł.
- i. **Manewr.** W związku z szybkim przemieszczaniem wojsk niezbędna jest ścisła koordynacja ognia wszystkich rodzajów broni. Siła ognia niszczy, neutralizuje i tłumi; jest niezbędna w pozbawieniu przeciwnika zdolności do walki. Połączenie siły ognia z przemieszczaniem pozwala wojskom własnym na osiągnięcie przewagi nad przeciwnikiem, przez którego mogą być zagrożone lub wiązane walką
- j. **Dezinformacja.** Dąży się do manipulowania informacjami w celu wprowadzenia przeciwnika w błąd, a podczas natarcia do:
  - (1) Zapewnienia bezpieczeństwa rozwijającym się wojskom.
  - (2) Daje dowódcy możliwość częściowego wpływu na działania przeciwnika.
- k. **Teren.** Teren należy wykorzystać w celu:
  - (1) Poprawy warunków obserwacji.
  - (2) Wykorzystania ukryć i możliwości maskowania.

- (3) Zajęcia dogodnych pól ostrzału.
- (4) Poprawy manewrowości.
- (5) Zabezpieczenia podejść.
- (6) Poprawy bezpieczeństwa sił własnych.
- (7) Utrudnienia przemieszczania się wojsk przeciwnika.
- (8) Uzyskania rejonu dogodnego do prowadzenia dalszych działań.

I. Potencjał bojowy.

- (1) Odpowiedni potencjał bojowy w najlepszym stopniu osiągany jest poprzez manewr wojskami posiadającymi dużą siłę ognia, wysoce mobilnymi, i z właściwym wsparciem działań bojowych.
- (2) W natarciu, koncentracja głównego potencjału bojowego w czasie i miejscu, ze zdecydowanym jej wykorzystaniem, jest decydujące dla osiągnięcia zamierzonych wyników. Dowódca będzie dążył do użycia swojej siły bojowej poprzez wybór punktu Głównego Wysiłku tam gdzie przeciwnik wydaje się być najsłabszy.

404. Struktura operacyjna. Dowódca taktyczny powinien starać się prowadzić działania równocześnie na głębokości swojego rejonu działań po to, by być zdolnym do manewru i koncentrowania sił. Powinien także zdobyć i utrzymać wymagane tempo działań dla zachowania inicjatywy. Dlatego też, konieczne jest planowanie synchronizacji działań: głębokich, w styczności i w strefie tyłowej uwzględniając że każde z nich może mieć inny cel, ale tylko jedno jest traktowane jako wykonujące główny wysiłek.

a. Dziania głębokie.

- (1) Działania głębokie zasadniczo dotyczą wykrywania i ustalania położenia przeciwnika. Na szczeblu taktycznym dowódcy planują działania głębokie dla zabezpieczenia przewagi w działaniach bezpośrednich i ochrony sił własnych. Może to być osiągnięte poprzez równoczesne związanie przeciwnika na całej głębokości jego rejonu działań w celu odebrania mu swobody działania, zakłócenie lub zmniejszenie tempa jego operacji. Poprzez atakowanie przeciwnika w głębi, jego wojska mogą zostać zniszczone lub osłabione poprzez celowe uderzenie w elementy takie jak system dowodzenia, logistyki lub obrony przeciwlotniczej. A przez te działania stać się rejonami wrażliwymi na uderzenia, sił sojusznicznych. Typowe działania w głębi zawierają:
  - (a) Działania zaporowe z powietrza lub ogniem pośrednim (wliczając rajdy śmigłowców szturmowych).
  - (b) Operacje powietrzne
  - (c) Wyznaczenie celów do rażenia i rozpoznanie.
  - (d) Zakłócanie systemu dowodzenia, kontroli i łączności przeciwnika.
  - (e) Przeciwdziałanie działalności ogniowej przeciwnika.
  - (f) Walka radioelektroniczna.
  - (g) Rajdy.
- (2) Niektóre z tych działań mogą być częścią działań bezpośrednich i ich prowadzenie musi być zsynchronizowane. Przez dokonywanie podziału ważności celów i zabra-

nie wszystkich danych ze źródeł rozpoznawczych ma zapewnić niezbędne dane taktyczne do osiągnięcia ostatecznej decyzji.

- (3) By zapewnić spójność wysiłków na całym obszarze działań, dowódcy szczebla operacyjnego mogą koordynować działania głębokie.

b. Działania bezpośrednie.

- (1) Działania bezpośrednie zasadniczo wiążą się z uderzeniem na przeciwnika poprzez działania w styczności w celu osiągnięcia trwałego rozstrzygnięcia w walce. W natarciu będą one prowadzone przez siły manewrowe, wspierane przez wsparcie bojowe i siły zabezpieczenia bojowego, które będą dążyć do uchwycenia obiektów, co zapewni pokonanie broniących się wojsk przeciwnika. Będzie wymagało to przejścia przez ugrupowanie przeciwnika lub obejścia jego obrony wykorzystując jedną lub więcej form manewru w celu rozlokowania sił w zamierzonym czasie i miejscu by w styczności zniszczyć przeciwnika.
- (2) W celu osiągnięcia sukcesu, dowódcy muszą starać się koncentrować siły, a w szczególności siłę ognia. W tym celu muszą oni upewnić się, że wyznaczyli swój główny wysiłek. Tak na przykład, może być koniecznym związanie sił przeciwnika atakiem czołowym mniejszej siły, podczas gdy siły główne wykonają manewr na pozycje z których zniszczą przeciwnika. Siły manewrowe wyznacza się jako wysiłek główny, w celu skupienia i wykorzystania głównej siły bojowej do osiągnięcia decydującego wyniku. Przydział sił do każdego zadania, wybór i lokalizacja rejonów zniszczenia przeciwnika i tempo walki będą decydujące jako efekt procesu oceny sytuacji.

c. Działania w strefie tylowej.

- (1) Działania w strefie tylowej zapewniają swobodę działania sił zaangażowanych i niezaangażowanych oraz zabezpieczenie niezbędnych do utrzymania działań bojowych oraz elementów wsparcia. Są one niezbędne do utrzymania tępa natarcia.
- (2) Zdecydowane i pomyślne przeprowadzenie natarcia, przy małej koncentracji sił i środków, może doprowadzić do rozciągnięcia linii zaopatrywania i ewakuacji, a w konsekwencji do odcięcia od sił własnych zabezpieczenia bojowego. Działania w strefie tylowej muszą być prowadzone tak by zapewnić, że siły zabezpieczenia bojowego będą nadążały za siłami manewrowymi, jak również będą ochraniać i utrzymywać drogi zaopatrzenia.
- (3) Przy dużej koncentracji sił i środków na polu walki, strefa tyłowa także ma znaczenie dla prowadzenia działań, jako iż jest prawdopodobnym celem operacji głębokich przeciwnika. Może zaistnieć konieczność rozlokowania sił zapewniających bezpieczeństwo tego rejonu aby siły zabezpieczenia bojowego mogły kontynuować wspieranie natarcia, skutkiem tego może zaistnieć konieczność udzielenia wsparcia w celu zachowania swobody działania zarówno podczas jak i po natarciu.

405. **Rodzaje natarcia.** Istnieją następujące rodzaje natarcia:

a. Rozpoznanie walka (reconnaissance in force).

- (1) Celem rozpoznania walką jest zmuszenie przeciwnika do ujawnienia ugrupowania i potencjału bojowego, zamiarów jego wojsk, zmuszając go do reagowania na prowadzone natarcie. Reakcja przeciwnika może odkryć słabość w jego systemie obrony. Dowódcy mogą kierować rozpoznaniem walką w trakcie działań manewrowych

jako środki wywierania presji na broniącego się przeciwnika poprzez opanowywanie terenu kluczowego i odkrywanie jego słabości. Muszą być także gotowi do wykorzystania każdej możliwości osiągnięcia sukcesu taktycznego.

- (2) Dowódcy mogą prowadzić rozpoznanie walką na własną rękę lub pod kierownictwem wyższych przełożonych. Musi ono być wystarczająco silne by zmusić przeciwnika do reakcji pomimo że jego dowódcy mogą uniknąć działań, które mogłyby przerodzić się w poważniejszą potyczkę. Po wykonanym zadaniu, siły te mogą blokować przeciwnika, atakować lub wycofać się zgodnie z otrzymanym zadaniem.

b. **Raid (raid)**. Celem rajdu jest zniszczenie lub przechwycenie ważnego obiektu przeciwnika. Jego szerszym celem jest zakłócenie systemu obrony przeciwnika. Bazuje on na szczegółowym rozpoznaniu, wymaga szybkiego przeniknięcia na teren zajęty przez przeciwnika i kończy się planowym wycofaniem. Na ogół rajdy są tak krótkie (czas i dystans), zabrana może być tylko ograniczona ilość zapasów, obsługa sprzętu i uzbrojenia wykonywana jest przez etatowe załogi. Wsparcie ogniowe wspiera pododdziały rajdu w celu zmniejszenia zdolności reakcji przeciwnika. Siły aeromobilne, szczególnie wspierane przez śmigłowce szturmowe, doskonale nadają się do tego typu operacji.

c. **Pozoracia i demonstracja (feint and demonstration)**.

- (1) Celem manewru mylącego jest rozpraszenie uwagi wojsk przeciwnika poprzez dążenie do walki z nimi. Musi on być wystarczająco silny by wywołać pożądaną reakcję przeciwnika. Jest on najbardziej efektywny gdy pokrywa się z oczekiwaniami przeciwnika, gdy wydaje się być wyraźnym zagrożeniem dla przeciwnika, gdy przeciwnik posiada zgromadzone duże rezerwy mogące być wcześniej użyte lub gdy istnieje kilka możliwych kierunków działania w rejonie atakującego. Brygada może wykonać manewr mylący jako część planu korpusu lub dywizji.
- (2) Dla kontrastu, celem demonstracji jest rozproszenie uwagi przeciwnika, bez dążenia do walki. Siły przeznaczone do działań demonstracyjnych używają ognia, manewru, środków dymnych oraz środków walki WRE i sprzętu łączności dla wzmocnienia działań demonstracyjnych.

d. **Kontratak i atak wyprzedzający (counter attack and spoiling attack)**.

- (1) Kontratak jest „atakami całości lub części sił obronnych przeciwko atakującym siłom przeciwnika dla takich specyficznych celów jak odzyskanie utraconego terenu, odcięcie przeciwnika lub zniszczenia jego wysuniętych oddziałów, w ogólnym założeniu uniemożliwienie przeciwnikowi osiągnięcia jego celu ataku” (AAP-6). Jest działaniem przeprowadzanym przez odwód lub przednie elementy zaangażowane w obronę, jako iż dają one obrońcy możliwość stworzenia sprzyjających warunków wykorzystania własnego potencjału bojowego.
- (2) Atak wyprzedzający jest „taktycznym manewrem wykorzystywanym do poważnego osłabienia działań przeciwnika, podczas gdy jest on w trakcie ześrodkowywania lub przegrupowywania do ataku” (AAP-6). Podobnie jak kontratak, atak wyprzedzający jest skierowany na osłabienie natarcia przeciwnika z ograniczonym dążeniem do jego zniszczenia. Uderza on przeciwnika gdy jest on najbardziej wrażliwy, gdy się przemieszcza lub przegrupowuje przed przekroczeniem swojej linii rozwinięcia. Gdy sytuacja na to pozwala, dowódcy mogą wykorzystać atak wyprzedzający jak każdy inny atak.

e. **Natarcie doraźnie przygotowane** jest „atakami, w którym czas przygotowań jest ograniczony ze względu na potrzebę szybkiego działania w celu wykorzystania sprzyjającej okazji”. (AAP-6) W celu utrzymania tempa działań lub zachowania inicjatywy,

minimalny czas poświęcany na przygotowanie, jest minimalny używa się sił będących tymi, które są w dyspozycji. Rozpoznanie realizowane jest w niezbędnym zakresie. Natarcie takie musi (gdy tylko jest to możliwe) być rozpoczynane z niespodziewanego kierunku i wspierane przez ześrodkowany ogień wszystkich dostępnych środków ogniowych. Dowódcy powinni wydać krótkie rozkazy, następnie z możliwie najdalej wysuniętych stanowisk reagować natychmiastowo na rozwój sytuacji. Szybkie natarcie cechuje chęć wykorzystania braku gotowości przeciwnika oraz cechuje je zdecydowanie, zaskoczenie i wysokie tempo w celu osiągnięcia sukcesu zanim przeciwnik zdoła przygotować się do skutecznej obrony. Jeśli zostanie utracone tempo, może wystąpić konieczność przygotowania natarcia planowego

- f. **Natarcie zaplanowane (deliberate attack).** Natarcie zaplanowane jest rodzajem natarcia charakteryzującym się zaplanowanym i skoordynowanym użyciem siły ognia i manewru by związać i zniszczyć lub pojmać przeciwnika” (AAP-6) Gdy dobrze przygotowana obrona przeciwnika musi zostać zniszczona lub spenetrowana, wymagany jest zaplanowany atak. Nacisk kładziony jest na zgrupowanie siły bojowej kosztem czasu.

Natarcie często poprzedzane jest dążeniem do osiągnięcia styczności z przeciwnikiem (patrz Rozdział 7, Sekcja I, Fazy Przejściowe), i szukaniem możliwości przejścia i utrzymania inicjatywy. Dodatkowo, nagły atak może wystąpić w wyniku boju spotkaniowego (patrz Rozdział 7, Sekcja II, Fazy Przejściowe). Kontrataki są również stosowane przez siły broniące się, wykorzystując okazję, do uderzenia na przeciwnika w odpowiednim czasie, miejscu i rozbicia go. (patrz Rozdział 5, Natarcie). Zakładając, że natarcie powiodło się, siły będą się reorganizować i odtwarzać zdolność bojową, a jeśli jest to możliwe przeprowadzą pościg.

406. **Formy manewru w natarciu (forms of manoeuvre in the attack).**

- a. **Ogólnie.** Natarcie może być skierowane przeciwko frontowi, skrzydłu lub tyłom przeciwnika i może być przeprowadzony z ziemi, powietrza, morza, lub w sposób kombinowany. Wybór form manewru jest zależny od celu, zadania, składu przeciwnika, terenu, pogody, składu wojsk własnych, szczebla dowodzenia, czasu i przestrzeni. Formami manewru są:
- (1) Natarcie czołowe (frontal).
  - (2) Przełamanie (penetration).
  - (3) Oskrzydlenie (envelopment).
  - (4) Obejście (turning movement).
  - (5) Przenikanie (infiltration).
- b. **Natarcie czołowe.** Natarcie czołowe jest „manewrem zaczepnym, w którym główne działanie jest skierowane przeciwko frontowi sił przeciwnika”. (AAP-6) Może być użyty do przejścia i zniszczenia go na pozycjach lub związania go walką na jego pozycjach. Często jest wstępem do przełamania lub oskrzydlenia.
- c. **Przełamanie.** W działaniach lądowych, przełamanie jest „formą działań zaczepnych, która dąży do przełamania się przez obronę przeciwnika i zniszczenia jego systemu obronnego”. (AAP-6).
- (1) Przełamanie dąży się do przejścia przez pozycje obronne przeciwnika, zajęcia obiektów w głębi i w ten sposób naruszenia ciągłości systemu obrony przeciwnika. Główny wysiłek kładziony jest na relatywnie wąskim odcinku.

- (2) Udane przełamanie wymaga koncentracji głównego potencjału bojowego w punkcie wybranym do przełamania obrony przeciwnika. Jest ona odpowiednim manewrem gdy w dyspozycji są znaczne siły bojowe, lub gdy przeciwnik broni zbyt szerokiego pasa lub gdy jego skrzydła są niezabezpieczone.
- d. **Oskrzydlenie.** Oskrzydlenie jest „manewrem zaczepnym, w którym główne siły atakujące otaczają lub przechodzą przez pozycje obronne przeciwnika w celu zdobycia obiektów na jego tyłach”.(AAP-6).
- (1) Główny wysiłek kierowany jest na skrzydło lub tyły przeciwnika, przeprowadzenie sił wokół jednej lub dwóch (podwójne oskrzydlenie) stron, lub ponad (oskrzydlenie pionowe) głównymi pozycjami obronnymi przeciwnika. Jego celem jest zabezpieczenie obiektów na tyłach przeciwnika, które są narażone na zniszczenie w strefie działań bojowych. W niektórych sytuacjach wystąpi prowadzenie natarcia wspierającego na kierunku pomocniczym w celu wprowadzenia przeciwnika w błąd co do miejsca i kierunku głównego natarcia.
- (2) Prowadzenie oskrzydlenia na kierunku głównym wiąże się z unikaniem głównych sił przeciwnika w drodze do celu i przez uderzanie w niego z niespodziewanych kierunków. Duża mobilność i zaskoczenie są wysoce pożądane.
- (3) Siły przeprowadzające oskrzydlenie powinny zostać rozwinięte w głębi, oraz powinny zabezpieczyć swoje skrzydła by uniknąć oskrzydlenia przez przeciwnika
- e. **Obejście.** Obejście jest „odmianą oskrzydlenia, w której siły nacierające obchodzą lub omijają główne pozycje obrony przeciwnika, w celu opanowania ważnych obiektów w głębi ugrupowania przeciwnika i zmuszenia go do opuszczenia swoich pozycji lub podzieleniem głównych sił oraz stworzyć zagrożenie dla wojsk przeciwnika znajdujących się na głównej pozycji obronnej. (AAP-6)
- f. **Przenikanie.** Przenikanie jest techniką i procesem, w którym wojska własne poruszają się w małych grupach ponad, poprzez lub wokół pozycji przeciwnika w sposób skryty – bez wykrycia przez wojska przeciwnika”.(AAP-6)
- (1) Dowódcy mogą użyć przenikania do zaatakowania doraźnie przygotowanych pozycji obronnych lub silnie bronionych pozycji ze skrzydła i od tyłu, do uchwycenia kluczowego terenu dla wsparcia głównego wysiłku, do pozyskiwania danych rozpoznawczych lub do dezorganizowania działań w strefie tylowej przeciwnika.
- (2) Dowódcy powinni unikać zdemaskowania swych pozycji, i zamiarów poprzez dobór miejsca i typu manewru oraz prowadzonego ognia dla wsparcia przenikania.
- (3) Dowódcy na ogół wykorzystują przenikania w związku z innymi formami manewru.

DZIAŁ II. WOJSKA I ICH ZADANIA (FORCES and TASK)

407. **Użycie wojsk.** Dowódca zwykle dzieli swoje siły na określoną liczbę komponentów:

- a. **Pododdział nacierający (assault force).** Liczebność i rodzaj wojsk uderzających na przeciwnika będzie decydującym czynnikiem w określaniu zadań, celów i organizacji zadań związanych z przeprowadzeniem operacji.
- (1) **Pododdział pancerny i zmechanizowany (armoured forces).** Pododdziały pancerne i zmechanizowane są przeznaczone do prowadzenia natarcia o szerokim zasię-

gu lub szybkich, silnych kontrataków. Są zdolne do wdarcia się głęboko w pozycje przeciwnika szczególnie w pofałdowanym, lekko porośniętym terenie. Czołgi lub piechota zmechanizowana mogą prowadzić natarcie, w zależności od potencjału i pozycji przeciwnika oraz rodzaju terenu. Mogą one także działać jako jednolite ugrupowanie szczególnie w terenie o ograniczonych polach widzenia lub podczas okresów słabej widoczności. Równocześnie, jeśli to możliwe, nieopancerzone siły powinny być wzmacniane elementami pancernymi, by dać im osłonę ogniową i niszczyć cele opancerzone przeciwnika. Często będzie niezbędnym dostosowywanie organizacji sił atakujących w miarę postępowania natarcia.

- (2) **Pododdziały zmotorzowane (non-armoured forces)**. Pododdziały zmotorzowane wykorzystywane są najbardziej efektywnie tam, gdzie teren jest wysoce pagórkowaty lub porośnięty, chociaż przy napotkaniu podobnego, nieopancerzonego przeciwnika, są zdolne działać efektywnie w bardziej odkrytym terenie. Ich wartość zależy od typu działań w jakich są używane. Jeśli pojawia się możliwość, mogą zostać użyte do przenikania poprzez luki w liniach przeciwnika i atakowania go ze skrzydeł lub od tyłu. Mogą również zostać wykorzystane do stwarzania odpowiednich warunków dla przeprowadzenia natarcia przez pododdziały pancerne.
- (3) **Śmigłowce bojowe (armed helicopters)**. Śmigłowce uderzeniowe i szturmowe (AH) (w naszych warunkach celowym byłoby wprowadzenie nazwy Mi-24 lub całkowite pominięcie typu śmigłowca) zgodnie z zasadami wykonania manewru (manewr powietrzny) mogą uczestniczyć w działaniach bezpośrednich, głębokich i w strefie tylowej wspierając działania manewrowe dowódcy poprzez atakowanie przeciwnika i natychmiastowe wykorzystanie wyników działania. Śmigłowce mogą stwarzać dogodne warunki dla natarcia pododdziałów opancerzonych i nieopancerzonych sił manewrowych poprzez ogień pośredni i bezpośredni. Śmigłowce mogą mieć przydzielone własne obszary działalności. Mogą otrzymywać własne zadania manewrowe lub przy współdziałaniu z siłami naziemnymi. Śmigłowce mogą atakować stałe lub ruchome siły przeciwnika i są szczególnie efektywne w eksploatacji zdobyczy podczas operacji pościgowych. Śmigłowce mogą także otrzymywać zadania takie jak obrona skrzydeł, siły strażnicze lub oczyszczanie dróg i terenu.
- (4) **Pododdziały aeromobilne (airmobile forces)**. Pododdziały aeromobilne mogą być wykorzystywane do pokonywania przeszkód, do zajmowania istotnych obiektów przez zaskoczenie lub mogą stanowić odwód, który może być użyty w sposób manewrowy. Mobilność powietrzna zapewnia dodatkowy wymiar dla komponentu lądowego (manewr powietrzny) i może być także wykorzystywana podczas działań desantowych.
- (5) **Pododdziały powietrzno-desantowe (airborne forces)**. Pododdziały powietrzno-desantowe są zorganizowane, wyposażone i wyszkolone do przerzutu wojsk przez zrzut powietrzny lub przyziemienie do obszaru w celu uchwycenia obiektów lub prowadzenia operacji specjalnych. Mogą one na przykład, być dostarczone przed atakującymi siłami do uchwycenia i utrzymania ważnego obiektu, takiego jak część terenu kluczowego, do momentu gdy zostaną wzmocnione lub zmienione przez inne siły.

W natarciu mogą one też być użyte do prowadzenia działań na tylowe pozycje przeciwnika dla odciążenia jego odwodów we współdziałaniu z działaniami zaczepnymi komponentu lądowego, osłony skrzydeł lub stwarzania zagrożenia na strefie tylowej przeciwnika.

- (6) Pododdziały amfibijne (amphibious forces). Siły amfibijne są wykorzystywane w działaniach rozpoczynanych z morza przez wykonanie desantu morskiego w rejonie zagrożenia. Mogą być połączone z manewrem powietrznym oraz działaniami aeromobilnymi lub powietrzno-desantowymi.
- b. Oslona skrzydeł. Wojska muszą być wyznaczone do zadań zabezpieczania, które zawierają osłonę skrzydeł i luk pomiędzy oddziałami. Te elementy mogą być również wymagane dla zapewnienia siły ognia, do walki z mijanymi siłami przeciwnika lub do zapewnienia ochrony przed atakiem naziemnym dla oddziałów wsparcia gdy obszary na tyłach atakujących rzutów nie zostały oczyszczone.
- c. Urzutowanie wojsk lub obwodów (echeloned force or reserve). Wojska muszą utrzymywać odwody do walki w niespodziewanych sytuacjach, do utrzymania tempa natarcia przez wykorzystywanie powodzenia. Dowódca może także być zmuszonym do wzmocnienia nacierających wojsk poprzez wykorzystanie odwodów. Jeśli dany odwód zostanie wykorzystany, kolejny musi zostać utworzony, nawet jeśli oznacza to zmianę organizacji zadania. Odwody powinny być rozmieszczane tak, aby mogły zostać użyte swobodnie na każdym kierunku, tak aby były w stanie uniknąć przedwczesnego zaangażowania. Może być także utrzymywany odwód aeromobilny dla zapewnienia elastyczności w wykorzystywaniu powodzenia pościgu, jak również dla ochrony skrzydeł. Należy jednak odróżniać te pododdziały od tych które będą wykonywać dalsze fazy zadania. Odwody mogą zostać użyte do zapobiegania przełamaniu się atakujących sił przeciwnika, do zabezpieczenia terenu zdobytego przez siły uderzeniowe, do ochrony dróg dowozu i ewakuacji, do niszczenia wojsk włamującego się przeciwnika i blokowania posiłków przeciwnika w rejonie działań siły uderzeniowej. Ich najpowszechniejszym użyciem jest wykorzystywanie sytuacji i prowadzenie pościgu. Tam gdzie znajdują się niewystarczające siły do utrzymania niezaangażowanych sił rezerwowych, wymagane jest wyznaczenie spośród działających jednostek elementów o podwójnej sile.

408. Użycie wojsk wsparcia bojowego (employment of Combat Support forces)

- a. Wsparcie ogniowe. Sukces natarcia zależy od ścisłej koordynacji ognia wszystkich broni dla wojsk atakujących, dowódca komponentu musi zapewnić ciągłą koordynację wsparcia ogniowego na całym odcinku front natarcia. Priorytety ognia są zmieniane zgodnie z potrzebami i koncentrowane w zgodności z planem dowódcy. Dowódca musi rozważyć następujące problemy:
- (1) Jeśli natarcie ma wykorzystać zaskoczenie, wsparcie ogniowe może być wstrzymane do momentu napotkania oporu przeciwnika, chyba że stanowi ono część planu mylenia.
  - (2) Niektóre pozycje przeciwnika mogą być zneutralizowane lub zasłonięte przez dym zgodnie z planem natarcia.
  - (3) Jeśli pozycja przeciwnika jest szczególnie silna, może być niezbędny ogień przygotowawczy. Powodem tego będzie zniszczenie jak największej siły przeciwnika przed rozpoczęciem natarcia. Ogień zaporowy może być użyty do odcięcia bezpośredniego obszaru walki.
- b. Artyleria. Właściwe użycie artylerii i innych elementów wsparcia ogniowego jest kluczem do sukcesu w natarciu. Artyleria może być rozmieszczana z przodu podczas przygotowania do natarcia i jak tylko zacznie się natarcie podąży za oddziałami w taki sposób, by nie wystąpiła żadna przerwa w prowadzeniu ognia. Jest niezbędnym by cały system ISTAR był skoordynowany i kierowany w celu racjonalnego rażenia celów i

oceny skutków wykonanych uderzeń ogniowych. Tylko poprzez niszczenie kluczowych elementów pola walki w ugrupowaniu przeciwnika, wojska własne i sojusznicze będą zdolne do rozpoczęcia natarcia z realną szansą na sukces. Podczas natarcia artyleria może być potrzebna do wypełnienia szeregu specyficznych zadań włączając:

- (1) Ogień przygotowawczy.
  - (a) Neutralizację lub zniszczenie artylerii przeciwnika.
  - (b) Utrudnianie prowadzenia obserwacji przez przeciwnika.
  - (c) Powstrzymywanie obrony powietrznej przeciwnika.
  - (d) Oświetlanie pola walki.
- (2) Ogień osłonowy.
  - (a) Izolowanie walki w styczości.
  - (b) Neutralizowanie przeciwnika w rejonie styczości.
  - (c) Udzielenie wsparcia ogniowego siłom bojowym walczącym w głębi.
  - (d) Niszczenie środków pancernych przeciwnika.
  - (e) Pozostawienie sił w gotowości do przegrupowania i ześrodkowania.
- (3) Ogień zaczepny.
  - (a) Niwelowanie zagrożeń ze strony skrzydeł.
  - (b) Rażenie sił kontratakującego przeciwnika.
  - (c) Blokowanie poprzez użycie min narzutowych.
- c. **Morskie wsparcie ogniowe.** Jeśli morskie wsparcie ogniowe może przyczynić się do całościowego wsparcia ogniowego operacji, to środki wsparcia ogniowego MW realizują takie same zadania jak artyleria naziemna.
- d. **Lotnictwo.** Wsparcie powietrzne jest istotnym komponentem w przeprowadzaniu natarcia. Lotnictwo zdolne jest do zapewnienia korzystnej sytuacji w powietrzu dla rozwinięcia i przemieszczania oraz może wykrywać, rozpraszać i niszczyć siły przeciwnika na dużych odległościach. Osiąga się to poprzez:
  - (1) Działania rozpoznawcze i namierzania rozpoznania lotniczego (ISTAR). Przed rozpoczęciem natarcia, rozpoznanie powietrzne powinno dostarczyć wiadomości o przeciwniku i podczas natarcia powinno pozwalać na wczesne wykrycie środków ogniowych, rozmieszczenia oraz ruchów wojsk przeciwnika.
  - (2) Działania przeciwlotnicze. Lokalna przewaga w powietrzu będzie niezbędna dla operacji na dużą skalę. Wszystkie środki przeciwlotnicze powinny być zintegrowane by osiągnąć tę przewagę.
  - (3) Izolacja powietrzna (IP). IP zapewnia wsparcie natarcia wojsk lądowych poprzez powstrzymywanie przed przeformowaniem i wzmocnieniem obrony przeciwnika. IP jest definiowane jako działania powietrzne przeprowadzane dla zniszczenia, zneutralizowania lub opóźnienia potencjału bojowego przeciwnika zanim zostanie on użyty przeciwko wojskom własnym na takiej odległości od nich, ażeby szczegółowa koordynacja każdego zadania w stosunku do przemieszczeń wojsk własnych nie była konieczna (AAP-6).
  - (4) Bliskie wsparcie powietrzne (CAS). CAS jest ważnym elementem wsparcia ogniowego wojsk lądowych. CAS jest określane jako działania powietrzne przeciwko ce-

lom w ugrupowaniu przeciwnika, które znajdują się w bliskości wojsk własnych i które wymagają szczegółowej koordynacji każdego zadania powietrznego z ogniem i ruchem wojsk lądowych. (AAP-6)

- e. **Śmigłowce.** Śmigłowce wspierają natarcie wraz z działaniami aeromobilnymi dla wykorzystania okazji poprzez uchwycenie terenu kluczowego od czoła nacierających wojsk. Mogą być także użyte do:
- (1) Dowodzenia i kierowania działaniami.
  - (2) Rozpoznania i namierzania skrzydeł i luk.
  - (3) Wsparcia logistycznego, włączając w to ewakuację ofiar.
  - (4) Dostarczanie i odzyskiwanie Drużyn Namierzania Dalekiego Zasięgu.
- f. **Obrona powietrzna.** Podczas fazy przygotowań natarcia, osłona obrony powietrznej będzie przeznaczona dla rejonów ześrodkowania, dróg marszu i innych ważnych czynników. Podczas natarcia priorytetem staje się ochrona nacierających wojsk; jakkolwiek w miarę postępowania natarcia ochrona odwodów i linii komunikacyjnych może stawać się coraz ważniejsza.
- g. **Pododdziały inżynieryjne.** W natarciu, wsparcie inżynieryjne będzie wymagane dla utrzymania tempa prowadzonego natarcia. Wspieranie mobilności jest najważniejsze. Zadania w zakresie kontrybilności, szczególnie osłona skrzydeł i natychmiastowa obrona przeciw kontratakowi przeciwnika, są także istotne.
- (1) Pododdziały inżynieryjne wykorzystywane są do wspierania nacierających wojsk przez wybrane lub wszystkie spośród następujących działań:
    - (a) Przerzwanie i otwieranie własnych pól minowych.
    - (b) Oznaczenie i przekroczenie pól minowych
    - (c) Zapewnienie przejść przez przeprawy wodne i inne przeszkody
    - (d) Osłonę skrzydeł przez ustawienie zapór inżynieryjnych (pola minowe, niszczenia, itp.). Pozwala to na kształtowanie i podział pola walki i umożliwia przełożonym ekonomiczne wykorzystanie sił do ubezpieczenia.
    - (e) Przygotowanie i utrzymanie dróg dla wojsk pościgowych
    - (f) Wzmacnianie obiektów przez okopywanie, tworzenie pól minowych i innych przeszkód.
  - (2) Osiągnięcie tego zależy od dokładnego rozpoznania, dostarczenia niezbędnego wyposażenia i zapasów oraz odpowiedniego podziału i dowodzenia pododdziałami saperów, wykonywanie przejść w określonych przeszkodach inżynieryjnych i przejść w lukach dla sprzętu ciężkiego.
- h. **WRE.** Możliwości systemów walki radioelektronicznej są dokładnie przedstawione w Rozdziale 3, Sekcji V. W natarciu, WRE zapewnia przełożonemu dokładne informacje pozwalających na zaplanowanie i realizację zadania oraz ograniczenie możliwości oddziaływania przeciwnika na atak. Sojusznicze działanie systemów WRE powinny prowadzić do:
- (1) Wykrycia, lokalizacji, zakłócania systemów namierzania przeciwnika, wskazywania celów oraz wsparcia pododdziałów OPL, zakłócania systemów wykrywania stanowisk artylerii i mózdzierzy przeciwnika.

- (2) Wykrycia i lokalizacji odwodów przeciwnika oraz jego elementów wyznaczonych do prowadzenia kontrataków.
- (3) Elektronicznej izolacji wybranych pododdziałów, oddziałów przeciwnika, przez zakłócanie łączności z ich sąsiadami, przełożonymi i odwodami.
- (4) Namierzania i lokalizacji środków przeciwdziałania elektronicznego przeciwnika tak, aby mogły być wyeliminowane przez atak bezpośredni.

SEKCJA III. ORGANIZACJA (organization)

409. Zasady ogólne. Wojska w natarciu powinny mieć ściśle określone zadania i ugrupowane tak by nie przeszkadzały sobie nawzajem w swoich rejonach działania. Przełożony musi określić zakres odpowiedzialności za rozpoznanie, przemieszczanie, ubezpieczenie przez wyznaczenie rejonów odpowiedzialności oraz niezbędnych środków dowodzenia. Działania te nie powinny odnosić się tylko do pododdziałów bojowych, ale również elementów wsparcia bojowego, podążających za nacierającymi wojskami.

410. Elementy kierowania (CONTROL MEASURES).

- a. Zasady ogólne. Organizacja walki powinna zapewniać osłonę rejonu natarcia zarówno od linii ataku do celu, jak i poza nią; powinna zawierać wyznaczenie ilości środków kontroli natarcia. Będzie to zależało od tego, jak zamierza się przeprowadzić natarcie, jak przełożony zamierza kontrolować swoje siły i jak przewiduje wykorzystanie następujących elementów:

- (1) Rejonów ześrodkowania (assembly areas).
- (2) Dróg podejścia (approach routes).
- (3) Rejonów wyjściowych w pobliżu linii frontu /Pozycja Wyjściowa Do Natarcia (forming up places/attack position)
- (4) Linia wyjściowa (lines of departure- LD)
- (5) Linii rozgraniczających i rubieży ogniowych (boundaries and fires lines)
- (6) Osi natarcia (axis of advance/route)
- (7) Obiektów natarcia /w tym obiektów pośrednich (objectives/intermediate objectives)
- (8) Środków kontroli przestrzeni powietrznej (airspace control measures)

b. Omówienie elementów kierowania.

- (1) Reiony ześrodkowania / Drogi Podejścia (assembly areas/approach routes). Jeżeli czas pozwala, wojska, które mają być zgrupowane lub mają wykonać marsz, używają rejonów ześrodkowania, gdzie pozostają tak długo, jak jest to wymagane dla ich odpowiedniego przygotowania i przegrupowania. Rejony te powinny być poza zasięgiem większości środków artyleryjskich przeciwnika i zlokalizowane w taki sposób, by marsz z rejonu ześrodkowania do linii wyjściowej rubież natarcia przebiegał płynnie, szybko, wykorzystując zamaskowane drogi podejścia.
- (2) Rejon wyjściowy (forming up place/attack position). Jest to ostatnia pozycja zajmowana przez wojska nacierające przed przekroczeniem linii wyjściowej (LD). Jest to rejon, w którym siły rozwijają się przed atakiem i przyjmują szyk bojowy. Jest zaj-

mowany tak krótko, jak jest to tylko możliwe, mimo wydawania ostatecznych rozkazów i przeprowadzania odpraw, rekonesansu, orientacji. Jeżeli rejon ten znajduje się poza przednią linią obrony, przed wprowadzeniem tam wojsk, musi być on rozpoznany i ubezpieczony. Wybrany rejon powinien być dobrze oznakowany, powinien znajdować się poza zasięgiem bezpośredniego ognia i środków rozpoznawczych przeciwnika oraz jego artylerii.

- (3) Linia wyjściowa do ataku. Służy do koordynacji ruchów sił własnych w początkowej fazie natarcia.
- (4) Linie rozgraniczenia i linie wsparcia ogniowego. Linie rozgraniczenia pomiędzy sąsiadującymi pododdziałami wyznaczane są w celu umożliwienia współdziałania pomiędzy nimi oraz ustalenie odpowiedzialności za przemieszczenie wojsk, prowadzenie ognia, rozpoznanie i ubezpieczenie. Linie wsparcia ogniowego oraz FSCL Linie koordynacji wsparcia ogniowego pozwalają na koordynację kierowania środkami ogniowymi rażącymi cele naziemne, oraz na uniknięcie ostrzału wojsk własnych i umożliwiają efektywne wykorzystanie wsparcia ogniowego.
- (5) Osie i drogi działania. Używane są przez dowodzącego do określenia kierunku przemieszczania się (marszu, działania), stopnia możliwości manewru podczas przemieszczania się w kierunku obiektów. Osie działania przedstawiają jedynie ogólny kierunek przemieszczenia; podległy dowódca jest upoważniony do dowolnego wykorzystania przestrzeni w przydzielonym jego siłom pasie (pomiędzy liniami rozgraniczenia). Wyznaczenie 'Drogi' określa kierunek przemieszczania się.
- (6) Obiekty pośrednie. W czasie natarcia są one powiązane ze stopniem ważności terenu, lokalizacji przeciwnika i wykorzystywane są do koordynacji ruchu nacierających sił w odniesieniu do czasu i przestrzeni. Uchwycenie ich nie może spowodować spowolnienia natarcia. Obiekty pośrednie są często obiektami głównymi dla sił podległych.
- (7) Obiekty. Stanowią skonkretyzowane (fizyczne) cele podejmowanych działań, na przykład posiadające określone cechy taktyczne, a ich uchwycenie i utrzymanie jest zasadnicze dla realizacji planu dowódcy.
- (8) Środki zarządzania przestrzenią powietrzną. Wykorzystywanie przestrzeni powietrznej nad rejonem operacji prowadzone będzie przez wszystkich potencjalnych użytkowników – samoloty, śmigłowce, środki bezpilotowe i artylerię. Wymagania dotyczące korytarzy powietrznych i stref zastrzeżonych (rejonów specjalnych operacji powietrznych) muszą być uzgodnione z dowódcą połączonego komponentu sił powietrznych (JFACC), zwykle przez jego centrum połączonych operacji powietrznych (CAOC). Patrz – ATP-40.

SEKCJA IV. PLANOWANIE I PRZYGOTOWANIE (planning and preparation).

411. Planowanie.

- a. **Ocena sytuacji (Estimate).** Dowódca po otrzymaniu zadania od przełożonego, dokonuje analizy zadania oraz pełnej oceny sytuacji, rozpatrując poniższe czynniki, dokonując przy tym niezbędnych obliczeń (czasu i przestrzeni):
  - (1) **Przeciwnik (Enemy).** Plan jego obrony, jego możliwości, prawdopodobne zamiary.
  - (2) **Czynniki środowiskowe (Environmental Factors).**

- (a) Podczas planowania natarcia musi być przeprowadzona analiza terenu, pod kątem możliwości maskowania, obserwacji, stanowisk ogniowych, przeszkód, rejonów dominujących, dróg podejścia roślinności i rodzaju gruntu.
- (b) Miejsce do natarcia powinno być tak wybrane, by zapewniało największą możliwość powodzenia. Teren, na którym przeprowadzony będzie główny wysiłek, powinien stwarzać możliwość gwałtownego przemieszczenia wojsk oraz przejścia na tyły przeciwnika; jednak wykorzystanie mniej sprzyjającego terenu może być niezbędne do zaskoczenia przeciwnika. Wybór teren musi uwzględniać przemieszczania się elementów wsparcia bojowego i logistycznego.
- (c) Rozważony musi być również wpływ czynników pogodowych na mobilność, możliwość obserwacji, wykorzystania wsparcia lotniczego, logistycznego, a także wpływ tych czynników na efekt działania broni ABC.
- (3) **Wojska własne (Friendly Forces).** Wojska własne z uwzględnieniem ich potencjału bojowego, typu i składu. Wymagane jest upewnienie się co do ich możliwości bojowych (skuteczności bojowej). Ocena wojsk własnych powinna również uwzględniać możliwości wsparcia logistycznego CSS i ewentualne ograniczenia przypadku braku środków CSS.
- (4) **Bezpieczeństwo.** Dowódca musi rozważyć jak maksymalnie wykorzystać możliwości mylenia i procedur bezpieczeństwa (OPSEC) w celu osiągnięcia jak największego zaskoczenia przeciwnika oraz ochrony planów działania i wojsk własnych. Podczas operacji zaczepnych bardzo ważnym jest ukrycie własnych zamiarów, do momentu osiągnięcia stanowisk wyjściowych do natarcia.
- (5) **Czas.** Prowadzenie natarcie stają się trudniejsze, gdy przeciwnik ma czas na organizację i wzmocnienie obrony. Z drugiej strony atakujący musi mieć odpowiednią ilość czasu na koncentrację swoich sił dla osiągnięcia możliwie najsilniejszego zgrupowania uderzeniowego do przeprowadzenia natarcia. Czas pozostaje najważniejszym czynnikiem, decydującym o powodzeniu, jak również osiągnięciu celów, zanim przeciwnik odtworzy zdolność bojową w obronie i rozpocznie przeciwdziałanie.
- b. **Określanie wariantów działania.** Najbardziej odpowiedni wariant jest wybierany lub formułowany jako decyzja. Na podstawie tej decyzji podejmowany jest zamiar dowódcy.
- c. **Plan.** Plan powinien zawierać lub zapewniać:
- (1) **Ugrupowanie bojowe.** Przygotowanie odpowiedniego ugrupowania wojsk do prowadzenia natarcia..
  - (2) **Zadania.** Przydział zadań bojowych podległych dowódców.
  - (3) **Fazy i kierowanie.** Szczegóły dotyczące podziału natarcia na etapy ze szczególnym zwróceniem uwagi na współdziałanie.
  - (4) **Czasowe ramy (Timings).** Określanie terminów wykonania poszczególnych przedsięwzięć pomaga dowódcy w realizacji kolejnych etapów natarcia i koordynacji działań z sąsiadami.
  - (5) **Plan manewru.** Plan manewru zawiera zamiary wykonania obejścia.
  - (6) **Wsparcie ogniowe.**
  - (7) **Wsparcie WRE.**
  - (8) **Odwodv.** Możliwe zadania dla odwodów powinny być wcześniej wyznaczone.

(9) **Rozpoznanie.** Bardzo ważne jest by rozpoznanie było kontynuowane przez cały czas trwania operacji, tak aby reakcje przeciwnika, jego przemieszczenia mogły być znane i analizowane.

(10) **Bezpieczeństwo taktyczne i ochrona (Tactical Security and Protection).**

- (a) Podjęcie środków do maskowania, ukrywania, mylenia i elektronicznego przeciwdziałania zapewniających warunki bezpieczeństwa i ochrony tajemnicy.
- (b) Linie wyjściowe do natarcia (LD) muszą być ubezpieczone.
- (c) Ubezpieczenie skrzydeł powinno być zapewnione także przed linią wyjściową do natarcia.

(11) **Zabezpieczenie.** Plany muszą precyzować działania po osiągnięciu celów. Rejon powinien być ubezpieczony w celu zapobiegnięcia kontratakowi przeciwnika, siły muszą być przegrupowane do kolejnej fazy operacji lub przygotowane do wykonania kolejnego zadania.

(12) **Powodzenie natarcia.** Zamiar dowódcy związany z natarciem musi być realizowany.

(13) **Zabezpieczenie logistyczne (CSS).**

- a. Przedsięwzięcia zabezpieczenia logistycznego rozpoczynają się realizować przed natarciem.
- b. Kontynuacja CSS w trakcie trwania operacji.
- c. Wsparcie i zabezpieczenie gromadzenia i ześrodkowania oraz nadzorowanie jeńców wojennych i uchodźców.

(14) **Obrona przed bronią ABC.** Dowódca musi wyszczególnić, który ze sposobów ubrania odzieży ochronnej ma być wykorzystywany przez żołnierzy w walce, porównując stopień możliwości działania, na który wpływ będzie miała broń ABC i ewentualne jej skutki oddziaływania na siły w natarciu. Skazony teren będzie spawalniał lub nawet zatrzyma natarcie. Dlatego pododdziały rozpoznania skażeń powinny dostarczać aktualnych meldunków o stopniu skażenia terenu przed nadciągającymi siłami własnymi. Plan reorganizacyjny musi brać pod uwagę możliwe użycie broni ABC przeciwko obiektom i jeśli jest to możliwe, zawierać użycie detektorów i systemów wczesnego ostrzegania o skażeniu.

412. **Przygotowanie.** Zakres przygotowań zależeć będzie od możliwości czasowych, jednakże czas na niezbędne przygotowania jest często czynnikiem decydującym o terminie rozpoczęcia natarcia. Podlegli dowódcy muszą odpowiednio wcześniej, jeżeli jest to tylko możliwe, być poinformowani zarządzeniem wstępnym, ile czasu mają na przygotowania. Przygotowania obejmują:

- a. **Wstępne (przygotowawcze) przemieszczenie (preliminary movement).** Jest kontrolowanym przemieszczeniem wojsk własnych w pobliżu lub do rejonów ześrodkowania, uzależnionym od określonych terminów czasowych.
- b. **Wstępne (przygotowawcze) rozwinięcie sił (preliminary deployment).** Dotyczy różnego rodzaju wojsk przyjmujące odpowiednie ugrupowanie bojowe do walki. Na tym etapie otrzymują one pełne uzupełnienie zaopatrzenia, dzięki czemu są one w pełni gotowe do walki. Na tym etapie, elementy wsparcia logistycznego wyznaczone do poruszania się za nacierającymi wojskami łączą się z oddziałami (pododdziałami), do których zostały przydzielone.

- c. **Przenikanie.** Może być wykorzystane w sprzyjających warunkach, do rozpoznania, uderzeń w głębi ugrupowania przeciwnika, opanowania określonych obiektów terenowych lub zakłócania łączności. Jednakże przenikanie wymaga dokładnego rozpoznania i jest czasochłonne.
- d. **Przygotowanie ogniowe.** Jeżeli dowódca zdecydował się na użycie wsparcia ogniowego przed godziną G, wymaga to opracowania planu przygotowania ogniowego.

SEKCJA V. DOWODZENIE (conduct)

413. Rozpoczęcie natarcia.

- a. **Zasady ogólne.** Gdy natarcie jest rozpoczęte, elastyczność i prędkość we wprowadzeniu zgrupowań uderzeniowych są najważniejsze. Dowodzenie w natarciu polega na kierowaniu serią uderzeń i szturmów, wspartych ogniem i manewrem dopóki obiekt końcowy nie zostanie zajęty i zabezpieczony. Natarcie musi być przeprowadzone żywiłowo, wykorzystując sprzyjające okoliczności i kierując wojska do rejonów, które stwarzają możliwość uzyskania powodzenia. Może wystąpić konieczność wzmocnienia lub przegrupowania wojsk w celu utrzymania tempa natarcia, powstrzymania kontrataku przeciwnika, lub zapewnienia bezpieczeństwa. Tempo musi być utrzymane; natarcie nie może być opóźnione, gdyż wpływa to na zgranie działania pododdziałów lub na realizację planu działania. Różne komponenty przeprowadzające natarcie będą wykazywały tendencje do łączenia się i nie wszystkie będą wykorzystywane na każdym etapie natarcia.
- b. **Przejęcia przez ugrupowanie wojsk własnych (Passage of Lines).** Zdarzą się, że zgrupowanie uderzeniowe nacierać będzie przez ugrupowanie wojsk własnych, które wcześniej weszły w styczność z przeciwnikiem. Siły w styczności pozostają na swoich pozycjach dopóki ich ogień jest maskowany lub są zaangażowane, jeśli nie - mogą podjąć nowe zadanie. Więcej szczegółów w Rozdziale 7, Sekcji V.
- c. **Etap podejścia i szturmu (Approach and Assault Stage)** Podczas podejścia bardzo ważne jest przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i skrytości działania tak długo, jak jest to możliwe. Wojska powinny wykorzystywać wszelkie dostępne drogi i szlaki by osiągnąć maksymalną prędkość i rozśrodkowanie. Elementami lub fazami na tym etapie są:
  - (1) **Przekraczanie linii wyjściowej do ataku.** Wszystkie obliczenia czasowe bazują na czasie przekroczenia przez wojska własne linii wyjściowej. Normalnie będzie to wykonywane w rozwiniętym ugrupowaniu bojowym. W przypadkach gdy przekroczenie linii styczności jest utrudnione, linię wyjściową może stanowić przednia linia wojsk własnych.
  - (2) **Rozwinięcie elementów ugrupowania.** Ugrupowanie bojowe przyjęte przez nacierające siły podczas przekraczania linii wyjściowej zależy od cech terenu, odległości od przeciwnika, spodziewanego oporu, możliwości wsparcia ogniowego. Podczas zdobywania terenu niezbędne jest błyskawiczne przemieszczanie się. Wszelki wysiłek powinien być kładziony nacisk na ograniczenie możliwości obserwacyjnych przeciwnika, przez wykonywanie zamaskowanych podejść i wykorzystywanie wsparcia ogniowego. Podczas tej fazy powinno być zapewnione maksymalne wsparcie ogniowe.

414. Wykonanie natarcia.

- a. **Przełamanie.** W celu przełamania siły pierwszorzutowe koncentrują się, tylko kiedy wejdą w kontakt z przeciwnikiem. Główny wysiłek wsparcia ogniowego powinien być położony na punkt wybrany do przełamania, jednakże wzięte pod uwagę powinno być także oddziaływanie na obiekty w głębi i szerokości ugrupowania przeciwnika. Nie można pozwolić przeciwnikowi na reakcję. Tępo musi być utrzymane. Wejście w ugrupowanie przeciwnika może być rozszerzone na boki głównego wysiłku.
- b. **Walka w głębi (Fighting Through).** Gdy tylko dokonane zostanie przełamanie obrony, niezbędne jest utrzymanie wysokiego tempa natarcia, nie tylko w momencie szturmowania pozycji przeciwnika w celu uchwycenia pierwszych obiektów, ale również podczas walki w celu opanowania obiektów w głębi obrony przeciwnika. Nacierające siły muszą poruszać się tak szybko, jak jest to możliwe pomiędzy rejonami (punktami) oporu przeciwnika, zwłaszcza w środowisku skażonym. Gdy napotkany zostanie opór przeciwnika, pierwszorzutowe elementy, wspierane ogniem błyskawicznie przystępują do uderzenia i niszczą przeciwnika. Prowadzące elementy nie powinny tracić możliwości wzmocnienia i wykorzystania powodzenia, zapobiegając odtworzeniu zdolności obronnych (bojowych) przeciwnika. Odwody powinny być trzymane w gotowości do użycia i wprowadzone do walki kiedy tylko będzie wymagała tego sytuacja. Czasami zdeterminowane działania wojsk walczących w głębi mogą spowodować zniszczenie przeciwnika na jego pozycji, co pozwoli uniknąć angażowania znacznie większych sił, w przypadku gdy przeciwnik odtworzy zdolność bojową.
- c. **Obejście przeciwnika.** Czołowe elementy ugrupowania bojowego obchodzą stawiającego opór przeciwnika w celu zachowania tempa działań i opanowania (zabezpieczenia) obiektów w głębi jego ugrupowania, siły podążające za czołowymi pododdziałami uderzą na punkty oporu przeciwnika, które zostały ominięte, dążąc do wyeliminowania ich z walki.
- d. **Bezpieczeństwo i ochrona.** Jeżeli powodzenie natarcia jest możliwe do utrzymania, pozostałe siły muszą mieć przydzielone zadania ubezpieczające, które obejmują ubezpieczenie skrzydeł i luk między pododdziałami. Może być od nich wymagane zapewnienie wsparcia ogniowego, niszczenie ominiętych sił przeciwnika lub zapewnienia obrony tyłom nacierających wojsk, jeżeli obszar ten nie został całkowicie oczyszczony z sił przeciwnika.
- e. **Odwody.** Odwody są niezbędne do wsparcia działań oraz zachowania tempa w natarciu. Dowódca może wzmocnić nacierające siły, aby umożliwić im utworzenie odwodów. Dodatkowo, dowódca musi stale posiadać efektywne i niezaangażowane odwody, jeżeli chce wykorzystać powodzenie, gdy zaistnieją ku temu warunki. Gdy tylko odwód zostanie zaangażowany, utworzony musi być następny – nawet jeżeli oznaczała to zmianę w przydziale zadań. Odwody poruszają się za siłami pierwszego rzutu zaangażowanymi w walkę, unikając przedwczesnego wciągnięcia do walki, muszą być tak ulokowane, by w każdej chwili, błyskawicznie mogły podjąć działania w dowolnym kierunku. Odwód aeromobilny może być utrzymany do zapewnienia wykorzystania powodzenia oraz do i w pościgu, jak również w operacjach zabezpieczenia skrzydeł.
- f. **Zabezpieczenie celu (consolidation).** Jest realizowana według zamierzeń dowódcy. Gdy cel zostanie osiągnięty, reorganizacja musi rozpocząć się natychmiast i być zakończona w najkrótszym możliwym czasie – aby być pewnym, że siły są przygotowane na walkę z kontratakującym przeciwnikiem. Dowódca nie może stracić kontaktu z przeciwnikiem. Musi koordynować poczynania obronne przeciwko działaniom z lądu i powietrza. Jeżeli cel jest zdobyty, używa się minimum sił do zabezpieczenia, tak żeby tempo

w natarciu nie jest utracone. Działania zabezpieczające powinny zapewniać, iż teren przyległy do obiektu jest pokryty ogniem, co uniemożliwia przeciwnikowi na prowadzenie bliskiego rozpoznania. Dowódca opracowuje nowy plan wsparcia ogniowego i jeżeli jest to niezbędne, formuje nowy odwód.

- g. **Wykorzystanie powodzenia (exploitation).** Scharakteryzowane jest poprzez nagły ruch do przodu przez wykorzystanie zmniejszonego oporu przeciwnika. Celem jest przejęcie inicjatywy poprzez uniemożliwienie zmiany organizacji obrony przeciwnika lub przeprowadzenia zorganizowanego wycofania się. Kluczem do sukcesu jest tu tempo i szybkość działania, ponieważ wszelkie opóźnienia pozwolą przeciwnikowi na przegrupowanie i przygotowanie kontrataku lub przygotowanie pozycji opóźniających w głębi. Efekt psychologiczny wykorzystania powodzenia powoduje zamieszanie i zakłócenie w systemach dowodzenia przeciwnika, obniża jego możliwości reakcji i morale, co może zadecydować o sukcesie.
- h. **Pościg.** Jest „działaniem zaczepnym, mającym na celu uchwycenie lub odcięcie wojsk przeciwnika, próbujących uciec, z zamiarem rozbicia ich” [AAP-6]. Pościg może rozwinąć się wykorzystując powodzenia, gdy siły przeciwnika są zdemoralizowane, ulegające dezintegracji pod nieustępliwym naciskiem lub w operacji, w której przeciwnik stracił swoją możliwość efektywnego działania i próbuje zerwać kontakt. Głównym celem jest zniszczenie sił przeciwnika oraz jego obiektów w terenie. Podczas pościgu wywierany jest nieustanny nacisk na wycofującego się przeciwnika, gdy siły oskrzydłujące odcinają mu drogę ucieczki.
- i. **Okrażenie.** Celem okrażenia jest odcięcie przeciwnika w danym rejonie, z zamiarem zniszczenia jego sił lub zmuszenia ich do poddania się. Jest to często rezultatem wykorzystania powodzenia w natarciu lub pościgu, gdy siły pościgowe wyprzedzają przeciwnika i zablokują kierunek jego ucieczki.

SEKCJA VI. DOWODZENIE I KIEROWANIE

415. Dowodzenie.

- a. **Zasady ogólne.** Dowódca musi być stale informowany o postępach natarcia, działaniach przeciwnika, sytuacji w jakiej znajdują się podległe siły. Podczas natarcia, powinien znacząco decentralizować dowodzenie, aby umożliwić podległym dowódcom błyskawiczne reagowanie na zmieniającą się sytuację. Poprzez znajomość zamiaru dowódcy w zaistniałych zmianach sytuacji, podlegli dowódcy modyfikują go, jeżeli jest to niezbędne.
- b. **Rozkazy.** Zarządzenia wstępne (WARNING ORDER) powinny być wydane aby zapewnić maksimum czasu do przygotowania wojsk. Pisemne rozkazy operacyjne (OPORD) zawierają szczegóły dotyczące początkowej fazy natarcia planowego. Dla następnych etapów natarcia, dowódca wydaje ogólne instrukcje. Umożliwia to przedstawienie jasnej koncepcji działania, zostawiając jednak sposób wykonania podległym dowódcom. W czasie rozwoju sytuacji, będzie uzupełniał lub zmieniał swój rozkaz bojowy zarządzeniami bojowymi (FRAGO) dla poszczególnych dowódców. Powodzenie operacji zależeć będzie od ich inicjatywy, zwłaszcza podczas wykorzystania powodzenia i pościgu.
- c. **Miejsce dowódcy.** Decyduje on samodzielnie gdzie powinien się znajdować w danym momencie działań. Często zasięg i możliwości środków łączności umożliwiają mu uzyskanie pełnego obrazu w jego głównym SD, gdzie znajduje się jego sztab, podlegli dowódcy rodzajów wojsk. Jeżeli nie przemieści się ze swoim SD odpowiednio do przodu swoimi wojskami może utracić

możliwość pełnego, realistycznego wglądu w sytuację oraz możliwości natychmiastowego wykorzystania dogodnej sytuacji by uprzedzić działania dowódcy wojsk przeciwnika. A w wyniku tego nie będzie w stanie narzucić swego działania w decydującym momencie.

416. Kierowanie.

- a. Położenie stanowiska dowodzenia. Przemieszczanie SD musi być tak zorganizowane, by spełnić wymagania dowódcy i być zaplanowane z wyprzedzeniem, tak by można dokonać wcześniejszego rozpoznania i wybrać dogodne miejsca na rozmieszczenie środków łączności. Normalnie SD rozwijane jest na krótko przed natarciem. Umożliwia to łatwiejszą łączność, gdy natarcie się rozpocznie i zapewnia, iż dowódca i jego sztab znajdują się w pobliżu rejonu ześrodkowania w kulminacyjnym momencie. Gdy natarcie rozwija się, SD również przemieszcza się do przodu, umożliwiając dowódcy kierowanie działaniami
- b. Środki kierowania. Zawarte są w paragrafie 410.

417. Łączność. Bezpieczeństwo łączności jest najważniejsze dla powodzenia natarcia. Wprowadzenie ograniczeń w użytkowaniu środków łączności powinno być nakazane z wyprzedzeniem. Łączność radiowa będzie mieć podstawowe znaczenie dla efektywnego dowodzenia i kierowania w toku walki. Alternatywne sposoby łączności na wypadek utraty lub niedostępności głównego systemu komunikowania się, powinny być ustalone odpowiednio wcześniej.

SEKCJA VII. Wsparcie logistyczne

418. Zasady ogólne. Ciągłość CSS jest niezbędna do osiągnięcia sukcesu. Dowódca wraz ze sztabem muszą szczegółowo rozważyć możliwości dostarczania zaopatrzenia oraz niezbędnego wsparcia dla innych pododdziałów przez elementy CSS.

419. Uwagi szczególne. Podczas rozważania wszelkich aspektów związanych z CSS w czasie planowania operacji, szczególny nacisk należy położyć na:

- a. Wysunięte elementy systemu zaopatrywania. Ze względu na możliwości transportowe dowódca musi przemieścić elementy zaopatrywania i inne urządzenia logistyczne w pobliże pierwszorzutowych pododdziałów. Jeśli jest to możliwe, elementy te powinny być one mobilne.
- b. Dowóz amunicji i MPS. Właściwe planowanie niezbędne jest do zapewnienia niezakłóconego przepływu transportów amunicji i MPS w kierunku walczących wojsk, (zapotrzebowanie a dostępne środki transportu).
- c. Sprawność techniczna sprzętu Aby utrzymać efektywność sił, naprawy muszą być przeprowadzane jak jest to tylko możliwe najbliżej FEBA. Redukuje to potrzebę środków ewakuacyjnych i pozwala na powrót sprzętu bojowego do walki w możliwie najkrótszym czasie. Dalekie wysuwanie zespołów naprawczych w pobliże walczących wojsk, pozwoli na efektywniejsze naprawy sprzętu, który w większości będzie wymagał wymiany podzespołów, zamiast ich naprawy. Wymagać to będzie utworzenia odpowiedniego funduszu remontowego by zaopatrywać zespoły naprawcze w potrzebne podzespoły.

d. **Wsparcie medyczne.** Planując wsparcie medyczne nacierających wojsk, następujące ważne czynniki muszą być brane pod uwagę:

(1) Pododdziały medyczne muszą być wysyłane w pobliże walczących wojsk, na odległość, na jaką pozwala sytuacja taktyczna.

(2) Plany muszą być elastyczne, ponieważ pododdziały medyczne nie są w składzie odwodów.

Kierowanie ruchem wojsk. Kierowanie ruchem zapewnia bezkolizyjne przemieszczanie się wojsk po istniejących drogach.

Rozdział 5

Obrona (defensive operations)

Cześć 1 Zasady

501. **Zasady ogólne.**

Działania obronne podejmowane są zazwyczaj w przypadku posiadania przez przeciwnika inicjatywy dla zapobieżenia opanowania przez niego terenu lub włamania się w głąb bronionego obszaru. Ich celem jest załamanie natarcia przeciwnika, zniszczenie jego wojsk, uniemożliwienie osiągnięcia zakładanych przez niego celów i stworzenie warunków sprzyjających do przejścia do natarcia. Istotne w działaniach obronnych jest to, że nie wolno dopuścić do sytuacji, aby broniące się wojska jedynie reagowały na posunięcia przeciwnika. Powinno się wykorzystywać każdą możliwość przejścia inicjatywy i zmusić atakującego do prowadzenia walki zgodnie z zamiarem obrońcy.

502. **Cele** Cele obrony są następujące:

- a) Osłabienie zdolności zaczepnych przeciwnika i załamanie jego natarcia.
- b) Utrzymanie zajmowanego obszaru i uniemożliwienie przeciwnikowi przełamania się.
- c) Zyskanie na czasie.
- d) Umożliwienie koncentracji wojsk własnych w innym rejonie.
- e) Zmuszenie przeciwnika do koncentracji wojsk tak, aby były podatne na działania ogniowe wojsk własnych.

503. **Zasady i czynniki.** Następujące czynniki są szczególnie ważne dla obrony:

- a. Wybór terenu (z wykorzystaniem przeszkód naturalnych i sztucznych)
- b. Rozpoznanie
- c. Głębokość prowadzonych działań obronnych
- d. Wzajemne wsparcie.
- e. Skupienie głównego wysiłku
- f. Manewr
- g. Siła ognia.
- h. Walka elektroniczna
- i. Spójność obrony.
- j. Działania zaczepne
- k. Odwody
- l. Mylenie.

504. **Wybór terenu.** Trwałość obrony zależy w dużej mierze od wyboru i wykorzystania terenu. Po wyborze terenu powinno się podjąć wszelkie wysiłki aby wykorzystać go w jak najlepszy sposób. Może to być osiągnięte tylko wtedy, gdy teren jest dokładnie znany każdemu dowódcy aż do najniższego szczebla dowodzenia.

a. Powinien być wybrany obszar, który pozwala na jak najlepsze wykorzystanie siły ognia, ukrycie, obronę i manewr broniącego się, lecz obszar ten powinien ograniczać możliwości przeciwnika do obserwacji i rozlokowania sił. Teren powinien dawać możliwości zastosowania sztucznych przeszkód, które mogą być używane do wzmocnienia przeszkód naturalnych lub do ukrycia obszarów, które nie posiadają takich cech naturalnych. Istnieją dwa ogólne typy terenu:

(1) Otwarty, płaski teren, który powinien być w miarę łatwo obserwowany, a prowadzenie ognia nie powinno sprawiać trudności. Taki teren wymaga przygotowania rozległych zapór w celu ograniczenia ruchów wojsk przeciwnika. Takie obszary mogą najlepiej być broniące przez środki pancerne i opancerzone wsparte innymi środkami przeciwpancernymi dalekiego zasięgu.

(2) Teren zalesiony, zabudowany lub trudno dostępny, który ogranicza mobilność strony nacierającej, ogranicza jej zdolności bojowe i umożliwia jednocześnie ukrycie strony broniącej się. Broniący się zazwyczaj mogą znaleźć naturalne przeszkody, które mogą być wzmocnione aby powstrzymać przeciwnika i kanalizować jego przemieszczanie się. Jeśli przeciwnik zamierza zająć ten obszar będą mu potrzebne silne jednostki po ich spieszeniu. Tego typu obszary mogą być najsukcesyjniej broniące przez jednostki piechoty zmechanizowanej.

b. Oceniając sytuację, dowódca powinien wskazać na rejon kluczowy, którego utrata/ opanowanie zapewni znaczną przewagę odpowiednio nacierającemu/ obrońcy. W dalszej ocenie dowódca wyznaczy istotne punkty terenowe o tak ważnym znaczeniu taktycznym, że utrata ich może uniemożliwić dalszą obronę, którego opanowanie lub utrata uniemożliwi dalszą obronę. Obszar taki, jeśli został utracony musi być odzyskany.

505. **Rozpoznanie.** Dokładne rozpoznanie jest niezbędne do osiągnięcia sukcesu. Plan obrony powinien opierać się na najpełniejszej ocenie rozpoznawczej wykorzystującej dane zdobyte przez wszystkie dostępne źródła rozpoznawcze, włączając w to siły i środki przełożonego i sąsiadów. Należy ocenić możliwości przeciwnika, jego zamiary, prawdopodobny główny wysiłek, możliwe drogi podejścia, sposób ataku przez pierwszorzutowe elementy, przemieszczanie się jego sił w głąbi, po to, aby określić rejon zainteresowania dowódcy. Jednak niemożliwe jest całkowite wniknięcie w zamiary przeciwnika przed rozpoczęciem ataku. Dlatego też jest konieczne, aby dowódca skupił wysiłek na nadzorowaniu (łącznie z WRE) oraz pozyskiwanie informacji rozpoznawczych o sytuacji na polu walki co pozwoli na monitorowanie działań obronnych i wykorzystanie własnego potencjału we właściwym czasie i miejscu.

506. **Głębokość obrony.**

a. Głębokość obrony jest konieczna do zachowania swobody działania, powinna dawać czas na reakcję i absorbować przeciwnika.

b. Głębokość obrony jest osiągana poprzez wyznaczenie wystarczającej przestrzeni do:

(1) Rozwinięcie pododdziałów ubezpieczenia.

(2) Użycie broni o dużym zasięgu, środków walki radio-elektronicznej do zniszczenia, dezorganizowania lub opóźnienia podejścia elementów przeciwnika w głąb obrony. Cele będą wybierane na podstawie ich ważności, dla ciągłości natarcia, możliwości podtrzymywania zdolności bojowej oraz dla dowodzenia i kontrolowania natarcia przeciwnika.

(3) Wykorzystanie pozycji obronnych, zapór i ognia w całym obszarze obrony.

(4) Rozmieszczenie i przegrupowanie odwodów, wsparcie ogniowe elementów oraz urządzeń zabezpieczenia logistycznego.

507. **Wzajemne wsparcie.** Wzajemne wsparcie potęguje siłę każdego ugrupowania obronnego. Linie rozgraniczenia, rejon i pozycje powinny być wybrane z myślą o powyższych zasadach.

Osiąga się to wtedy jeśli luki między pozycjami i otwartymi skrzydłami przykrywane są ogniem w taki sposób, że przeciwnik nie może przeprowadzić ataku na jedną pozycję będąc poza strefą oddziaływania drugiej pozycji. Zawsze powinno to być osiąganym na szczeblu kompanii, natomiast zależność ta może być mniejsza na szczeblu batalionu i wyżej. Inne zależności:

a) Żeby zneutralizować wzajemne wsparcie pozycji, atakujący musi rozproszyć ogień z obiektów zasadniczych redukując tym samym siłę uderzenia na głównym kierunku.

b) Stopień wsparcia zależy od terenu, rodzaju broni i widoczności. Idealnie jest, gdy szerokość frontu, którą jednostki zobowiązane są bronić, jest bezpośrednio uzależniona od ich możliwości zapewnienia wzajemnego wsparcia. Dowódca musi wyważyć konieczność utrzymania wzajemnego wsparcia, z czasami sprzecznymi wymogami co do głębokości i manewrowości, szczególnie w okresach zagrożenia nuklearnego.

508. **Skupienie głównego wysiłku.** Dowódca musi posiadać swobodę działania i elastyczność, aby skupić potrzebny wysiłek bojowy, mieć możliwość decydowania kiedy i gdzie skoncentrować swoje wojska, aby przeciwstawić się nacierającemu przeciwnikowi. Ta decyzja będzie zależała od rozpoznania zamiarów i sił przeciwnika. Musi być podjęta w odpowiednim czasie. Dowódca może skoncentrować wysiłek poprzez manewr i zmasowanie ognia.

509. **Manewr.** Manewr jest jednym z czynników decydujących o powodzeniu w obronie na wszystkich szczeblach. Przez połączenie ruchu ze skupieniem ognia, siły obrony mogą jak najlepiej wykorzystać teren im przypisany, aby spowodować wysokie straty przeciwnika i jednocześnie samemu uniknąć zniszczenia. Dzięki manewrowi dowódca skupia główny wysiłek, umożliwiającymu stworzenie korzystnego stosunku sił w celu pokonania przeciwnika.

510. **Siła ognia.** Skuteczność obrony jest głównie oparta na szczegółowo zaplanowanym prowadzeniu ognia przez wszystkie rodzaje broni. Ogień pododdziałów bojowych i artylerii, wsparcie śmigłowców bojowych oraz lotnictwa taktycznego muszą nawzajem uzupełniać się oraz muszą być skoordynowane i wprowadzone do działania we właściwym czasie i miejscu.

511. **Spójność obrony.** Obrona musi być zaplanowana z uwzględnieniem jej spójności i uważnie skoordynowana podczas działań bojowych. Niepowodzenie obrony często wiąże się z utratą zdolności współdziałania. Celem przeciwnika jest osiągnięcie szybkiego przełamania obrony. Przeciwnik często szuka miejsca do ataku wzdłuż bocznych linii rozgraniczenia. Dlatego ważna jest spójność obrony wzdłuż tych linii, szczególnie tam gdzie łączą one wojska różnych państw. Przydział zadań odwodom powinien zawierać zadania, których celem jest utrzymanie lub odzyskanie zdolności współdziałania wzdłuż linii rozgraniczenia. Dowódcy muszą mieć pewność, że maksymalna koordynacja jest osiągnięta i utrzymana przez:

a. Pełne zrozumienie zamiaru działania wyższego przełożonego.

b. Zrozumienie doktryny działań taktycznych, które mają być zastosowane przez sąsiadów.

c. Uważny wybór lokalizacji graniczących rejonów, tak by nie stwarzało to problemów dla współdziałania.

d. Wybór punktów koordynacyjnych po obu stronach linii rozgraniczenia.

e. Wymiana informacji.

f. Wymiana zespołów łącznikowych.

g. Planowanie wzajemnego wsparcia.

512. **Działania zaczepne.** Mimo iż w obronie, gdzie cała inicjatywa wychodzi ze strony wojsk atakujących, broniącemu się nie wolno pozostawać biernym i czekać na reakcję. Dowódcy każdego szczebla muszą szukać, bądź stwarzać okazje w celu zaskoczenia przeciwnika i zmuszenia go do zmiany jego planów. Wojska przeciwnika powinny być atakowane i niszczone lub rozpraszane nie tylko w momencie bezpośredniego kontaktu, ale również na całej głębokości działań. Wojska bro-

niące się powinny walczyć z wyobraźnią, energią i agresją konieczną do pozbawienia atakującego inicjatywy gdziekolwiek i kiedykolwiek będzie to możliwe.

513. Odwody.

- a. **Rola.** Odwody są istotne jeśli dowódca ma mieć swobodę działania, zarówno w stosunku do oczekiwanego jak i niespodziewanego rozwoju bitwy. Dostarczają one obronie elastyczności i równowagę.
- b. **Zadania i użycie.** Głównymi zadaniami odwodów są wspieranie, blokowanie, kontratak, zastępowanie innych oddziałów, ochrona skrzydeł i tyłów. Właściwe rozmieszczenie odwodów oraz problem jak i kiedy je użyć należy do najtrudniejszych i ważnych decyzji, jakie broniący się dowódca musi podjąć.
- c. **Odtwarzanie odwodów.** W przypadku użycia odwodów należy natychmiast przystąpić do ich odtworzenia lub stworzenia nowych.

514. Mylenie. Mylenie stara się fałszować postrzeganie sytuacji przez przeciwnika. Jest ono głównie używane w obronie, aby stwarzać fałszywe wrażenie o:

- a. Dokładnej lokalizacji głównych pozycji obrony i sił sprzymierzonych przez co skłania się przeciwnika do wykorzystania jego głównego wysiłku i zasobów w niewłaściwym miejscu.
- b. Kierunku i czasu kontrataku wojsk sprzymierzonych przez co powoduje się, że przeciwnik rozmieszcza swoje odwody daleko od miejsc, w których wywarłyby one wpływ na działania bojowe.

515. Struktura operacyjna. Jest to jednoczesne zastosowanie sił zbrojnych na całej głębokości oddziaływania, co prawdopodobnie porazi przeciwnika załamując jego tempo natarcia i zapewniając warunki do działań zaczepnych przeciwko niemu. Aby to osiągnąć odwody muszą, podczas wykonywania swojego planu obrony, próbować synchronizować swoje działania w głębi, w styczności i na tyłach. Pomijając fakt, że mogą one być zależne jedno od drugiego, dowódcy powinni ciągle panować nad całą strefą oddziaływania poprzez zapewnienie, by siły zbrojne były zdolne oddziaływać na przeciwnika wszędzie, gdziekolwiek się on pojawi, pozbawiając go swobody działania.

a. **Działania w głębi.** Działania w głębi stosowane są w celu jednoczesnego zaangażowania przeciwnika w walkę na całej głębokości jego ugrupowania oraz stworzenia dogodnych warunków do przyszłych działań. Działania te uniemożliwiają skupienie przez przeciwnika potencjału bojowego przez zakłócenia jego tempa działań i zniszczenie spójności jego natarcia. Realizowane jest to poprzez oddziaływanie na maszerujące kolumny wojsk w głębi, niszczenie środków ważnych do realizacji jego planów i poprzez zrywanie lub opóźnianie użycia przez niego ważnych systemów działania, takich jak: system dowodzenia, logistyka, czy obrona powietrzna w dogodnym momencie. Skupiając się na takich celach, działania głębokie są w stanie bezpośrednio osłaniać działania w styczności. Tak samo jak obrońca nie dopuszcza do swobody manewru nacierającego, poszukuje możliwości przejścia do natarcia.

b. **Działania bezpośrednie.** Są to działania sił głównych i wspierających w obszarze obrony podejmowanymi w celu spowolnienia, skanalizowania i pokonania głównych sił przeciwnika. Może to być realizowane kilkoma sposobami, które obejmują: obronę ze stałych silnych pozycji i stosowanie mobilnych wojsk działających zaczepnie.

c. **Działania w strefie tylowej.** Działania w strefie tylowej zabezpieczają wojska i podtrzymują ich zdolność bojową. Jeśli realizowane są one pomyślnie, to pozwalają dowódcy na swobodę działania poprzez zapobieganie przerwom w: dowodzeniu i kierowaniu, wsparciu ogniowym, wsparciu logistycznym i przemieszczaniu odwodów.

516. Rodzaje działań obronnych

a. Podczas gdy działania obronne przyjmować mogą szeroka gamę form, to zasadniczo mogą być podzielone na dwie rodzaje:

(1) **Obrona manewrowa.** Obrona manewrowa skupia się na niszczeniu nacierających wojsk poprzez dopuszczanie by podeszły one do pozycji, które umożliwiają prowadzenie kontrataków i oskrzydlenie przez mobilne odwody. Nacisk kładziony jest raczej na zwalczanie przeciwnika, niż na utrzymywanie lub odzyskiwanie terenu. W obronie manewrowej stosuje się połączenie działań zaczepnych, obronnych i opóźniających, wymagających zaangażowania stosunkowo małych sił i zastosowania manewru wspartego ogniem i zaporami, w celu przejścia inicjatywy od nacierającego, po tym jak wszedł on w obszar obrony. Głębokość pasa obrony może wynosić do 100 kilometrów. W rezultacie broniące się wojska muszą posiadać mobilność równą lub większą niż wojska przeciwnika i zdolność tworzenia dużych odwodów, które przeprowadzą decydujący kontratak.

(2) **Obrona pozycyjna/stała.** Obrona pozycyjna skupia się na utrzymaniu terenu poprzez zaangażowanie przeciwnika w walkę na pozycjach obronnych, powiązanych ze sobą, z których może on być w większej części niszczone ogniem. W tym przypadku wysiłek skupiony będzie na utrzymywaniu terenu lub na odzyskaniu go. Wobec tego, w przeciwieństwie do obrony manewrowej, obrona pozycyjna nie koniecznie daje możliwość pełnego zniszczenia przeciwnika; wykorzystuje ona pewne inne, jednoczesne lub kolejne działania do pokonania przeciwnika. W obronie rejonu większość sił obronnych przeznaczona jest do utrzymania terenu stosując połączenie pozycji obronnych i niewielkich odwodów manewrowych. Dowódcy organizują obronę wokół istniejącej struktury, zapewnionej przez pozycje obronne, dążąc do zniszczenia wojsk przeciwnika poprzez zwalczanie ich ogniem lub przez miejscowy kontratak na oddziały przeciwnika przełamujące się pomiędzy pozycjami obronnymi. W przeciwieństwie do obrony manewrowej, dla której ważna jest głębokość obrony, obrona pozycyjna może być prowadzona na rozmaitej głębokości, zależnej od zadania, możliwości wojsk i charakteru terenu.

b. Mimo, że przedstawione treści opisują ogólny model każdego rodzaju obrony, oba rodzaje stosują elementy statyczne i dynamiczne. Broniący się dowódcy mogą chcieć połączyć oba rodzaje obrony, stosując elementy statyczne do opóźniania, kanalizowania, powodowania strat i ostatecznie do zatrzymania nacierającego, jak też i elementy dynamiczne, takie jak nękanie lub kontrataki w celu uderzenia i zniszczenia zaangażowanych sił przeciwnika. Zrównoważenie pomiędzy tymi elementami zależeć będzie od zadania otrzymanego przez jednostkę, ugrupowania, manewrowości i stosunku sił oraz od charakteru pola walki.

c. Podstawową różnicą pomiędzy tymi dwoma rodzajami obrony jest to, że:

- (1) Obrona manewrowa dąży do powstrzymania natarcia przeciwnika przez zniszczenie.
- (2) Obrona pozycyjna dąży do pokonania przeciwnika przez wypieranie.

Cześć II Wojska i zadania**517. Użycie rodzajów wojsk.**

Aby, w jak najlepszy sposób zdecydować o użyciu środków, dowódca powinien rozważyć następujące czynniki:

a. **Zasady ogólne.** Koncepcja obrony, która ma być przyjęta, będzie wpływać w dużej mierze z rodzaju dostępnych sił bojowych, pancernych lub nieopancerzonych. Liczba i rodzaj wojsk, które mają być użyte mogą być później samodzielnie dyktowane przez przeciwnika, teren i pogodę. Czas może być także głównym czynnikiem, siły nieopancerzone wymagają zwykle więcej czasu niż wojska pancerne na przygotowanie stanowisk obronnych, a jeśli są to siły aeromobilne, potrzebują więcej czasu na przemieszczanie.

b. **Pododdziały pancerne i zmechanizowane.** Tam gdzie większość sił stanowią wojska pancerne i zmechanizowane, obrona może być prowadzona z większą elastycznością, a pełne użycie może mieć miejsce dzięki manewrowości. Działania obejmą obronę z wybranych pozycji, działania opóźniające i kontrataki. Wszystkie one mogą być prowadzone w sektorach obrony o

większej głębokości i szerokości niż w obronie z wojskami nieopancerzonymi. Jednostki pancerne posiadają wysoki stopień zabezpieczenia przed ogniem przeciwnika i w rezultacie zdolne są wejść do działania szybko i skutecznie nawet w warunkach użycia broni masowego rażenia. Czyni to te wojska wysoce przydatnymi do użycia jako odwody. Wojska pancerne i zmechanizowane wykorzystują określone pozycje do uderzeń na przeciwnika ze skrzydła zmuszając go do skanalizowania tak, by mógł on być niszczone przez potencjał ogniowy obrońcy. Ponadto, wojska pancerne i zmechanizowane mogą manewrować w celu opóźnienia podejścia silnych zgrupowań wojsk przeciwnika i następnie bezpośrednio zmienić formę działania z bardziej manewrowej na bardziej statyczną lub prowadzić działania zaczepne. Spełniając ważną rolę w obronie, wojska pancerne i zmechanizowane będą zawsze pierwszoplanowym celem uderzeń lotnictwa przeciwnika. Umiejętne stosowanie ukryć, maskowania, pozorowania i bezpośredniego wsparcia lotniczego może znacznie zmniejszyć skutek tego zagrożenia i gdziekolwiek to możliwe, wydzielane powinny być siły obrony powietrznej do osłony działań prowadzonych przez wojska pancerne i zmechanizowane.

c. **Wojska nieopancerzone.** Wojska nieopancerzone są w stanie prowadzić skuteczną obronę jedynie z przygotowanych pozycji i dlatego będą wykorzystywane przede wszystkim w bardziej statycznej formie działań. Ich pozycje obronne powinny sprzyjać najlepszemu wykorzystaniu przeszkód i powinny być rozmieszczone tam, gdzie teren zapewnia przestrzeń do wykorzystania siły ognia i pełnego zasięgu ich uzbrojenia przeciwpancernego; dlatego są one szczególnie przydatne do użycia w zamkniętym obszarze. Wybrane stanowiska powinny być ukryte przed ogniem obserwowanym tak długo jak to tylko możliwe, zapewniając w ten sposób utrzymanie ich skuteczności. W większości przypadków muszą one być dobrze wsparte przez wojska pancerne i zasoby zabezpieczenia logistycznego.

d. **Śmigłowce bojowe.** Manewr powietrzny w obronie jest bardzo podobny pod względem charakteru do manewru lotniczego w działaniach zaczepnych. Dlatego śmigłowce bojowe spełniają ważną rolę w działaniach obronnych poprzez zadawanie strat przeciwnikowi w głębi ugrupowania bojowego oraz poprzez załamywanie, opóźnianie i kanalizowanie przeciwnika do walki w styczności. Śmigłowce mogą być skutecznie wykorzystane tam, gdzie dowódca nie chce nieodwołalnie angażować wojsk lądowych; np. powodując dodatkowe zniszczenia lub przeszkody. Śmigłowce mogą być skuteczne w zamykaniu luk w strukturze obrony, głównie w połączeniu z zaplanowanymi i uprzedzającymi działaniami JAAT (Połączonych Lotniczych Grup Szturmowych) w celu odciążenia wojsk lądowych. Są one także w stanie przeciwstawiać się działalności przeciwnika w strefie tyłowej, a w szczególności wojskom powietrzno-desantowym i szturmowym. Niektóre śmigłowce mogą być przygotowane do walki powietrznej. Jeśli warunki pogody i widoczność pozwalają, ich manewrowość, siła ognia i niezależność od terenu uczyni je pożytecznym środkiem do:

- (1) Działania przeciwko przenikaniu przeciwnika.
- (2) Powstrzymywania ataków przeciwnika.
- (3) Wsparcia kontrataków.
- (4) Wsparcia działań aeromobilnych.

518. Użycie sił i środków wsparcia bojowego.

a. Artyleria.

(1) Dowódca artylerii przygotowuje i realizuje plan ognia w zgodzie z zadaniem i zamiarem działania przełożonego, koordynuje ogień artylerii z działaniami walczących wojsk, śmigłowców, wsparciem lotniczym oraz systemem zapór.

(2) Z punktu widzenia zasięgów artylerii i wysokiej elastyczności ognia, artyleria jest silną bronią do pomocy w neutralizowaniu natarcia przeciwnika. Dlatego też, aby mogła być w pełni skuteczna musi mieć możliwość rażenia celów w głębi.

(3) Zadaniem artylerii w obronie są:

- (a) Podczas wszystkich etapów obrony zapewnić wsparcie ogniowe wojskom w styczności.

- (b) Atakować wojska przeciwnika w głębi, zanim będą mogły być zaangażowane w zasadniczą walkę.
- (c) Koordynować wsparcie ogniowe w celu zmasowania potencjału bojowego.
- (d) Ścisłej określone zadania obejmują:
  - i. Wsparcie sił przesłaniania.
  - ii. Dezorganizowanie przygotowań przeciwnika do natarcia.
  - iii. Odcięcie nacierających czołgów przeciwnika od spiesznej piechoty.
  - iv. Rażenie artylerii przeciwnika i wysuniętych elementów jego obrony powietrznej.
  - v. Oslanianie ogniem zapór, luk i otwartych skrzydeł.
  - vi. Neutralizowanie lub izolowanie wojsk przeciwnika, które przełamały rejon obrony i dezorganizowanie przemieszczania się odwodów przeciwnika.
  - vii. Wsparcie kontratakujących wojsk.
  - viii. Uczestniczenie w obserwacji pola walki i wskazywaniu celów.
  - ix. Obrona własnych stanowisk ogniowych ogniem bezpośrednim.
  - x. Stosowanie min narzutowych w celu zablokowania dróg podejścia przeciwnika.

b. Lotnictwo taktyczne.

(1) **Lotnicze działania rozpoznawcze i obserwacyjne.** Rozpoznanie lotnicze jest ogromnie ważne we wszystkich etapach obrony, szczególnie zaś podczas etapów początkowych, aby pomóc określić siłę i kierunek natarcia przeciwnika.

(2) **Operacje przeciwpowietrzne.** Operacje przeciwpowietrzne prowadzone są w celu zniszczenia, zerwania lub ograniczenia działania sił powietrznych przeciwnika na tyle blisko rejonów i kierunków ich działania na ile to możliwe i mają pomóc w obniżeniu zagrożenia z powietrza przeciwko własnym siłom lądowym. Wojska lądowe mogą wspomagać te działania poprzez oddziaływanie ogniowe na wysunięte środki obrony przeciwlotniczej przeciwnika.

(3) **Operacje powietrzne przeciwka celom naziemnym.** Jest ono ekonomiczniejsze i bardziej skuteczne w lokalizacji i uderzeniach na wojska przeciwnika wówczas, gdy są one ześrodkowane w głębi przygotowując się do natarcia z użyciem AI (blokowanie powietrzne- air interdiction), lub przemieszczające się wzdłuż linii komunikacyjnych, niż wtedy gdy są zaangażowane bezpośrednio w walkę. Dlatego jeśli CAS (bezpośrednie wsparcie lotnicze- close air support) jest odpowiednio zaplanowane, pozwala dowódcy szybko koncentrować ogień na celach, chociaż w obronie, czas i zasięg bezpośredniego wsparcia lotniczego nie mogą być wcześniej określone z danym stopniem pewności.

c. **Śmigłowce wsparcia.** W obronie śmigłowce rozpoznawcze, wielozadaniowe i transportowe mogą wspierać działania wojsk lądowych poprzez ich zastosowanie w:

- (1) Działaniach aeromobilnych.
- (2) Przedsięwzięciach dowodzenia i kierowania.
- (3) Zadaniach rozpoznawczych i obserwacji powietrznej.
- (4) Wsparciu logistycznym, w tym ewakuacji rannych.

a. Obrona przeciwlotnicza

(1) Pierwszeństwo co do przydziału środków obrony przeciwlotniczej oparte będzie na ocenie sytuacji przez dowódcę. Środki obrony przeciwlotniczej potrzebne będą do obrony ważnych rejonów i obiektów. Używane będą przede wszystkim do osłony:

- (a) Pododdziały na pozycjach przednich.
- (b) Stanowisk dowodzenia.
- (c) Sił i środków zaopatrzenia.
- (d) Ważnych środków i obiektów.
- (e) Lotnisk.
- (f) Odwodów.
- (g) Przygotowanych stref zniszczeń.

(2) Pierwszeństwo zwykle będą miały wojska kontratakujące.

(3) Działalność zestawów rakiet przeciwlotniczych dużego i średniego zasięgu koordynowana będzie przez dowódcę obrony przeciwlotniczej.

e. **Wojska inżynieryjne.** Rzadko, albo nigdy, będzie wystarczająco dużo środków inżynieryjnych, aby spełnić wymagania planu obrony. Dlatego dowódca musi określić priorytety w celu realizacji następujących zadań:

(1) **Działania przeciwmanewrowe.** Będą one podjęte w powiązaniu z walczącymi wojskami i skoordynowane z ogniem na wprost i pośrednim, w celu ograniczenia przeciwnikowi możliwości manewru oraz zadania mu strat. Działania przeciwmanewrowe obejmują:

(a) **Zapory.** Maksymalne efekty osiąga się poprzez zastosowanie przeszkód i zapór w połączeniu z możliwie największą ilością pól minowych osłanianych ogniem. Zapory mogą obejmować wykorzystanie naturalnych i sztucznych przeszkód po uzgodnieniu z reprezentantami Państwa Gospodarza. Plan zapór jest częścią ogólnego planu obrony, który wymagał będzie ciągłego dostosowywania i doskonalenia zapór z uzupełnianiem ich w miarę potrzeb i możliwości. Rejony ograniczone zaporami muszą być ujęte w rozkazie w celu zachowania wymaganej swobody przegrupowywania się. Ograniczenia te mogą dotyczyć czasu, lokalizacji lub rodzaju przeszkody.

(b) **Niszczenia.** System kierowania niszczeniami, jaki uzgodniono w NATO, opisany jest w Rozdziale 11, część IV i w STANAG 2017. Liczba przygotowanych niszczeń być musi utrzymywana na minimalnym poziomie dlatego, że wiąże się to z koniecznością utrzymania dużej ilości pododdziałów bojowych potrzebnych do obrony stref niszczeń i saperów w grupach odpalania niszczenia.

(2) **Zadania rozbudowy inżynieryjnej.** Unikanie wykrycia i zniszczenia będzie wymagać częstego przegrupowywania i szybkiego okopywania się. Żywotność wzmocniona może być poprzez ukrywanie, pozorowanie, rozśrodkowanie i rozbudowę fortyfikacyjną. Zabezpieczenie inżynieryjne lub zadania dotyczące żywotności wojsk obejmują pomoc innym rodzajom wojsk w:

(a) **Rozbudowie inżynieryjnej.** Prace inżynieryjne w danym rejonie obejmują użycie sił i środków umożliwiających przygotowanie i budowę fortyfikacji i umocnień takich jak: rowy strzeleckie, ukrycia dla stanowisk dowodzenia, stanowiska ogniowe artylerii i broni przeciwpancernej, a także stanowisk ogniowych środków pancernych. Ponadto strefy ognia mogą być określone dla wszystkich systemów uzbrojenia. Punkty decydujące o trwałości obrony są najmocniej ufortyfikowane w celu niedopuszczenia pokonania ich lub łatwego obejścia przez przeciwnika.

(b) **Ochrona zaopatrzenia bojowego.** Zaopatrzenie powinno być chronione w szczególności przeciw wybuchom, odłamkom, zapaleniu i skażeniu bronią masowego rażenia. Poprzez wydanie odpowiednich wytycznych w zarządzeniach logistycznych możliwe jest obniżenie potrzeb rozbudowy inżynieryjnej miejsc składowania i magazynowania.

(c) **Maskowaniu, ukrywaniu i pozorowaniu.** Główne pozycje obronne, obiekty i operacyjne położenie wojsk mogą wymagać szczególnych środków i przedsięwzięć maskowania, które mogłyby być podjęte przez wojska inżynieryjne. Przedsięwzięcia pozorowania obejmują często stosowanie maskowania i specjalnych przedsięwzięć pozorowania inżynieryjnego, mogącego obejmować budowę pozornych pozycji i makiet, które muszą być dokładnie zaplanowane i skoordynowane w ramach planu taktycznego z faktycznymi pozycjami obronnymi.

(3) **Zabezpieczenie przemieszczeń.** Podczas przygotowań do działań obronnych, wojska inżynieryjne przeprowadzać będą rozpoznanie oraz utrzymywać drogi umożliwiając przemieszczenie wojsk. Podczas zasadniczej walki obronnej zadania zabezpieczenia manewrowe obejmują:

(a) **Drogi marszu.** Utrzymanie dróg marszu będzie zasadniczym zadaniem zabezpieczenia inżynieryjnego, ponieważ pozycje obronne narażone będą na ogień artylerii przeciwnika, a także na uderzenia z powietrza. Może to narzucać potrzebę zastosowania mostów towarzyszących, nawierzchni drogowych i innego ciężkiego sprzętu inżynieryjnego.

(b) **Luki i przejścia w polach minowych** Niezbędna będzie dokładna koordynacja działań w celu zabezpieczenia luk oraz wykonania niezbędnych przejść w polach minowych dla przekraczających je wojsk.

(c) **Usuwanie zapór.** Ścisłe zabezpieczenie inżynieryjne wymagane będzie we wsparciu. działań zaczepnych w celu pokonania przeszkód zbudowanych przez przeciwnika.

(d) **Kontrataki.** Luki muszą być pozostawione w zasadniczych przeszkodach w celu zapewnienia przejścia wojskom przechodzącym do kontrataku.

f. **Walka elektroniczna (EW).** Walka elektroniczna spełnia następujące funkcje w ramach wsparcia obrony:

(1) Jej pierwszoplanową funkcją będzie kontynuowanie zbierania informacji o przeciwniku i uzupełnianie informatycznej bazy danych. W związku z tym siły i środki walki elektronicznej koncentrować się będą na dostarczaniu ważnej informacji o przeciwniku:

(a) Zamiarach.

(b) Ugrupowaniu, rozmieszczeniu kierunków podejścia:

i. Oddziałów wydzielonych

ii. Sił głównych.

iii. Jednostek wsparcia artyleryjskiego i inżynieryjnego

iv. Sił w głębi.

(c) Systemu obrony przed bronią masowego rażenia i obrony przeciwlotniczej.

(2) Jeśli przeciwnik wejdzie w styczność z główną pozycją obronną, środki zakłócające będą skoncentrowane na obezwładnianiu systemów kierowania ogniem przeciwnika, wykrywania i wskazywania celów, w czasie gdy środki zbierające informacje koncentrują się na zapewnieniu rozpoznania i kierowaniu własnymi urządzeniami zakłócającymi.

(3) Środki walki elektronicznej będą także próbować lokalizować środki zakłócające przeciwnika, aby mogły one być eliminowane przez fizyczne zniszczenie.

CZĘŚĆ III ORGANIZACJA OBSZARU OPERACJI OBRONNEJ

519. **Zasady ogólne.**

a. obszar operacji obronnej jest przedstawiony na rys. 5-1 i zwykle zawiera:

(1) siły przesłaniania.

(2) Obszar obrony, który może zawierać obszar tyłowy.

b. Obszar działania sił przesłaniania i obszar obrony oddzielony jest przez przedni skraj obrony. Chociaż odpowiedzialność za prowadzenie operacji będzie często wysunięta przed przedni skraj obrony do linii przejścia odpowiedzialności.

520. **Obszar sił przesłaniania.**

a. obszar sił przesłaniania jest obszarem rozciągającym się od przedniego skraju obrony, aż do najbardziej wysuniętych sił, które są rozmieszczone, aby obserwować, atakować, przechwytywać, opóźniać, dezorganizować oraz wprowadzać w błąd przeciwnika podczas jego zbliżania się do przedniego skraju obrony. Zadania sił osłony mogą być scharakteryzowane w następujący sposób:

(1) Pozyskiwanie informacji o położeniu, kierunku i sile ataku przeciwnika.

(2) Zyskanie czasu.

(3) Ubezpieczenie.

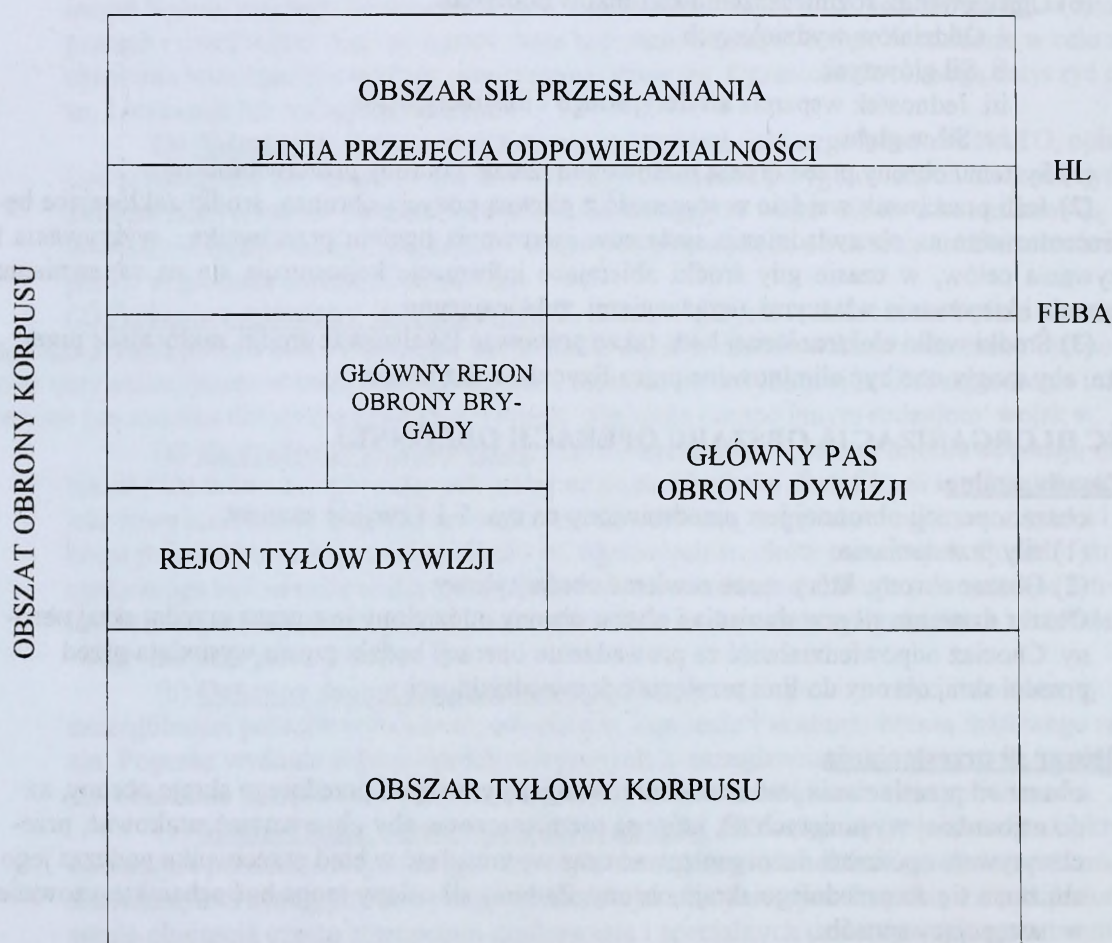
(4) Wyczerpywanie - zadanie maksymalnych strat przeciwnikowi.

b. W zależności od okoliczności i dostępności terenu przeciwnik będzie atakowany przez wojska prowadzące działania opóźniające przed przednim skrajem obrony. Decyzja, czy prowadzić działania opóźniające spoczywać będzie na dowódcy odpowiedzialnym za prowadzenie obrony na danym obszarze. Jeśli zdecyduje on o prowadzeniu takich działań, określi obszar na którym będą działać siły przesłaniania.

c. Gdziekolwiek to jest możliwe, wojska użyte do prowadzenia działań opóźniających nie

powinny być natychmiast użyte w obszarze obrony. Powinny być one samodzielne i w miarę możliwości opancerzone. Dowódca sił przesłaniania powinien koordynować swoje działania z dowódcami wykonującymi zadania w obszarze obrony. Musi on być pewny czy działania opóźniające są ściśle powiązane z sąsiadami. Szczegóły dotyczące dróg wycofania i zmiany odpowiedzialności za prowadzenie operacji w obszarze sił przesłaniania zawarte są w Rozdziale 7, Część V, Luzowanie wojsk w walce.

- d. Patrole oraz inne elementy ubezpieczenia powinny być rozmieszczone z przodu, aby zapewnić ochronę dla sił w obszarze obrony. Należy koordynować działania tych elementów w miejscach przecięcia linii rozgraniczenia.

Rys. 5-1: Obszar operacji obronnej Korpusu (z siłami osłony wydzielonymi z Korpusu)

Ten rysunek przedstawia obszar operacji obronnej Korpusu w ogólnym zarysie. Należy pamiętać, że linie na polu bitwy nie zawsze będą proste i mogą istnieć duże luki między Korpusem i dywizjami.

521. Obszar obrony.

- a. Obszar obrony rozciąga się od tyłów do przedniego skraju obrony; jest to ten obszar gdzie planowana jest decydująca bitwa obronna. Bitwa jest opisana bardziej szczegółowo w dalszej części rozdziału.
- b. Obszar tyłowy rozciąga się od tylnej granicy jednostki do tylnej granicy obszaru tyłowego jednostki podległej. Zwykle tam rozmieszcza się odwoły, jednostki wsparcia ogniowego dalekiego zasięgu, organiczne i przydzielone jednostki wsparcia bojowego i zabezpieczenia logistycznego. Określając rejony rozmieszczenia należy rozważyć, które obszary są niezbędne dla realizacji zamiaru walki, jak również obszary niezbędne dla jednostek zabezpieczenia logistycznego oraz urządzeń logistycznych.

CZĘŚĆ IV PLANOWANIE I PRZYGOTOWANIE

522. **Zasady ogólne.** Potrzeba ostrożnego i spójnego przygotowania obrony wymaga wykorzystania dostępnego czasu. Istotnym jest planowanie jednoczesne oraz działanie na każdym szczeblu dowodzenia. Niezbędne są zarządzenia wstępne oraz wytyczne do planowania.

523. **Planowanie.**

- a. Dowódca powinien określić dla swoich podwładnych wymagania dotyczące rozpoznania tak szybko jak to możliwe, aby umożliwić im wykonanie planów. Plany powinny zawierać:
  - (1) Informacje o przeciwniku i wojskach własnych, włączając możliwości nuklearnego i chemicznego oddziaływania.
  - (2) Ugrupowanie bojowe.
  - (3) Zadania jednostek; zamiar działania oraz zadania wynikające z niego.
  - (4) Linie rozgraniczenia, włącznie z liniami przejęcia odpowiedzialności, pasem obrony dywizji, i jeśli to możliwe, obszar tyłowy bez określania przebiegu przedniego skraju obrony.
  - (5) Zadania dodatkowe, takie jak wyznaczenie wojsk w skład sił przesłaniania, osłona punktów newralgicznych i obszaru tyłowego.
  - (6) Plan zapór i rozbudowy inżynieryjnej w ogólnym zarysie.(zabezpieczenie inż.)
  - (7) Ograniczenia czasowe.
  - (8) Dane dodatkowe niezbędne dla koordynacji planu obrony, włączając w to rozmieszczenia odwołów, jednostek wsparcia bojowego i zabezpieczenia logistycznego.
  - (9) Pozycje ryglowe w głębi.
- b. **Zadanie.** Zadanie postawione będzie przez przełożonego. Ograniczenia zawarte w zadaniu będą miały wpływ na plan obrony. Może bowiem okazać się, że działanie niektórych jednostek mogłoby prowadzić do powstania zbyt dużych luk i w konsekwencji utraty spójności całej obrony.
- c. Podczas planowania obrony następujące czynniki wymagają szczególnego rozważenia przez dowódcę oceniającego sytuację:
  - (1) **Zagrożenia.** Określenie zagrożeń będzie zawierało rozważenie doktryny taktycznej działania przeciwnika i szczegółów dotyczących jego możliwości, włączając w to środki przenoszenia broni jądrowej i chemicznej, aby określić możliwe warianty działania.
  - (2) **Rozmieszczenie.** Rejony rozmieszczenia dla jednostek bojowych, jednostek wsparcia bojowego i odwołów są zależne od ich zadań. Może to powodować, że niektóre elementy ugrupowania bojowego będą rozmieszczone na obszarze zajmowanym przez inne jednostki. Rozmieszczenie to nie zmienia odpowiedzialności za prowadzenie działań w danym obszarze. Jednostki wsparcia ogniowego oraz zabezpieczenia logistycznego powinny być usytuowane z dala od najbardziej prawdopodobnych kierunków uderzenia przeciwnika.
  - (3) **Teren i Pogoda.**

- (a) **Teren.** Patrz paragraf 504.
- (b) **Pogoda.** Zamiar działania musi uwzględniać zmiany warunków pogodowych, które mogą mieć wpływ na prowadzenie działań obronnych.
- (4) **Szerokość frontu.** Jeśli wojska wyznaczone są do obrony na szerokim froncie, to nie mogą sobie pozwolić, by ich potencjał bojowy był rozproszony do osłony całej szerokości frontu obrony, a powinien mieć większe manewrowych odwodach, głębokości obrony, siłę ognia oraz obserwacji.
- (5) **Zapasy.** Podczas planowania dowodzący powinien określić i żądać dodatkowych zapasów niezbędnych do realizacji zadania.
- (6) **Czas.** Czas niezbędny na rozmieszczenie oraz przygotowanie pozycji obronnych.
- (7) **Przedsięwzięcia dezinformacyjne.** Zgodnie z planem dezinformowania, przedsięwzięcia dezinformujące muszą być przygotowane do realizacji, jeśli jest to konieczne, w bliskiej współpracy z władzami państwa na obszarze którego prowadzone są działania.
- (8) **Współdziałanie.** Współdziałanie różnorodnych planów musi być rozważone nie tylko w obszarze odpowiedzialności, lecz również z sąsiadami. Wyższe dowództwo musi być o tym informowane.
- (9) **Ludność.** Ludność może okazać się znaczącym czynnikiem środowiskowym, może być obojętna lub wrogo nastawiona do prowadzonych operacji bojowych.
- (10) **Obrona przed bronią masowego rażenia.** W zależności od oceny aktualnego zagrożenia, dowódca musi rozważyć potrzebę wprowadzenia środków zapobiegawczych przed bronią masowego rażenia. Jeśli przeciwnik nagle zatrzyma swoje natarcie lub wycofa jednostki najbardziej wysunięte naprzód, może świadczyć to o możliwości użycia broni jądrowej. Jednostki, włączając w to sąsiadów, zagrożone uderzeniem, powinny być ostrzeżone, a dowódca musi podjąć decyzję, czy siły powinny utrzymać pozycję, rozproszyć się czy wiązać się walką z przeciwnikiem. Dowódca sił broniących się zagrożony przez uderzenie chemiczne ma do wyboru dwie opcje: wyjść spod uderzenia lub pozostać na miejscu. Przed podjęciem decyzji o wyjściu spod uderzenia musi on rozważyć:
- (a) Jak długo zagrożenie może oddziaływać na zajmowane pozycje.
- (b) Skutki wykonania manewru na realizację planów działania.
- (c) Potrzebę przeprowadzenia zabiegów specjalnych oraz sanitarnych przed zajęciem nowej pozycji.
- (d) Rozprzestrzenianie się skażenia spowodowane przez manewr.
- (e) Utratę ochrony, włączając w to system obrony kolektywnej.

524. **Przygotowanie.** W operacjach obronnych, czas dostępny na przygotowanie obrony ma szczególne znaczenie. Dlatego jasno należy określić priorytety i niezwłocznie rozpocząć przygotowania. Jeśli jest to niezbędne, czas dostępny na przygotowanie obrony może być zwiększony poprzez postawienie odpowiednich zadań dla sił przesłaniania. Podstawowe i najbardziej pochłaniającymi czas czynnościami są przedsięwzięcia zabezpieczenia inżynieryjnego. Dlatego ważne jest, aby maksimum wysiłku skupiono na zadaniach związanych z kontrmobilnością i rozbudową inżynieryjną. Realizacja specyficznych przedsięwzięć dezinformujących rozpocznie się podczas etapu przygotowania bitwy, będzie kontynuowana przez siły przesłaniania i kończona będzie podczas głównej bitwy obronnej (paragraf 528).

CZEŚĆ V PROWADZENIE OBRONY

525. **Zasady ogólne.** Dowódca musi dostosować użycie sił do terenu i rozmieścić je w taki sposób, aby pokonać przeciwnika. Każdy rodzaj obrony wymaga utrzymania terenu. Podobnie dowódca może wykorzystać manewrowość swoich wojsk zależnie od sytuacji. Równowaga pomiędzy utrzy-

maniem terenu oraz wykorzystaniem manewrowego charakteru działań będzie zależała od wykonywanego zadania, rodzaju przeciwnika i terenu jak i dostępnych mu sił.

526. **Zamiar działania.**

- a. W ramach zamiaru działań bojowych dowodzącego, bitwa zazwyczaj ma następujący przebieg:
  - (1) Działania sił przesłaniania.
  - (2) Rozstrzygająca bitwa obronna, włączając w to wzmocnienie, niedopuszczenie do przenikania sił przeciwnika i kontratakowanie.
- b. Podczas tych dwóch faz bitwy, siły przeciwnika będą atakowane w głębi w celu opóźnienia ich rozwinięcia.

527. **Działania sił przesłaniania.** Chociaż zadania sił przesłaniania są bardzo wymagające, to znaczne straty w ludziach zadawane przeciwnikowi i jego opóźnianie może być wywołane dzięki stosunkowo małym siłom przesłaniania. Jeśli działania takie są przeprowadzone sprawnie i wykorzystana jest odpowiednio ukształtowanie terenu, myląc w ten sposób przeciwnika co do położenia rejonu obrony, można zmusić go do ujawnienia swoich zamiarów. Pełny opis zadań sił przesłaniania jest opisany w Rozdziale 5, Działania opóźniające, jednakże dwa zasadnicze punkty są opisane poniżej:

- a. **Rozpoczęcie działań.** Zanim siły przesłaniania nawiążą styczność z przeciwnikiem, należy wykorzystać wszystkie dostępne środki, które nękałyby jego siły. Artyleria będzie rozmieszczona w rejonie sił przesłaniania w celu zapewnienia oddziaływania na przeciwnika najwcześniej jak to możliwe.
- b. **Zerwanie styczności z przeciwnikiem.** Podczas zbliżania się sił przesłaniania do przedniego skraju obrony, może stać się konieczne zwiększenie intensywności wsparcia ogniowego z rejonu obrony w celu umożliwienia siłom przesłaniania zerwania styczności z przeciwnikiem. Wycofanie sił przesłaniania przez przednią linię obrony musi być ostrożnie zaplanowane i przeprowadzone. W większości przypadków wymagane jest zerwanie styczności przed osiągnięciem linii przejęcia odpowiedzialności położona przed przednim skrajem obrony. Ma to na celu uniknięcie nieporozumienia lub przerwania obrony na przednim skraju obrony w kluczowym momencie.

528. **Rozstrzygająca bitwa obronna.**

- a. Bitwa obronna rozpoczyna się, gdy przeciwnik zbliża się do przedniego skraju obrony. Przyjmuje się, że oddziały walczą w taki sposób, aby zablokować przeciwnika, tak daleko w głębi jak to jest możliwe. Nie mniej jednak działania będą się pogłębiać, aby uniemożliwić przenikanie przeciwnikowi, który nie mógł być zatrzymany wcześniej. Luki w zaporach inżynieryjnych pozostawione w celu umożliwienia wycofania się sił przesłaniania muszą być osłaniane oraz zorganizowane musi być ich zamykanie.
- b. Po tym jak przeciwnik osiągnie obszar obrony, będzie próbował znaleźć słabe punkty i wykorzystać je w celu przedarcia się, być może poprzez serię próbnych ataków. Jeśli jednak taka próba powiedzie się, obrońca musi zablokować przenikanie sił przeciwnika natychmiast i zniszczyć jego siły tak szybko jak to możliwe.
- c. Przeciwnik wykona główne uderzenie w zależności od tego jak szybko uzyska odpowiednie informacje z rozpoznania. Skoncentruje swoje siły w wybranych miejscach i wesprze ten atak ciężką artylerią i wsparciem z powietrza. Uderzenie to może być wsparte także poprzez działania pomocnicze takie jak działania powietrznoszurmowe, powietrznodesantowe, aeromobilne w luki w ugrupowaniu bojowym lub na tyły sił prowadzących obronę.
- d. Podczas, gdy przeciwnik rozwija swoje uderzenie, jednostki broniące się na pierwszej pozycji obrony, jeśli do tej pory nie zostały rozmieszczone, przemieszczają się na swoje po-

zycje obrony i podejmują walkę. Czas tego rozmieszczenia odgrywa tutaj kluczową rolę, szczególnie w obliczu zmasowanego ataku artylerii i ataku z powietrza. Podczas rozwijania uderzenia ruch wojsk przeciwnika może być spowolniony poprzez kanalizowanie jego działania i skupienie sił isrodków, co powoduje, że wiele celów staje się opłacalnymi do zniszczenia przez artylerię oraz ataki lotnicze. Główny wysiłek środków ogniowych musi być wykorzystany, aby wytrzymać napór sił przeciwnika w tej fazie bitwy.

- e. **Obrona przeciwpancerna.** W sytuacji, gdy głównym zagrożeniem są siły pancerne, planowanie obrony przeciwpancernej będzie posiadać priorytet podczas określania ugrupowania bojowego. Jest to tak istotny problem, że dowódca powinien koordynować te działania osobiście. Wczesne zniszczenie czołgów przeciwnika jest kluczem do uzyskania sukcesu. Wykorzystanie broni przeciwpancernej musi być skoordynowane, aby móc niszczyć siły wroga niezależnie od pory doby. Należy wykorzystywać następujące wskazówki podczas obrony przeciwpancernej:
- (1) Obrona przeciwpancerna musi być skoncentrowana na kierunkach prawdopodobnego ataku przeciwnika, jednakże nie należy lekceważyć innych miejsc.
  - (2) Wczesne rozpoznanie sił przeciwnika jest bardzo istotne, co pozwala na szybkie rozmieszczenie środków obrony przeciwpancernej, aby zniszczyć bron pancerną przeciwnika.
  - (3) Rozsądne rozmieszczenie zapór inżynierskich pozwala na niszczenie broni pancernej przeciwnika poprzez utrudnianie przemieszczania się i kanalizowanie jego sił w kierunku pododdziałów przeciwpancernych, min, czołgów, artylerii, śmigłowców szturmowych oraz rejonów działania lotnictwa taktycznego.
  - (4) Jednym z głównych problemów w wyborze ugrupowania bojowego połączonych grup bojowych jest zdolność rozdzielenia piechoty przeciwnika od czołgów tak wcześnie jak to możliwe.
  - (5) Głównym zadaniem wojsk pancernych będzie blokowanie i wykonywanie kontrataków.
  - (6) Jeśli wojska pancerne przeciwnika pomyślnie przełamią pierwszą pozycję obrony, wojska przeciwpancerne rozmieszczone w głębi będą próbować zatrzymać jego dalsze natarcie. Siły rozmieszczone na pierwszej pozycji obrony mogą pozostać na swoich pozycjach i niszczyć podchodzące odwody przeciwnika.
  - (7) Śmigłowce szturmowe są w stanie najszybciej przeciwstawić się atakom czołgów przeciwnika. Jednakże złe warunki pogodowe mogą utrudnić ich wykorzystanie.

529. Wzmocnienie, blokowanie i kontratak.

- a. **Zasady ogólne.** Decyzja o tym jak i kiedy mają być użyte odwody, jest jedną z najbardziej istotnych jaką dowódca musi podjąć. Jakkolwiek dopuszczalnym jest posiadanie odwodów na niższych szczeblach dowodzenia, to od szczebla brygady i wyżej należy wydzielić siły do wzmocnienia, blokowania, prowadzenia kontrataków. Rzadko istnieć będą odwody do wykonania wszystkich tych zadań, należy brać pod uwagę jako źródło odwodów pododdziały, które aktualnie nie są zaangażowane w walce.
- b. **Wzmocnienie.** Dzięki wzmocnieniu jednostki zaangażowane w walkę posiadają zwiększony potencjał bojowy. Może ono pochodzić z odwodów lub innych jednostek nie zaangażowanych w walce.
- c. **Blokowanie.** Blokowanie polega na rozwinięciu wojsk, aby zatrzymać przeciwnika, który przerwał się przez pierwszą pozycję obrony. Czas rozmieszczenia jednostek blokujących będzie zależał od sposobu rozwijania się ataku przeciwnika, zwracając szczególną uwagę na siłę, tempo i kierunek natarcia. Czynniki te muszą być przeanalizowane i powiązane z rozmieszczeniem i wielkością dostępnych sił blokujących, ich czasem reakcji i czasem potrzebnym na przygotowanie pozycji ryglowych. Często poprzez blokowanie można

zyskać na czasie i zatrzymać przeciwnika, a poprzez to stworzyć później warunki do wykonania kontraktaku.

- d. **Kontratak.** Do kontraktaku wykorzystuje się część lub wszystkie dostępne siły, aby wykorzystać wszystkie możliwości uderzenia na przeciwnika w decydującym miejscu i czasie w celu pokonania go. Możliwość wykonania kontraktaku może trwać przez krótki moment, przez co dowodzący i jego wojska muszą być psychicznie i fizycznie przygotowane do tego zadania. Jego planowanie jest podstawową i kluczową częścią obrony i musi być rozwijane wraz z innymi fazami planowania obrony, a także musi aktualizowane wraz z rozwojem sytuacji. Możliwe warianty kontraktaków mogą obejmować odzyskanie straconego terenu, izolowanie i niszczenie przeciwnika, a poprzez te działania poszukiwanie możliwości odtworzenia przedniego skraju obrony. Jeżeli dowódca zdecyduje o wykonaniu kontraktaku, wyprowadzi go z pełną siłą wszystkich dostępnych środków i zasobów potrzebnych do osiągnięcia sukcesu.

530. **Połączona precyzyjna izolacja.** Jeżeli dowódcy sił przeciwnika pozwoli się na uzyskanie swobody działania, użycie środków wsparcia ogniowego w miejscu i czasie zgodnym z jego wyborem, to korzystnym może być dla niego, rozwinięcie wystarczających sił do osiągnięcia przysięgającej przewagi w miejscu styczności, a w rezultacie pokonanie najbardziej zdeteminowanej obrony. Dowódca będzie zapobiegał osiągnięciu przez przeciwnika niemożliwego do zaakceptowania poziomu potencjału bojowego przed przednim skrajem obrony poprzez systematyczne i ciągłe ataki na kolejne podchodzące siły przeciwnika. Rzuty przeciwnika nie będące jeszcze w styczności oraz nie zaangażowane odwody, śledzone będą w obszarze strefy zainteresowania danego dowódcy i zwalczane w głębi strefy oddziaływania. Postępując w ten sposób dowódca nie tylko dąży do zniszczenia i opóźnienia sił przeciwnika, ale także pokrzyżowania planów dowódcy strony przeciwnej, a tym samym przejęcia inicjatywy. Atak na wojska przeciwnika w głębi jest uzupełniany zarówno działaniami sił przesłaniania jak i walką w rejonie obrony. Integracja dostępnych środków do prowadzenia połączonego precyzyjnego izolowania wymaga wzmożonej i ciągłej koordynacji pomiędzy dowódcami lotnictwa i sił lądowych, co zaowocuje określonymi możliwościami wykrycia i zwalczania celów w głębi.

531. **Utrzymanie spójności obrony.** Ważność spójności obrony dla ogólnej skuteczności obrony jest przedstawiona szczegółowo w paragrafie 511. Jeśli obrona ma przetrwać, dowodzący musi być przygotowany do dostosowania ugrupowania stosownie do zmian w zagrożeniu, w celu podtrzymania tej spójności. Należy wziąć pod rozwagę następujące punkty:

- a. Luki pomiędzy pozycjami są do zaakceptowania, lecz nie wolno pozostawiać ich tam, gdzie oczekiwane jest prawdopodobne zagrożenie ze strony przeciwnika. Muszą być nadzorowane, osłaniane ogniem lub tam gdzie to możliwe blokowane przez zapory inżynierskie. Odpowiedzialność za to musi być jasno określona. Wyznaczone siły powinny zapobiegać przenikaniu przeciwnika przez luki w ugrupowaniu.
- b. Jeśli w trakcie walki okaże się że spójność obrony nie może być dłużej utrzymana to wyższy przełożony wyznaczyć może dodatkowe siły wzmacniające, blokujące lub kontratakujące ze swoich własnych zasobów.
- c. Jakakolwiek decyzja o wycofaniu się musi być podejmowana w ramach oceny sytuacji zaistniałej aktualnie u sąsiadów. Nowy przebieg przedniego skraju obrony może być określony tylko poprzez dowódcę, który wydał rozkaz o prowadzeniu obrony.

532. **Reorganizacja obrony.** Gdy tylko to jest konieczne, nawet podczas krótkich przerw w walce jednostka musi być przeorganizowana, uzupełniona w zapasy, dokończona w sprzęt i ludzi. Podjęte muszą być działania w celu naprawy uszkodzeń pozycji obronnych, zapór inżynierskich oraz dróg ewakuacji i zaopatrywania. Jeśli tylko atak przeciwnika, będzie odparty należy wykorzystać każdą okazję, aby odtworzyć poprzednią sytuację we współdziałaniu z sąsiadami.

CZĘŚĆ VI DOWODZENIE I KIEROWANIE

533. **Dowodzenie.** Ważne jest, aby dowódca:

- a. Zapoznał się z rejonem prowadzenia działań zanim określi swój zamiar działania i zaplanuje ugrupowanie bojowe.
- c. Utrzymywać, gdziekolwiek jest to możliwe osobisty kontakt z podwładnymi. W sytuacjach stresowych wizyta lub rozmowa „w cztery oczy” może zrobić wiele dla odbudowy zaufania i wywrze osobisty wpływ na dowodzenie.

534. **Łączność.** Ścisłe relacje i dobra łączność są wymagane jako warunek wstępny dla pomysłowości obrony:

- a. Ustalone będą punkty koordynacyjne i relacje na zasadniczych szczeblach dowodzenia.
- b. Podczas operacji wielonarodowych szczególnie ważną rzeczą jest, aby dowódcy tymczasowo przydzielonych jednostek nawiązali osobisty kontakt ze swoim przełożonym tak szybko jak pozwala na to sytuacja.
- c. Zanim nawiązany będzie kontakt z przeciwnikiem emisja fal elektromagnetycznych musi być utrzymana na minimalnym poziomie. Wojska nie będące w styczności z przeciwnikiem powinny zachować ciszę radiową. Nie mniej jednak na wszystkich szczeblach dowodzenia utrzymywana musi być łączność zastępcza.
- d. Z powodu zagrożenia wywołanego środkami WRE przeciwnika, łączność przewodowa i radiowa są najważniejszymi środkami komunikowania się. Po wejściu w kontakt z przeciwnikiem i zaprzestaniu obowiązywania ciszy radiowej, łączność radiowa stanie się znaczącym elementem, pomimo tego komunikacja radiowa powinna być utrzymana na minimalnym poziomie.

535. **Środki kontrolne.** Następujące środki kontrolne są ważne w działaniach obronnych:

- a. Linie rozgraniczenia.
- b. Linia przejęcia odpowiedzialności
- c. Przedni skraj obrony.
- d. Punkty koordynacyjne.
- e. Punkty kontrolne.
- f. Przednia linia wojsk własnych.
- g. Rubież zakazu prowadzenia ognia.
- h. Rubieże bezpieczeństwa.
- i. Kontrola przestrzeni powietrznej.
- j. Linie koordynacyjne (włącznie z linią przejęcia odpowiedzialności).
- k. Sektory.
- l. Rubieże oświetlania.
- m. Rejony ześrodkowania odwodów.
- n. Strefy ograniczone zaporami.
- o. Drogi ewakuacji/ Zapasowe rejony niszczeń.

CZĘŚĆ VII WSPARCIE LOGISTYCZNE

536. **Zasady ogólne.** Plan wsparcia logistycznego musi być elastyczny. Szczególnymi punktami do odnotowania są:

- a. W obronie powinno być możliwym zawczasu rozmieścić zapasy i utrzymywać zasoby, a także ustalić z góry świadczenia medyczne oraz te spośród zasobów, którymi maja być

zabezpieczane wojska w pierwszych dniach walki. W ten sposób tworzone jest zaopatrzenie dla dostaw możliwych do realizacji w przypadku niespodziewanego ataku przeciwnika. Ewentualne opóźnienie w ustaleniu zabezpieczenia logistycznego, skutkujące wydłużeniem linii transportowych, może nakładać na dowódców szczególną odpowiedzialność za oszczędności do czasu zorganizowania łańcucha uzupełnień.

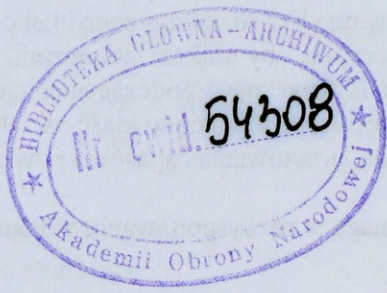
- b. Urządzenia zabezpieczenia logistycznego są zazwyczaj rozmieszczone bardziej w tyle niż w działaniach zaczepnych, zarówno po to, by nie kolidowały z działaniami taktycznymi jak też, aby zapewnić im pewien stopień ochrony, chociaż zaopatrzenie powinno docierać tak daleko do przodu jak to możliwe.
- c. Rozważona musi być lokalizacja i ochrona rejonów zabezpieczenia logistycznego oraz regulacja ruchu wewnątrz tych rejonów.
- d. Planowanie musi brać pod uwagę wymagania przejścia do ofensywy. Utrzymywane musi być elastyczność i mobilność działań logistycznych w celu zabezpieczenia przyszłego kontrataku i innych działań zaczepnych.

537. **Uwagi szczególne.** Szczególna uwaga powinna być poświęcona następującym punktom:

- a. Obrona i ochrona rejonu tyłów.
- b. Duże zużycie amunicji, szczególnie amunicji artyleryjskiej, może wymagać szczególnych planów zaopatrzenia. Palety z amunicją powinny być dostarczone tak daleko jak to możliwe.
- c. Paliwo powinno być transportowane, tak daleko jak to możliwe, poprzez rurociągi, koleją, cysternami samochodowymi lub transportem żeglugi śródlądowej.
- d. Remonty powinny być przeprowadzane, jeśli jest to możliwe, na miejscu, aby zminimalizować konieczność transportu uszkodzonego sprzętu.
- e. Pozycje zasobów medycznych, w tym urządzeń ewakuacyjnych powinny być wysunięte do przodu na tyle na ile jest to możliwe, aby zapewnić szybką pomoc medyczną i ewakuację rannych. Nie powinny one być rozmieszczone blisko prawdopodobnych celów np. innych urządzeń logistycznych, aby uniknąć zniszczenia.
- f. Koordynacja zabezpieczenia logistycznego podczas operacji wielonarodowych.
- g. Rozmieszczenie środków zaopatrzenia powinno kłaść nacisk na rozśrodkowanie, dobry dostęp do dróg zaopatrywania, urzutowania zapasów i powinno sprzyjać zaopatrzeniu działań obronnych.
- h. Priorytet zaopatrywania pomaga w rozdysponowaniu środków transportu, będących w nie wystarczającej ilości.

Za zgodność
AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ
WARSZAWA

Nr 205/WW/

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ
BIBLIOTEKA GŁÓWNA-ARCHIWUM